

Информационен и ресурсен пакет за учители

Co-funded by
the European Union

Съфинансирано от Европейския съюз
Настоящата публикация е издадена с финансовата подкрепа на Европейския съюз.
Съдържанието ѝ е единствена отговорност на Столична община и не отразява
непременно гледната точка на Европейския съюз

Координация на Информационен и ресурсен пакет:

Claudia Maffei
Oxfam Italia Intercultura

Графичен дизайн на Информационен и ресурсен пакет:

Nicola Zeloni
Region of Tuscany

Специализирана работна група за учебните планове:

Clemence Bisson, Jonas Bochet; Maline Astrid - FRANCE
2Idhp; Normandy Region

Chrisoula Stamatoukou, Dimitra Deroyiannis, Despoina Kardogerou - GREECE
ActionAid Hellas

Claudia Maffei, Chiara Carli; Serenella Ercoli, Laura Giannetti- ITALY
Oxfam Italia Intercultura; Teachers

Sofia Lopes; Rui Verdial - PORTUGAL
AIDGLOBAL; Teacher

Въпроси за размисъл:

Alan Britton
Glasgow University School of Education

Корекция на английския текст:

Polly Seton; Mandy Cridland Ballett – WALES
Carmarthenshire County Council; Dolen Cymru Lesotho

Обратна връзка:

Мария Минчева, Нели Пейчева, Илияна Георгиева, Стефана Петрова
Столична община, учители

СПИСЪК

ПЛАНОВЕ ЗА УРОЦИ - ОБЩА ДЕЙНОСТ.....	13
ИЗСЛЕДВАНЕ НА 17-те ЦУР И ЦУР 11” – ДЕЙНОСТ 1.....	14
ПЛАНОВЕ ЗА УРОЦИ 1 - СОЦИАЛНО ПРИОБЩАВАНЕ	29
АЗ УЧАСТВАМ – ДЕЙНОСТ 1.1.....	30
Бъди приобщаващ! - Дейност 1.2.....	35
АЗ ПРИНАДЛЕЖА! – ДЕЙНОСТ 1.3.....	37
ПЛАНОВЕ ЗА УРОЦИ 2 - СОЦИАЛНА И ЕКОЛОГИЧНА УСТОЙЧИВОСТ.....	41
СЪЗДАЙ ИСТОРИЯ – ДЕЙНОСТ 2.1.....	43
СЪОБЩЕНИЕ В БУТИЛКА – ДЕЙНОСТ 2.2.....	47
УСТОЙЧИВ ТРАНСПОРТ – ДЕЙНОСТ 2.3.....	51
ПЛАНОВЕ ЗА УРОЦИ 3 - ОБЩНОСТИ: УВАЖЕНИЕ И ВАЛОРИЗАЦИЯ НА КУЛТУРНО И ЕТНИЧЕСКО МНОГООБРАЗИЕ	59
СТЕРЕОТИПИТЕ И ПРЕДРАЗСЪДЪЦИТЕ КАТО БАРИЕРА КЪМ КУЛТУРНОТО РАЗНООБРАЗИЕ – ДЕЙНОСТ 3.1.....	60
ВЗАИМОДЕЙСТВИЕ МЕЖДУ ЧЛЕНОВЕТЕ - ДЕЙНОСТ 3.2.....	69
ИДЕНТИЧНОСТИ И КУЛТУРНО РАЗНООБРАЗИЕ - ДЕЙНОСТ 3.3.....	73
ПЛАНОВЕ ЗА УРОЦИ 4 - БЕЗОПАСНОСТ.....	77
Безопасно и адекватно жилище – ДЕЙНОСТ 4.1.....	78
ЗАМЪРСЯВАНЕ НА ВЪЗДУХА – ДЕЙНОСТ 4.2.....	93
ВОДНИ БЕДСТВИЯ – ДЕЙНОСТ 4.3.....	103

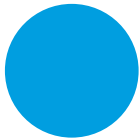
СТРУКТУРА НА ОБРАЗОВАТЕЛНИЯ КУРС

1 час общи дейности

ИЗСЛЕДВАНЕ НА 17-те ЦУР И ЦУР 11

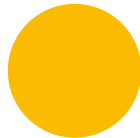
3 часа самостоятелно предложение Изберете едно или повече от тях с прогнозна продължителност от 4 до 13 часа

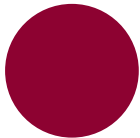
СОЦИАЛНО ПРИОБЩАВАНЕ

СОЦИАЛНА И ЕКОЛОГИЧНА УСТОЙЧИВОСТ

ОБЩНОСТИ: УВАЖЕНИЕ И ВАЛОРИЗАЦИЯ НА КУЛТУРНО И ЕТНИЧЕСКО МНОГООБРАЗИЕ

БЕЗОПАСНОСТ

Основни компетентности за устойчивост

Компетентности за системно мислене: способностите за разпознаване и разбиране на взаимоотношенията; анализиране на сложни системи; мисъл за това как системите са вградени в различни области и различни мащаби; справяне с несигурността.

Компетентност на очакването: способността за разбиране и оценяване на различни видове бъдеще - възможни, вероятни и желани; създаване на собствени визии за бъдещето; прилагане на принципа на предпазливост; оценяване на последствията от действията; справяне с рисковете и промените.

Нормативна компетентност: способността за разбиране и размишляване върху нормите и ценностите, които стоят в основата на действията на човека; договаряне на ценности, принципи и цели на устойчивостта в контекста на конфликти на интереси и компромиси, несигурни знания и противоречия.

Стратегическа компетентност: способностите за колективно разработване и прилагане на иновативни действия, които да доведат до устойчивост на местно и глобално ниво.

Компетентност за сътрудничество: способностите за учене от другите; за разбиране и зачитане на нуждите, перспективите и действията на другите (емпатия); разбиране, съотнасяне и показване на съчувствие към другите (емпатично лидерство); справяне с конфликтите в група; спомагане за съвместно решаване на проблеми чрез участие.

Компетентност за критично мислене: способността да се поставят под въпрос норми, практики и мнения; размисъл върху собствените ценности, възприятия и действия; заемане на позиция в дискурса за устойчивост.

Компетентност за самоосъзнаване: способността за мислене за собствената роля в местната общност и в (глобалното) общество; непрекъснато оценяване и по-нататъшно мотивиране на действията си; и справяне с чувствата и желанията си.

Компетентност за интегрирано решаване на проблеми: цялостната способност за прилагане на различни рамки за решаване на проблеми към сложните проблеми на устойчивостта и разработване на изпълними, приобщаващи и справедливи решения, които насърчават устойчивото развитие, като интегрират гореспоменатите компетенции.

Този информационен и ресурсен пакет за учители е резултат от интензивното сътрудничество на Образователна работна група от 4 различни европейски организации (Международен институт за човешки права и мир - Франция, ActionAid Hellas - Гърция, Aid Global - Португалия и Oxfam Italia Intercultura - Италия , със съдействието на Университета на Глазгоу, Отдела за световно гражданско образование - Шотландия) и избрания учителски комитет, със съдействието на останалите 7 партньори (от Хърватия, Кипър, Уелс, Босна и Херцеговина, Албания, България и Румъния). По своя характер този продукт отразява основното си европейско измерение и предвижда пълна приспособимост към всеки национален контекст, целящ развитието на обща европейска образователна общност.

КАКВО Е ТОВА?

Този информационен и ресурсен пакет за учители е част от част от цялостната образователна програма на Walk the Global Walk, която подпомага учители и ученици (предимно на възраст между 11 и 18 години) да се ангажират критично с настоящите глобални тенденции и проблеми чрез целите на устойчивото развитие (ЦУР).

Това е прост и ясен инструмент, предназначен за учители, които искат да внедрят теми и методи от Глобалното гражданско образование в рамките на предмета, преподаван в училище, и да разработят уроци в рамките на учебната програма, като си сътрудничат с други колеги. Всъщност той предоставя на учителите цялата информация, насоки и подкрепа за планиране на работата по учебните програми с по-иновативни педагогически подходи, ръководени от учениците.

По-конкретно Информационният пакет за учители 1 е съсредоточен върху “ЦУР 11: Устойчиви градове и общности”.

Всеки план за урок има първа обща дейност (“Нашата устойчива общност”) и се състои от допълнително тричасово самостоятелно предложение за различен аспект на Устойчивите градове и общности, а именно: 1) Социално приобщаване; 2) Социална и екологична устойчивост; 3) Общности: уважение и валоризиране на културното и етническото многообразие; 4) Безопасност. Ето защо учителите могат да изберат да работят със своите ученици на различни нива, като изпълняват между 1 и 4 плана за уроци с приблизителна продължителност от 4 до 16 часа. Учебната програма е линейна по своята същност, така че част 1 се занимава с голямата рамка и постепенно преминава към по-нюансирани и специализирани въпроси. Въпреки че модулността е възможна, обсъждането на темите в дадения ред ще позволи на участниците да придобият по-комплексна гледна точка по все по-конфликтни въпроси. Учителите трябва да имат предвид, че предоставените планове на уроци са обозначени като “адаптивни” и не са изцяло предписателни, а стратегиите за обучение също могат да станат взаимозаменяеми.

Всяка дейност предвижда инструктаж, за който понякога има много ограничено време. Може да решите да зададете само един или няколко въпроса или да дадете на учениците тези въпроси, на които да отговорят като задача. При всички случаи силно ви препоръчваме винаги да отделяте известно време за инструктаж. Дейностите са изградени така, че да бъдат възможно най-приобщаващи: говорим за хора с миграционен произход, с увреждания, говорим за малцинства. Учителите познават своите ученици по-добре от всеки друг, затова моля, имайте предвид приобщаващото измерение и адаптирайте дейностите, в случай че смятате, че те може да навредят на чувствителността или чувствата на някого.

ЗАГЛАВИЕ:	Аз участвам
ВЪЗРАСТОВА ГРУПА	15-18 години
ОЧАКВАНА ПРОДЪЛЖИТЕЛНОСТ:	60 минути
МАТЕРИАЛИ:	Компютър, видео проектор, високоговорители, хартия, химикалки, флипчарт, стикери и изображения.
ИЗИСКВАНИЯ ЗА СТАЯТА:	Подвижни столове и маси и пространство за работа в групи.
ЦЕЛИ:	Чувствителност към важноста на включването на гласа на младите хора в политиките и действията.
Разработени основни компетентности на GCE	☐ Компетентности за системно мислене ☐ Компетентност на очакването ☐ Нормативна компетентност ☐ Стратегическа компетентност ☐ Компетентност за сътрудничество ☐ Компетентност за критично мислене ☐ Компетентност за самоосъзнаване ☐ Компетентност за интегрирано решаване на проблеми
ПРЕДМЕТИ	Гражданско образование и португалски език
00:00 - 00:15	Участието е... • Поканете всеки учещ да напише на малко парче хартия какво означава за него да участва в обществото. • Помолете ги да обсъдят по двойки какво означава за тях да участват в обществото. Записват на друго листче своята идея накратко. • Слейте 2 двойки (групи от 4) и направете същото упражнение. • Помолете групите да представят своите дефиниции/идеи на всички участници. • Обобщете споделените идеи и представте дефиницията за участие съгласно Европейската карта за участието на младите хора в живота на общините и регионите (2003 г.): "Активното участие на младите хора в решенията и действията на местно и регионално равнище е от съществено значение, ако искаме да изградим по-демократични, приобщаващи и просперитетни общества. Участието в демократичния живот на всяка общност е свързано с нещо повече от гласуване или участие в избори, въпреки че това са важни елементи. Участието в активното гражданство са свързани с имането на право, средства, пространство и възможности и, където е необходимо, подкрепа за участие във и влияние върху решенията и ангажирането с действия и дейности, които да допринесат за изграждането на по-добро общество".
ИДЕИ ЗА ПОСЛЕДВАЩИ ДЕЙНОСТИ • Довършете дейността "Стилба на участието" и дайте на всеки учещ стикери с различни теми: "Бедност", "Глад", "Здраве", "Приобщаване на бежанци", "Околна среда", "Равенство между половете", "Права на човека" и "Мир". Помолете ги да изберат 2 от темите, които са най-важни за тях, и ги поканете да поставят тези теми да нивото на стълбата, на която биха искали да участват (например: Приобщаване на бежанци - ниво 7), Споделете мисли и мнения. • Гледайте видеоклипове за инициативи, организирани от млади хора по отношение на правата на човека и устойчивото развитие, например "Стрелбата във Флорида: учениците излизат от училищата, за да призоват за контрол над оръжията" (2 01) на ученици от Северна Америка, които се мобилизираха за протест срещу свободния достъп на оръжия.	
ПРЕПОРЪКИ ЗА АДАПТИРАНЕ ЗА ПО-МАЛКИ УЧЕНИЦИ • Вместо да използвате стълбата на участие, отделете повече време за споделяне и обсъждане на начините за участие в обществото, показвайки изображения и видеоклипове.	
ЛИНКОВЕ КЪМ ДРУГИ ТОП ДЕЙНОСТИ • ВСИЧКИ ДРУГИ ДЕЙНОСТИ ОТ ПЛАНОВЕТЕ ЗА УРОЦИ • 1.1 „АЗ УЧАСТВАМ“, 1.2 „БЪДИ ПРИОБЩАВАЩ“, 1.3 „АЗ ПРИНАДЛЕЖА“	
ПРЕПАТКИ Дейността "Цветовете на един устойчив свят" е вдъхновена от http://worldlargestlesson.globalgoals.org/introduce-the-global-goals/ Дейността "Нека да изградим Града на устойчивостта" е вдъхновена от Център "Север - Юг" на Света на Европа https://www.coe.int/en/web/north-south-centre	

За да изпълнят този курс по най-добрия начин, препоръчваме на учителите да прочетат внимателно всички раздели и след това да следват съветите за това как да свържат дейностите с преподаваните предмети.

В определени точки от документа ще намерите също и някои ВЪПРОСИ ЗА РАЗМИСЪЛ - те са предназначени да спомогнат за оформянето на вашето мислене и планиране във връзка с възможностите за учене и преподаване.

ОБРАЗОВАНИЕ ЗА ГЛОБАЛНО ГРАЖДАНСТВО, УСТОЙЧИВО РАЗВИТИЕ И УЧЕБНАТА ПРОГРАМА

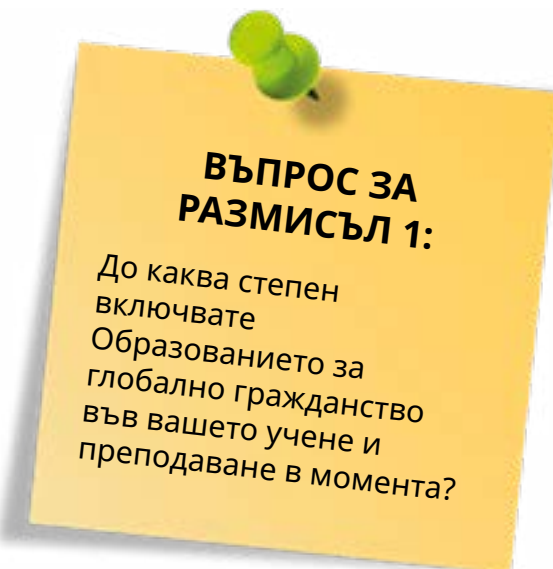
Все по-очевидно е, че живеем в един сложен и глобализиран свят с нови глобални тенденции и проблеми. Глобалното измерение е част от нашето ежедневие и поставя предизвикателства, особено за младите хора, които смятат, че е особено трудно да разберат, да изразят своето информирано мнение, чувствата си и да предприемат действия. Официалната училищна система представлява най-безопасното и най-приобщаващо пространство, където учениците имат възможност да учат, обмислят и тестват нови глобални компетентности, които са необходими в глобалното общество, в което живеят.

Навсякъде по света и по-специално в Европа гражданското общество и образователните институции се събраха, за да направят стъпка напред в прилагането на Образованието за световно гражданство във формален контекст. Съветът на Европа, ЮНЕСКО, ГОМЕ (Глобална образователна мрежа в Европа) и други важни организации и мрежи в световен мащаб помогнаха за разработването на стратегии и практики за глобално гражданско образование и устойчиво развитие в сътрудничество с националните и местните власти.

Дефинирано през 2002 г. от Декларацията за глобално образование от Маастрихт като "образование, което отваря очите и умовете на хората към реалностите на глобализирания свят и ги събужда, за да изградят свят на по-голяма справедливост, равенство и човешки права за всички", то развива трансверсални компетентности за глобално гражданство. Тези компетентности, като критическо мислене, решаване на проблеми и публично говорене, са от съществено значение, за да могат младите хора да разбират, мислят и действат върху местната и глобалната взаимосвързаност на съвременния свят и да станат катализатори за трансформационни и устойчиви промени.

Историята на Образованието за глобално гражданство ни показва, че то обхваща различни видове образование: Образование за развитие, Образование за правата на човека, Образование за устойчивост, Образование за мир и предотвратяването на конфликти, Межкултурно образование и Гражданско образование. Въпреки това, както се подчертава от ЮНЕСКО в документа "Образование за целите на устойчивото развитие - цели на ученето" (2017), Образованието за глобално гражданство "трябва да се интегрира във всички учебни планове за формално образование [...] Преди всичко не бива да се разглежда като прилагателно образование или изолиран самостоятелен предмет. Например в училищното образование то трябва да стане неразделна част от преподаването и изучаването на основните предмети."

Чрез използване на свързващ подход, основан на компетентността и учебната програма, този Информационен и ресурсен пакет за учители подпомага учителите и преподавателите да интегрират въпросите, свързани с глобалното гражданство и образованието, насочено към правата на човека, в учебната програма, като използват иновативен, приобщаващ и цялостен подход. Дейностите, които ще намерите, са насочени към обучаемите, използват множество ресурси и методи, за да отговорят на стила на учене на всеки ученик, оценявайки мнението на всеки ученик, насърчавайки сътрудничеството, решаването на проблеми, диалога, критичното мислене, стимулирането на любопитството и творчеството. Те винаги имат местен-глобален, микро-макро подход и предоставят информация от цял свят, като започват рефлексивните процеси от личното до колективното измерение и включват емоционални и рационални аспекти.

Трансверсните компетентности, които трябва да бъдат разработени от учащите, са съобразени с ключовите компетентности на ЮНЕСКО за устойчивост, очертани в документа „Образование за устойчиво развитие. Цели на обучението“ <http://unesdoc.unesco.org/images/0024/002474/247444e.pdf>

Също така те отговарят на PISA Global Competences, определени от ОИСР в документа "Подготовка на младежите за приобщаващ и устойчив свят. Глобална рамка на компетентностите PISA на ОИСР „(2018)“ <http://www.oecd.org/pisa/Handbook-PISA-2018-Global-Competence.pdf>

ЦЕЛИ НА ОБРАЗОВАНИЕТО ЗА ГЛОБАЛНО ГРАЖДАНСТВО И УСТОЙЧИВО РАЗВИТИЕ

Вашата роля като учител е от решаващо значение за създаването на по-устойчив свят. Навсякъде по света учителите се обединяват, за да популяризират Образованието за глобално гражданство" и проекта Walk the Global Walk. Всъщност ние не сме сами: всяка година през септември ООН открива Най-големите уроци в света (<http://worldslargestlesson.globalgoals.org/>), платформа с учебни планове и материали, които да мотивират учителите колкото се може повече да преподават за целите на устойчивото развитие (ЦУР), наричани още Глобални цели или Дневен ред 2030.

Съзнавайки взаимосвързаността на нашия свят, световните лидери стартираха ЦУР през 2015 г. "план за действие за хората, планетата и просперитета", които да бъдат изпълнени до 2030 г. ЦУР предвиждат ясни количествени цели, очаквани резултати и имат глобален обхват.

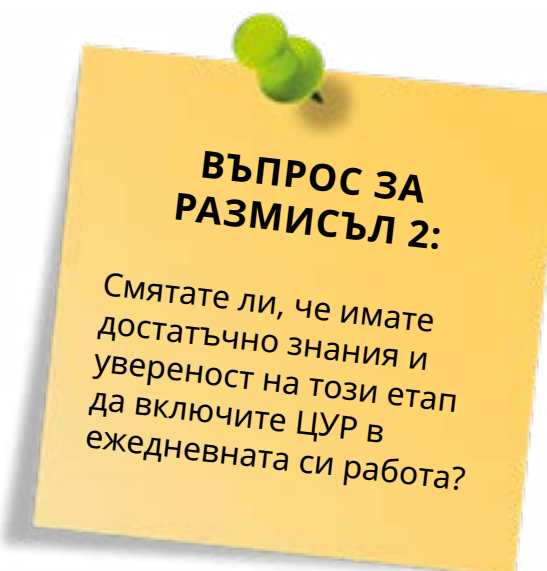
Образованието заема централно място в Дневен ред 2030: самият той е цел и трансверсален начин да бъде постигнато устойчиво развитие, тъй като единственият начин да се преодолее кръга на бедността и да се улесни социалното развитие е да се гарантира качествено образование

за всички. Образованието наистина трябва да подготви гражданите за набор от знания, ценности, нагласи и умения, които могат да бъдат използвани във всяка област на работа, във всяка част на света.

Поради тази причина ЦУР 4 "Качествено образование" има за цел да осигури „приобщаващо и справедливо качествено образование и да насърчи възможностите за учене през целия живот за всички“. По-конкретно, тя също така насърчава Образованието за глобално гражданство като универсална практика:

Цел 4.7	Показател 4.7.1
До 2030 г. да се гарантира, че всички обучаеми придобиват необходимите знания и умения за насърчаване на устойчивото развитие, включително чрез обучение за устойчиво развитие и устойчив начин на живот, човешки права, равенство между половете, насърчаване на култура на мир и ненасилие, глобално гражданство и оценяване на културното разнообразие и приноса на културата за устойчивото развитие.	Степен, до която (i) образованието за глобално гражданство и (ii) образованието за устойчиво развитие, включително равенството между половете и правата на човека, се интегрират на всички равнища в: а) национални образователни политики, б) учебни програми, в) обучение на учители и г) оценка на учениците

Не на последно място трябва да се признае, че като се очертае един свят, в който са задоволени нуждите на най-уязвимите, Дневен ред 2030 може да допринесе съществено за осъществяването на Правата на човека.

За повече информация:

Видеоклипове:

- Обединена национална програма за развитие: Преход от ЦХР към ЦУР https://www.youtube.com/watch?v=5_hLuEui6ww
- Обединена национална фондация: Поглед към целите на устойчивото развитие <https://www.youtube.com/watch?v=5G0ndS3uRdo>
- Майкъл Грийн, TED Talk Как може да направим света по-добро място до 2030 г. https://www.ted.com/talks/michael_green_how_we_can_make_the_world_a_better_place_by_2030

Уебсайтове:

- <https://www.un.org/sustainabledevelopment/sustainable-development-goals/>
- Декларация от Инчхон "Образование 2030" и Рамка за действие за ЦУР <http://unesdoc.unesco.org/images/0024/002456/245656E.pdf>
- Образователни градове и ЦУР: Ръководство за действие <http://unesdoc.unesco.org/images/0026/002604/260442e.pdf>

Като цяло ЦУР са не само рамка за политическия дневен ред, но могат да се използват и като образователна рамка, която приканва училищата не само да задълбочат всяка ЦУР, но и да разгледат взаимосвързаността в учебната програма. Учителите и учениците, в партньорство с местната общност, могат да популяризират компетенциите на глобално гражданство чрез опитни дидактически стратегии, ориентирани към обучаемите. Като цяло учителите могат да придадат по-широк поглед и глобална перспектива на своите предмети, като използват ЦУР като референтна рамка, а не като допълнителен предмет за преподаване. Учителите работят не само с обучаващи се, но и с млади глобални граждани, които се нуждаят от повече знания, способности и компетенции, за да играят активна роля в глобалните общества.

ЦУР 11 Обяснение на ЦУР с допълнителни ресурси и връзка към нашата ТВР

През XIX век, северноамериканският философ Дейвид Хенри Торо попитал: “Каква е ползата от дадена къща, ако нямате прилична планета, на която да я поставите?” Този въпрос подчертава две от трите измерения на устойчивото развитие: човеко-социалното и екологичното (третото е икономическото).

Трябва ли обаче да приемем за даденост, че всеки човек на тази планета живее в сигурна, прилична среда? Освен това как можем да гарантираме, че градовете и общностите са приобщаващи, безопасни, издръжливи и устойчиви? Как може да сме сигурни, че всички идентичности се зачитат и че културното наследство е добавена стойност за всеки, независимо от неговия произход? Как може хората да се включат в своята местна общност по смислен и въздействащ начин, като им се даде равен глас и пространство за участие в общественния дискурс? Как можем да увеличим максимално щастието и благополучието за всички? Как можем да гарантираме, че общностите са устойчиви на природни бедствия? Как нашето бездействие по отношение на изменението на климата ще повлияе неравномерно върху областите, които най-малко могат да си го позволят? Как можем да осигурим устойчив транспорт и социално приобщаване? Как може да се осигури безопасна среда в нашия местен контекст?

Безпрецедентно разрастване на градовете - През последните десетилетия светът е свидетел на безпрецедентно разрастване на градовете. През 2015 г. близо 4 милиарда души - 54% от населението на света - живеят в градовете и броят им се предвижда да нарасне до около 5 милиарда души до 2030 г. Бързото урбанизиране доведе със себе си огромни предизвикателства, включително нарастващия брой на живеещите в бедняшките квартали, повишеното замърсяване на въздуха, конкуренцията между високия растеж и устойчивостта на акциите, неадекватните основни услуги и инфраструктура и непланираното разрастване на градовете, което също така прави градовете и общностите по-уязвими от бедствия.

Енергия и замърсяване - Енергийната устойчивост, нивата на потребление на енергия и замърсяването са допълнителни предизвикателства за нашата планета и нейните жители. ООН, в документа “Устойчиви градове: Защо те имат значение”, съобщава, че “Градовете заемат само 3% от площта на земята, но включват 60-80% от потреблението на енергия, а през следващите десетилетия ще настъпи 75%-95% градската експанзия в развиващите се страни”, Освен това през 2018 г. Световната здравна организация заяви, че девет на всеки десет души по света дишат въздух, съдържащ високи нива на замърсяване, и че замърсяването причинява 7 милиона смъртни случаи всяка година.

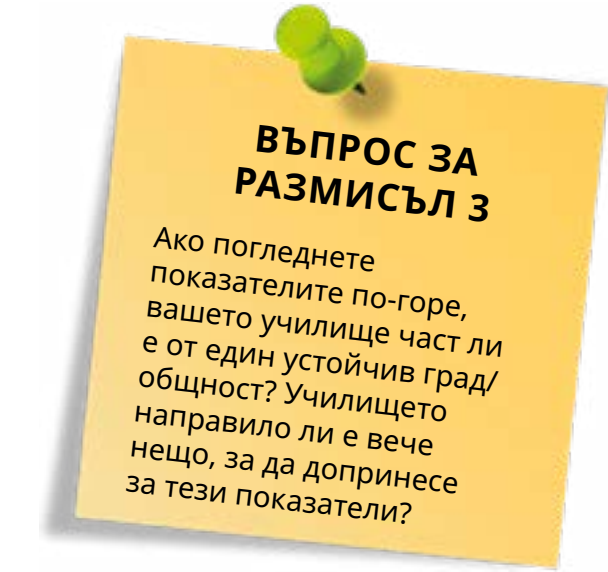
Неравенство - Неравенството в нашите градове и общности има толкова много различни аспекти, че може да не осъзнаваме нуждата от устойчивост, но всъщност тези проблеми засягат всички граждани, навсякъде по света.

Чрез Информационния пакет за учители ще говорим за правата на човека, ще разгледаме специфичните и техническите аспекти на устойчивостта, ще задълбочим различните аспекти на устойчивите градове и общности, ще подчертаем отговорността за действие и властта, която имат гражданите, местните власти, правителствата и НПО, за да създадат по-добър свят за хората и за околната среда.

По-долу може да прочетете целите и показателите, определени в рамките на Цел 11 за устойчиво развитие

	ЦЕЛИ	ПОКАЗАТЕЛИ
11.1	До 2030 г. да се гарантира достъп на всички до адекватни, безопасни и достъпни жилища, основни услуги и обновяване на гетата	Дял на градското население, живеещо в гета, неформални населени места или неадекватно жилище
11.2	До 2030 г. да се осигури достъп до безопасни, достъпни, и устойчиви транспортни системи за всички, като се подобри безопасността по пътищата, особено чрез разширяване на обществен транспорт, като се обръща специално внимание на потребностите на лицата в уязвимо положение, жени, деца, хора с увреждания и възрастни хора	11.2.1 - Дял на населението, което има удобен достъп до обществен транспорт по пол, възраст и хора с увреждания
11.3	До 2030 г. да се подобри приобщаващата и устойчива урбанизация и капацитет за интерактивно, интегрирано и устойчиво планиране и управление на човешките селища във всички страни	11.3.1 - Съотношение на потреблението на земя към темпа на нарастване на населението 11.3.2 - Дял на градовете със структура за пряко участие на гражданското общество в градското планиране и управление, които работят редовно и демократично
11.4	Да се засилят усилията за защита и опазване на световното културно и природно наследство	11.4.1 - Общите разходи (обществени и частни) на човек, изразходвани за съхраняване, защита и опазване на цялото културно и природно наследство по видове наследство (обозначаване на културно, природно, смесено и Център за световно наследство), ниво на управление (национално, регионално и местно/общинско), вид разходи (оперативни разходи/инвестиции) и вид на частно финансиране (дарения в натура, частни организации с нестопанска цел и спонсорство)
11.5	До 2030 г. значително да се намали броят на смъртните случаи и броят на засегнатите лица и съществено да се намалят преките икономически загуби спрямо глобалния брутен вътрешен продукт, причинени от бедствия, включително бедствия, свързани с водата, с акцент върху защитата на бедните и хората в уязвимо положение	11.5.1 - Брой смъртни случаи, безследно изчезнали лица и лица, засегнати от бедствие на 100 000 души 11.5.2 - Директна икономическа загуба от бедствия във връзка с глобалния БВП, включително щети от бедствия за критичната инфраструктура и прекъсване на основните услуги
11.6	До 2030 г. да се намали неблагоприятното въздействие на градовете върху околната среда на глава от населението, включително като се обърне специално внимание на качеството на въздуха и управлението на общинските и другите отпадъци	11.6.1 - Съотношение на твърдите градски отпадъци, редовно събрани и с адекватно окончателно изхвърляне от общите производени градски твърди отпадъци, по градове 11.6.2 - Годишни средни нива на фини прахови частици (например ПЧ2.5 и ПЧ10) в градовете (претеглена численост на населението)
11.7	До 2030 г. да се осигури универсален достъп до безопасни, приобщаващи и достъпни зелени и обществени пространства, по-специално за жени и деца, възрастни хора и хора с увреждания	11.7.1 - Среден дял от застроената площ на градовете, която е открито пространство за обществено ползване за всички по пол, възраст и хора с увреждания 11.7.2 - Дял на лицата, жертви на физически или сексуален тормоз, по пол, възраст, статус на инвалидност и местонахождение през последните 12 месеца

11.A	Подкрепа за положителни икономически, социални и екологични връзки между градските, крайградските и селските райони чрез засилване на планирането на националното и регионално развитие	11.A.1 - Дял на населението, живеещо в градовете, което изпълнява плановете за градско и регионално развитие, включващи прогнози за населението и потребности от ресурси, по големина на града
11.B	До 2020 г. значително да се увеличи броят на градовете и населените места, които приемат и прилагат интегрирани политики и планове за приобщаване, ефективно използване на ресурсите, смекчаване и адаптиране към изменението на климата, устойчивост към бедствия и разработват и прилагат, в съответствие с Рамката за намаляване на риска от бедствия от Сендай 2015-2030, цялостно управление на риска от бедствия на всички нива	11.B.1 - Дял на местните власти, които приемат и прилагат местните стратегии за намаляване на риска от бедствия в съответствие с Рамката за намаляване на риска от бедствия от Сендай 2015-2030 11.B.2 - Брой държави с национални и местни стратегии за намаляване на риска от бедствия
11.C	Подкрепа за най-слабо развитите държави, включително чрез финансова и техническа помощ, за изграждане на устойчиви и издръжливи сгради с използването на местни материали	11.B.1 - Пропорция на финансовата подкрепа за най-слабо развитите страни, която се отпуска за изграждането и модернизиранието на устойчиви, издръжливи и ресурсно ефективни сгради с използването на местни материали
https://sustainabledevelopment.un.org/sdg11		

ЛИНК КЪМ НАЦИОНАЛНАТА УЧЕБНА ПРОГРАМА И ПРЕДМЕТИТЕ - графична връзка или обяснение?

I

Логическа рамка за учебната програма (нарастваща сложност - линейна прогресия)

- 1. **Социално приобщаване** - Това осигурява рамка на ползите от ангажираността и активността в местната общност, като се очертава въпросът за посредничеството и заинтересованите страни, тъй като се вземат решения в тяхното отсъствие
- 2. **Социална и екологична устойчивост** - Анализирани на ГЛОБАЛНИТЕ предизвикателства, главно изменението на климата и миграцията и нейното въздействие в световен мащаб и в нашата местна общност. Как да се подготвим за нея и кой е по-добрият път (знаем ли кой ще трябва да се мести? Сътрудничество срещу завършване, отворено срещу затворено)
- 3. **Общности** - Уважение и валоризация на културното и етническо многообразие; Повече хора с различни умения прилагат умствени способности, като използват лични взаимодействия и технологичния прогрес, за да разрешат проблемите на общността. Този ресурс не може да се използва, ако им е отнето правото на мнение и участие в успеха на нашата общност
- 4. **Безопасност** - Идеята е, че всеки ще има достъп до дългосрочна безопасност от екологични/социални предизвикателства/изглаждане на различия/разрешаване на конфликти и всеки може да преследва своя индивидуален път на щастие, като използва колективни платформи за подкрепа (инфраструктура/възможности)

СЪВМЕСТНА ДЕЙНОСТ:

- 1 - “ИЗСЛЕДВАНЕ НА 17-те ЦУР И ЦУР 11”

ПЛАН НА УРОК 1 - СОЦИАЛНО ВКЛЮЧВАНЕ

- 1.1 – УЧАСТВАЙ
- 1.2 – БЪДИ ПРИОБЩАВАЩ
- 1.3 – АЗ ПРИНАДЛЕЖА

ПЛАН НА УРОК 2 - СОЦИАЛНА И ЕКОЛОГИЧНА УСТОЙЧИВОСТ

- 2.1 – СЪЗДАЙ ИСТОРИЯ
- 2.2. – СЪОБЩЕНИЕ В БУТИЛКА
- 2.3 – УСТОЙЧИВ ТРАНСПОРТ

ПЛАН НА УРОК 3 – ОБЩНОСТИ: УВАЖЕНИЕ И ВАЛОРИЗАЦИЯ НА КУЛТУРНО И ЕТНИЧЕСКО МНОГООБРАЗИЕ

- 3.1 - СТЕРЕОТИПИТЕ И ПРЕДРАЗСЪДЪЦИТЕ КАТО БАРИЕРА КЪМ КУЛТУРНОТО РАЗНООБРАЗИЕ
- 3.2 - ВЗАИМОДЕЙСТВИЕ МЕЖДУ ЧЛЕНОВЕТЕ
- 3.3 - ИДЕНТИЧНОСТИ И КУЛТУРНО РАЗНООБРАЗИЕ

ПЛАН НА УРОК 4 - БЕЗОПАСНОСТ

- 4.1 – БЕЗОПАСНО И АДЕКВАТНО ЖИЛИЩЕ
- 4.2 - ЗАМЪРСЯВАНЕ НА ВЪЗДУХА
- 4.3 - ВОДНИ БЕДСТВИЯ

ПЛАНОВЕ ЗА УРОЦИ

СЪВМЕСТНА ДЕЙНОСТ

СЪВМЕСТНА ДЕЙНОСТ	
ЗАГЛАВИЕ:	“ИЗСЛЕДВАНЕ НА 17-те ЦУР И ЦУР 11”– ДЕЙНОСТ 1
ВЪЗРАСТОВА ГРУПА	11-18
ОЧАКВАНА ПРОДЪЛЖИТЕЛНОСТ:	60 минути за изпълнение. 15 минути за подготовка (отпечатване и рязане).
МАТЕРИАЛИ:	Компютър, видео проектор, високоговорители или интерактивна дъска. Да се подготви предварително: Приложение 1, предварително отпечатано цветно (или, ако е необходимо, да се отрежат различните ЦУР от приложението); Приложение 2 да бъде показано на електронната дъска или отпечатано, а Приложение 2а да се показва на електронната дъска или евентуално да се отпечата; Приложение 3 да бъде написано на флипчарт хартия; Приложение 4 отпечатано (особено за иконите) или показано на екрана.
ИЗИСКВАНИЯ ЗА СТАЯТА:	Подвижни столове и маси и пространство за работа в групи.
ЦЕЛИ:	- Повече информация за 17-те ЦУР, за да стане ясна по-голямата картина; - Да се създаде представа за ЦУР 11 и ролята на гражданите и вземащите решения; - Разбиране на взаимосвързаността между 17-те ЦУР и 3-те различни измерения на Устойчивото развитие.
Разработени основни компетентности на GCE	☒ Компетентности за системно мислене ☒ Компетентност на очакването ☒ Нормативна компетентност ☒ Стратегическа компетентност ☒ Компетентност за сътрудничество ☒ Компетентност за критично мислене ☒ Компетентност за самоосъзнаване ☒ Компетентност за интегрирано решаване на проблеми
ПРЕДМЕТИ	Всички предмети
Включени ЦУР	Всички 17-те ЦУР ЦУР 11 - Устойчиви градове и по-специално общности
Описание на дейностите:	
00:00 – 00:15	Цветовете на един устойчив свят - Кажете на учащите, че ще започнат пътуване из целия наш устойчив свят, градове и общности. - Разделете класа на групи от 3 души и двойки, така че поне 2 ученика да работят по 1 Цел за устойчиво развитие. ЦУР са 17 и те трябва да бъдат покрити. Първоначалните карти с ЦУР бяха променени, така че те просто виждат цветовете и иконите, свързани с тях, без заглавие (Приложение 1). 5 мин - Дайте на всяка двойка/група картата с 1 ЦУР (на случаен принцип) и ги помолете да я разгледат внимателно и да я обсъдят: Какво мислят, че изобразява всяка икона? Картите ще намерите в Приложение 1. 5 мин - Бързо ги помолете да споделят своите предположения. - След като всяка група/двойка говори, ги попитайте: имат ли нещо общо тези карти? 10 мин - Покажете видеото https://www.youtube.com/watch?v=9-xdy1Jr2eg 5 мин - Сега всички те трябва да имат своите отговори. Направете малко повторение, като зададете тези прости въпроси: Какво представляват ЦУР? Кога е подписан този “пакт” и от кого? Дайте им правилните дефиниции, дадени в уводната част “Образование за глобално гражданство и Цели на устойчивото развитие”.

	Покажете им 17-те ЦУР (вж. Приложение 2) и ги помолете да напишат името на ЦУР на картата. Може да ги държите в стаята, залепвайки ги по стените! Ако искате да осъзнаят цялостното измерение на ЦУР, може да им покажете изображението, съдържащо се в Приложение 2а, което дава ново разбиране за това къде съществува всяка цел на макроскопично ниво. 5 мин
00:30 – 00:60	Да построим Града на устойчивостта - Кажете на учащите, че сега ще живеят в Града на устойчивостта (Sustainabilityland), специален град, който се изгражда с активно участие (както винаги трябва да бъде!): Гражданите ще предлагат това, което искат да има в техния квартал. Градът е разделен на 6 квартала. Всеки учащ е жител на града (вж. примера в Приложение 3). - Поставете предварително подготвената флипчарт хартия на пода и помолете обучаемите/гражданите да се разбъркват в стаята, докато плеснете с ръце. Веднага щом чуят вашето пляскане, те трябва да спрат в най-близкия квартал. Всеки квартал трябва да има еднакъв брой граждани. В случай че не са балансирани от числена гледна точка, помолете някои да се преместят в друг квартал. В зависимост от времето, с което разполагате, може да кажете на гражданите да създадат своето лого, идентичност, да дадат име на квартала си. - Дайте на всяка група списък на всички инфраструктури, които те искат да изградят в града за обучаващите се/гражданите. Списъка ще намерите в Приложение 4. Като алтернатива, вместо писмения списък, отпечатайте изображенията, които пак се съдържат в Приложение 4. Това може да е възможност и за по-малките ученици. - Кажете на учащите/гражданите, че трябва да изберат 10 инфраструктури, структури или услуги, които биха искали да имат в квартала си. От друга страна, те трябва да бъдат реалисти и ще трябва да изберат и 5 структури, които могат да навредят на красотата, здравето и качеството на живот на гражданите (всички се съдържат в Приложение 4). Всяка група може да предложи инфраструктура, която не е предложена от учителя. 15 мин - Съберете предложенията от всеки квартал, като ги запишете на дъската. Какви са общите предложения? - Сега ги помолете колективно да се споразумеят за 10 инфраструктури за целия град, номерирани от 1 до 10 според приоритетите и да дадат конкретни обяснения. Изрежете избраните от вас елементи от списъка и ги залепете върху флипчарт хартията. Дръжте плаката в класната стая! Другите дейности може да бъдат свързани с него. Въведете концепцията за недостиг на ресурси, както и за сътрудничество и транспорт между кварталите (споделяне на автомобили и т.н.), така че учащите да обмислят да споделят ресурси със съседите си, да нарушат идеята за фракционизъм и да постигнат консенсус чрез дискусии. Обсъждане: <i>Вашият град устойчив ли е? Какво прави вашия град устойчив? Какво е важно да имате или да правите във вашия град? Защо? Коя от избраните от вас инфраструктури може да представлява опасност за устойчивостта? Имаше ли общи приоритети между екипите? Какви бяха те? Късмет ли е? Какво решихте да не изберете? Защо? Доволни ли сте от получения резултат? Как е работата в екип? Кои моменти бяха по-лесни и кои по-трудни, когато бяхте в квартала си? Как се държаха гражданите? Създайте връзка със следващата дейност, като попитате: Смятате ли, че е важно хората да имат своето мнение, когато става въпрос за вземане на решения за мястото, където живеят? Смятате ли, че това се случва? Знаете ли за някакъв пример, където това се е случило?</i> 15 мин Направете снимка на завършения плакат и го споделете на платформата.. Използвайте електронната дъска или флипчарта за бележките от Обсъждането, запазете ги и ги качете. Иначе може да водите бележки на дъската (или да помолите учениците да го направят) и да качите снимки на платформата.

ИДЕИ ЗА ПОСЛЕДВАЩИ ДЕЙНОСТИ

- Има по-сложна версия на дейността "Да построим Града на устойчивостта". Тя изисква 60 минути и показва не само различните аспекти на устойчивите градове и общности, но и демократичното участие и процеси. Ето и версията:
- Кажете на учащите, че сега ще живеят в Града на устойчивостта (Sustainabilityland), специален град, който се изгражда с активно участие (както винаги трябва да бъде!): Гражданите ще предлагат това, което искат да има в техния квартал и кметът и неговите съветници ще го обсъждат. Градът е разделен на 6 квартала. Всеки учащ е жител на града, но може да стане кмет или съветник. Започнете изборите и изберете кмет и съветници (най-малко 3).
- Поставете предварително подготвената флипчарт хартия на пода и помолете обучаемите/гражданите да се размесват в стаята, докато плеснете с ръце. Веднага щом чуят вашето пляскане, те трябва да спрат в най-близкия квартал. В случай че не са балансирани от числена гледна точка, помолете някои от тях да се преместят в друг квартал. В зависимост от времето, с което разполагате, може да кажете на гражданите да създадат своето лого, идентичност, да дадат име на квартала си.
- Всяка група граждани трябва да избере представител, който да говори с кмета и съветниците.
- Кметът и съветниците дават списък с всички инфраструктури, които искат да изградят в града за гражданите. Списъка ще намерите в Приложение 4. В зависимост от времето, с което разполагате, може да кажете на гражданите да създадат своето лого, идентичност, да дадат име на квартала си.
- Гражданите на всеки квартал трябва да изберат 10 инфраструктури, структури или услуги, които биха искали да имат в квартала си. От друга страна, трябва да бъдем реалисти и те ще трябва да изберат и 5 структури, които могат да навредят на красотата, здравето и качеството на живот на гражданите (всички се съдържат в Приложение 4). Всяка група може да предложи инфраструктура, която не е предложена от местните власти.
- Предложенията на различните квартали ще бъдат представени на първото заседание на гражданите, където кметът и съветниците ще разговарят с представителя на всеки квартал.

25 мин

- Кметът и съветниците събират предложенията и приканват всеки квартал да се договори за 10 инфраструктури, с номера от 1 до 10 според приоритетите и да даде конкретни обяснения.
- Кметът пита гражданите на кварталите дали искат да сменят представителя си чрез нови вътрешни избори. Дейността продължава.
- Събранието: съветниците и представителите обсъждат регулаторния план на Града на устойчивостта.
- Обсъждане: Вашият град устойчив ли е? Коя от избраните от вас инфраструктури може да представлява опасност за устойчивостта? Какво решихте да не изберете? Защо? Доволни ли сте от получения резултат? Как е работата в екип? Кои моменти бяха по-лесни и кои по-трудни, когато бяхте в квартала си? Как се държаха гражданите?

35 мин

- Обиколете вашия град или общност и обърнете внимание:** Бяха ли чути гласовете на различните хора? Градът има ли инфраструктурите от дейността? Къде се намират те? Имате ли такива във вашия район? С какво е заобиколено вашето училище? Смятате ли, че вашият град/общност са устойчиви? Защо е важно мястото, където живеете, да бъде устойчиво?

- Вижте в интернет най-устойчивите градове в света.** Какво насърчават те? Какво са решили да изключат? Как са предложили тези решения? Какви промени е трябвало да направят в града? Инвестират ли в бъдещи визионерски проекти, които може би нямат пълна подкрепа сега?

ПРЕПОРЪКИ ЗА АДАПТИРАНЕ ЗА ПО-МАЛКИ УЧЕНИЦИ

Има алтернатива на предложеното видео, която може да е подходяща както за по-малките, така и за по-големите ученици, с Малала: https://www.youtube.com/watch?v=ry_9SU0eq9M (версия на италиански: https://www.youtube.com/watch?v=T_s_oDGOQ)

ЛИНКОВЕ КЪМ ДРУГИ ТОП ДЕЙНОСТИ

- ВСИЧКИ ОСТАНАЛИ ДЕЙНОСТ ОТ ПЛАНА НА УРОКА
- 1.1 "АЗ УЧАСТВАМ", 1.2 "БЪДИ ПРИОБЩАВАЩ", 1.3 "АЗ ПРИНАДЛЕЖА"

ПРЕПРАТКИ:

Дейността "Цветовите на един устойчив свят" е вдъхновена от <http://worldslargestlesson.globalgoals.org/introduce-the-global-goals/>

Дейността "Нека да изградим Града на устойчивостта" е вдъхновена от Център "Север – Юг" на Съвета на Европа <https://www.coe.int/en/web/north-south-centre>

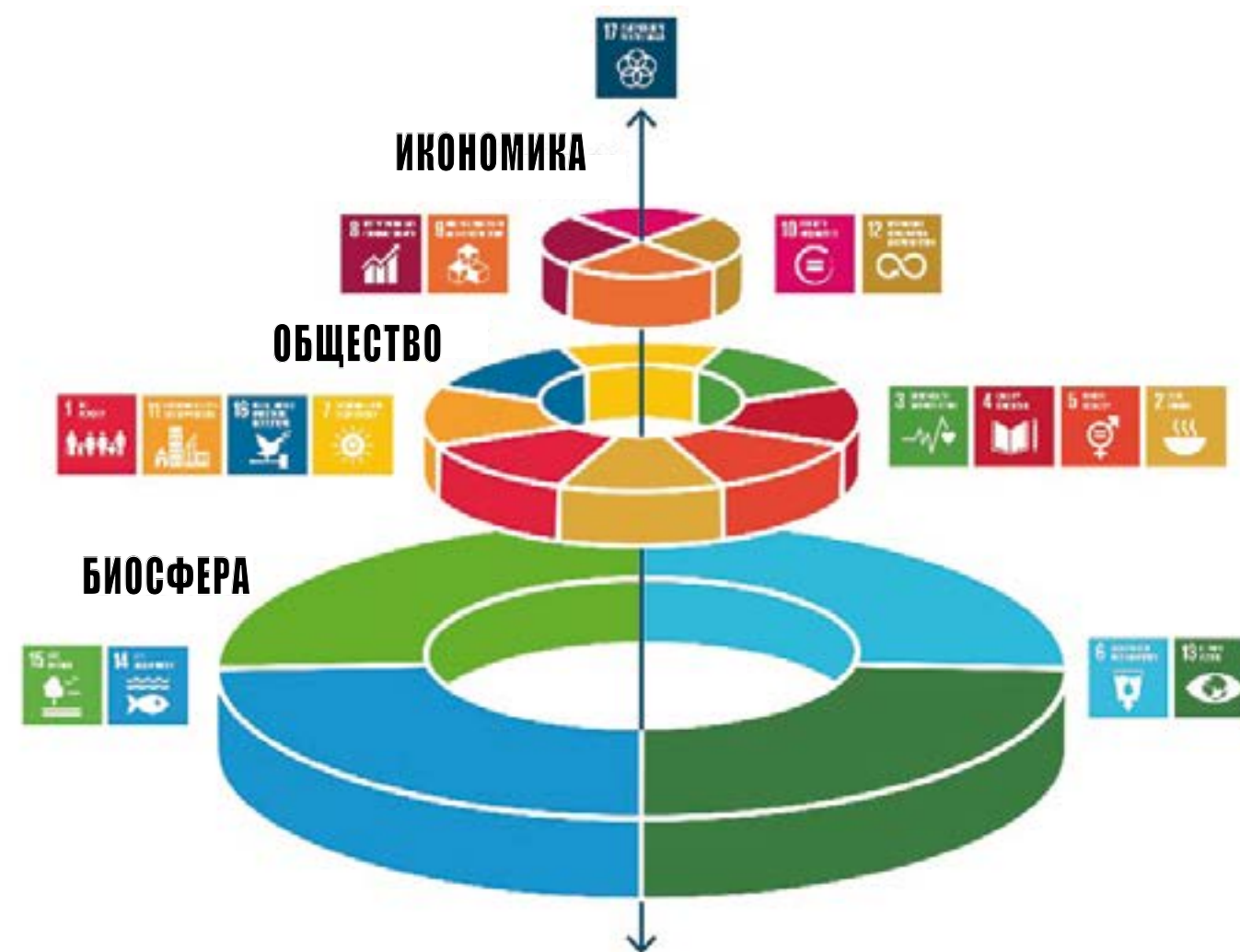

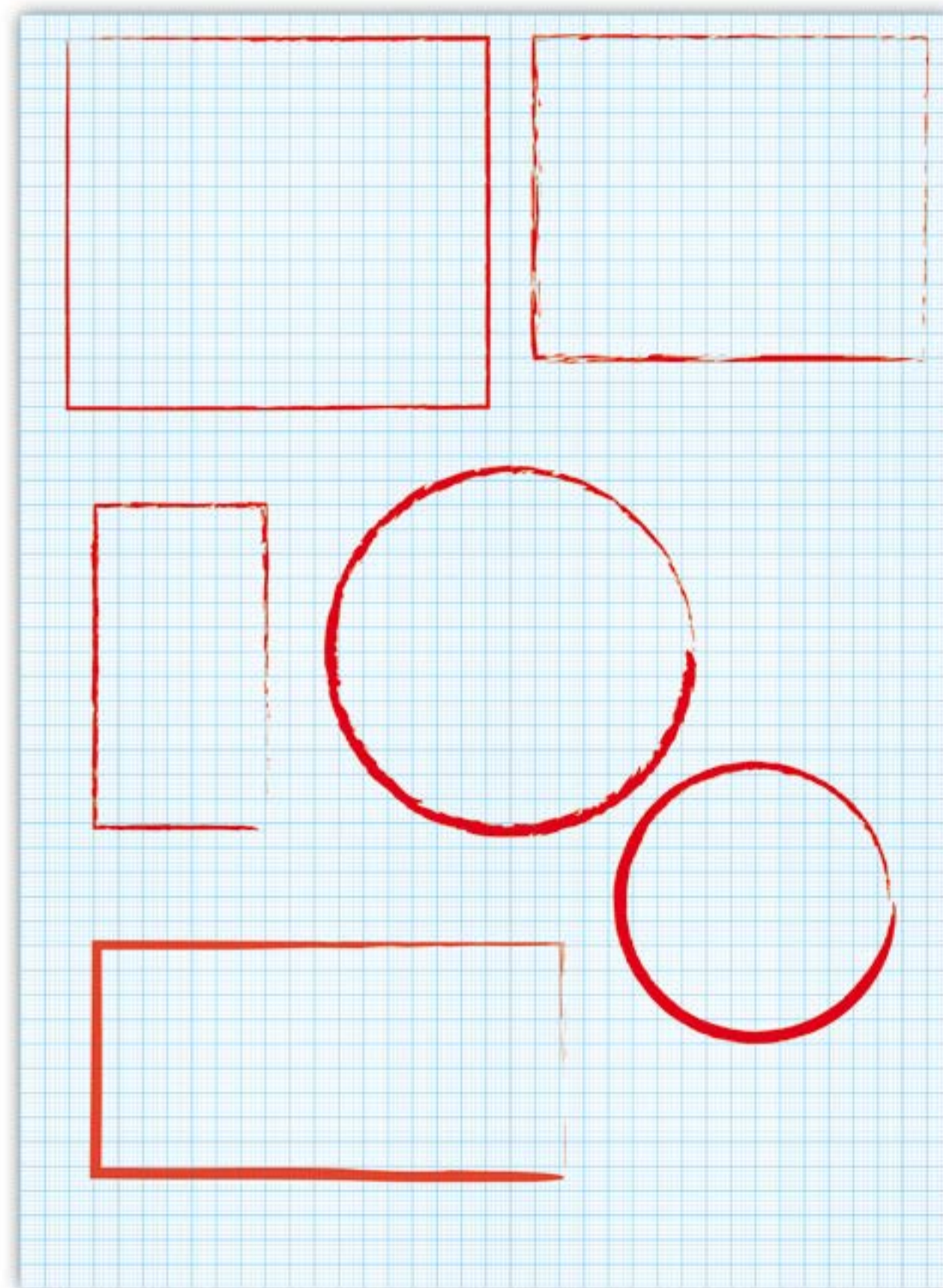
ГЛОБАЛНИТЕ ЦЕЛИ
За устойчиво развитие

ГЛОБАЛНИТЕ ЦЕЛИ

За устойчиво развитие

- Кметство
- Младежки център
- Дом на културите, където хората от цял свят и града могат да получават информация, услуги, езикови курсове, следучилищна подготовка, обучения за развитие на умения за заетост и др.
- Център за хора със специални нужди
- Болница
- Супермаркет
- Местен фермерски пазар
- Търговски център / Мол
- Концертна зала
- Дискоотеки и барове
- Бизнес район
- Офис пространства
- Пощенска станция
- Обществени градини
- Област с ресторанти
- Център за управление на отпадъците
- Гробище
- Ромски лагер
- Магистрала
- Велоалея
- Начално и средно училище
- Средно училище
- Университет
- Окабеляване за широколентов (високоскоростен интернет)
- Магазин за справедлива търговия
- ЖП гара
- Автогара
- Метро
- Трамвайна спирка
- Обществени пространства, в които асоциациите да работят заедно
- Полиция
- Черква
- Джамя
- Други видове места за поклонение
- Фабрика
- Електрически автомобилни станции
- Затвор
- Пространства за обществена дейност (скейтъри, баскетбол, футбол, бягане)
- Библиотека
- Музеи
- Пространства за улично изкуство

ПЛАН НА УРОК 1

**СОЦИАЛНО
ПРИБЩАВАНЕ**

ПЛАН НА УРОК 1	СОЦИАЛНО ПРИОБЩАВАНЕ
ЗАГЛАВИЕ:	АЗ УЧАСТВАМ – ДЕЙНОСТ 1.1
ВЪЗРАСТОВА ГРУПА	11-18 години
ОЧАКВАНА ПРОДЪЛЖИТЕЛНОСТ:	60 минути за изпълнение. 15 минути за подготовка (отпечатване и рязане).
МАТЕРИАЛИ:	Компютър, видео проектор, високоговорители или интерактивна дъска, хартия (може и рециклирана), химикалки, флипчарт, Приложение 5 и елементи с примери за участие. Да се подготви предварително: отпечатайте стълбата на участие или я нарисувайте на флипчарт хартия, отпечатайте съдържанието на стълбите или ги запишете на рециклирани хартии с формат А4, напишете елементите на участие на рециклирана хартия А4.
ИЗИСКВАНИЯ ЗА СТАЯТА:	Подвижни столове и маси и пространство за работа в групи.
ЦЕЛИ:	- Научаване на различните нива на участие; - Разсъждения върху това какво е участие; - Да се повиши осведомеността относно важността на включването на гласа на младите хора в политиките и действията.
Разработени основни компетентности на GCE	☒ Компетентности за системно мислене ☒ Компетентност на очакването ☒ Нормативна компетентност ☒ Стратегическа компетентност ☐ Компетентност за сътрудничество ☒ Компетентност за критично мислене ☒ Компетентност за самоосъзнаване ☐ Компетентност за интегрирано решаване на проблеми
ПРЕДМЕТИ	
Включени ЦУР	ЦУР 4 – Качествено образование ЦУР 11 - Устойчиви градове и общности ЦУР 16 – Мир, правосъдие и силни институции
00:00 – 00:15	Участието е... - Поканете всеки учащ да напише на малко парче хартия какво означава за него да участва в обществото. - Помолете ги да обсъдят по двойки какво означава за тях да участват в обществото. Записват на друго листче своята идея накратко. - Слейте 2 двойки (групи от 4) и направете същото упражнение. - Помолете групите да представят своите дефиниции/идеи на всички участници. - обобщете споделените идеи и представете дефиницията за участие съгласно Европейската харта за участието на младите хора в живота на общините и регионите (2003 г.). "Активното участие на младите хора в решенията и действията на местно и регионално равнище е от съществено значение, ако искаме да изградим по-демократични, приобщаващи и проспериращи общества. Участието в демократичния живот на всяка общност е свързано с нещо повече от гласуване или участие в избори, въпреки че това са важни елементи. Участието и активното гражданство са свързани с имането на право, средства, пространство и възможности и, където е необходимо, подкрепа за участие във и влияние върху решенията и ангажирането с действия и дейности, които да допринесат за изграждането на по-добро общество". 15 мин

00:15 – 00:30

Демократични училища?

- Попитайте учащите, дали смятат, че участват в училищната политика и ако е така, да идентифицират пространствата за участие. Отговорите може да бъдат подредени в таблица, която да систематизира обсъжданата информация. Възможните отговори са по-долу:

Училище			
Клас	Съвет на класа	Училищно направление	Други
Проекти	Включване на мненията/предложенията на лидерите на класа в решенията на класа	Срещи с директора на училището	...

- Насърчете разсъжденията относно настоящите нива на участие на учениците и как могат да направят така, че гласовете им да бъдат чути. **15 мин**

00:30 – 00:45

Стълба на участието

- Обяснете накратко модела на стълбата на участието на децата (от Роджър Харт, адаптирана към контекста на младежта), предварително начертана на флипчарт или отпечатана във формат А3 (вж. снимката в Приложение 5).

- 1) Манипулация**
Възрастните използват младите хора, за да укрепят една кауза и се преструват, че каузата е водена от младите хора.
- 2) Разкрасяване**
Младите хора се използват за укрепване на кауза, въпреки че възрастните не се преструват, че каузата е водена от младите хора.
- 3) Токенизъм**
Младите хора изглеждат сякаш дават глас, но всъщност имат малък или никакъв избор за това, което правят или как участват.
- Възлагане и информиране**
Младите хора получават определена роля и са информирани за това как и защо участват.
- Консултирани и информирани**
Младите хора биват консултирани относно проекти, започнати от възрастни. Младите хора са информирани за това как ще бъде използван техния принос и резултатите от решенията, взети от възрастните.
- 6) Водени от възрастните, решенията се споделят с младите хора**
Възрастните започват проекти, но вземането на решения се споделя с младите хора.
- 7) Водени и управлявани от младите хора**
Младите хора започват и ръководят проект. Ролята на възрастните е подкрепяща като мотиватор/ментор.
- 8) Водени от младите хора, споделени решения с възрастните**
Младите инициират проекти и вземането на решения се споделя между младите хора и възрастните. Тези проекти дават власт на младите хора, като в същото време им дават възможност да получат достъп и да се учат от жизнения опит и опита на възрастните" (Социално приобщаване на европейските малцинства, 2016 г.).
- Припомнете предишната дейност "Демократични училища?" и поискайте от обучаемите да определят в кое ниво на стълбата на участие смятат, че са ангажирани по отношение на училищните политики/дейности. Помолете ги да споделят идеите си и да отбележат на флипчарта нивото на участие, на което биха искали да бъдат. **15 мин**

00:45 – 00:55

Гласът ми се чува

- Разпръснете на пода изображения с примери за участие в обществото (напишете или отпечатайте всеки от тях на рециклирана хартия А4 или по-малка). Помолете обучаемите да се разхождат сред изображенията и да изберат това, с което се чувстват по-свързани. Поканете ги да споделят мислите си за избраното изображение.

Примери за форми на участие
Подписване на петиция
Организиране на дебат в училището за конкретен въпрос
Участие в група в Театъра на потиснатите
Гласуване
Участие в общинско събрание на гражданите
Присъединяване към политическа партия
Присъединяване към социална или спортна организация с нестопанска цел
Разпространяване на социални каузи в социалните мрежи
Организиране на флашмоб за конкретен проблем
Писане на писмо до компания или правителство, когато има нещо против човешките права или друга тема
Участие в мирна публична проява

10 мин

00:55 - 00:60

Обсъждане:

- Смятате ли, че е важно да участвате? Искате ли да участвате на по-високо ниво, отколкото го правите днес?

5 мин

Качване 1. Някои от избраните снимки на дейността “Гласът ми се чува” и

2. Картина на идеите, споделени в дейността “Демократични училища?”.

ИДЕИ ЗА ПОСЛЕДВАЩИ ДЕЙНОСТИ

- Довършете дейността “Стълба на участието” и дайте на всеки учащ стикери с различни теми: “Бедност”, “Глад”, “Здраве”, “Приобщаване на бежанци”, “Околна среда”, “Равенство между половете”, “Права на човека” и “Мир”. Помолете ги да изберат 2 от темите, които са най-важни за тях, и ги поканете да поставят тези теми до нивото на стълбата, на което биха искали да участват (например: Приобщаване на бежанци - ниво 7). Споделете мисли и мнения.
- Гледайте видеоклипове за инициативи, организирани от млади хора по отношение на правата на човека и устойчивото развитие, например “Стрелбата във Флорида: учениците излизат от училищата, за да призват за контрол над оръжията” https://www.youtube.com/watch?time_continue=114&v=zsAQQG-MB5M (2’01) of North American students that mobilized for a protest against the free access of guns. (2’01) на ученици от Северна Америка, които се мобилизираха за протест срещу свободния достъп на оръжия.
- Направете посещение в седалището на регионалното или националното управление, за да видите демокрацията в действие

ПРЕПОРЪКИ ЗА АДАПТИРАНЕ ЗА ПО-МАЛКИ УЧЕНИЦИ

- Вместо да използвате стълбата на участие, отделете повече време за споделяне и обсъждане на начините за участие в обществото, показвайки изображения и видеоклипове. Като алтернатива, използвайте стълбата на участието, но я обобщете в следните категории: “Гласът ми не се чува и други хора вземат решения вместо мен” | “Гласът ми се чува” | “Гласът ми се чува и се взема предвид при вземането на решения” | “Започвам проекти, чиято идея е моя и работя заедно с възрастните”.

ЛИНКОВЕ КЪМ ДРУГИ ТОП ДЕЙНОСТИ

- 1. “ИЗСЛЕДВАНЕ НА 17-те ЦУР И ЦУР 11”;
- 3.2 - ВЗАИМОДЕЙСТВИЕ МЕЖДУ ЧЛЕНОВЕТЕ;

ПРЕПАТКИ

Европейската харта за участието на младите хора в живота на общините и регионите (2003) - Налична на <https://www.salto-youth.net/downloads/4-17-1510/Revised%20European%20Charter%20on%20the%20Participation%20of%20YP.pdf>
Социално приобщаване на европейските малцинства (2016) - Налично на https://minorityinclusion.files.wordpress.com/2016/02/roger-hart_s-ladder-of-young-people_s-participation.pdf

СТЪЛБАТА НА УЧАСТИЕ НА РОДЖЪР ХАРТ

СТЪПАЛО 8 – Инициирани от младежите и споделени с възрастните решения: Дейности, водени от младежите, в които взимането на решение е споделено между младежите и възрастните, които работят като равностойни партньори.

СТЪПАЛО 7 – Инициирани и насочвани от младежите: Дейности, водени от младежите с малка намеса на възрастните.

СТЪПАЛО 6 – Инициирани от възрастните и споделени с младежите решения: Дейности, водени от възрастните, при които взимането на решения е споделено с младежите.

СТЪПАЛО 5 – Консултирани и информирани: Дейности, водени от възрастните, при които младежите биват консултирани и информирани за това как техния принос ще се използва и за резултатите от решенията на възрастните.

СТЪПАЛО 4 – Възложени, но информирани: Дейности, водени от възрастните, при които младежите разбират целта, процеса на взимане на решения и имат роля.

СТЪПАЛО 3 – Токенизъм: Дейности, водени от възрастните, при които младежите може да бъдат консултирани с минимална възможност за обратна връзка.

СТЪПАЛО 2 – Разкрсяване: Дейности, водени от възрастните, при които младежите разбират целите, но нямат принос за начина, по който са планирани.

СТЪПАЛО 1 – Манипулация: Дейности, водени от възрастните, при които младежите получават инструкции, без да разбират целта на дейностите.

Адаптирано от Харт, Р. (1992). Детското участие от токенизъм до гражданство. Флоренция: Изследователски център „Иноченти“ на УНИЦЕФ, както е посочено в www.freechild.org/ladder.htm

32

ПЛАН НА УРОК 1	СОЦИАЛНО ПРИОБЩАВАНЕ
ЗАГЛАВИЕ:	БЪДИ ПРИОБЩАВАЩ! – ДЕЙНОСТ 1.2
ВЪЗРАСТОВА ГРУПА	11-18 години
ОЧАКВАНА ПРОДЪЛЖИТЕЛНОСТ:	60 минути за изпълнение. 10 минути за подготовка на рециклираните материали.
МАТЕРИАЛИ:	Компютър, видео проектор, високоговорители или интерактивна дъска, празна хартия (може и рециклирана), химикалки, маркери Да се подготви предварително: материали за изграждане на “рециклирана къща”.
ИЗИСКВАНИЯ ЗА СТАЯТА:	Подвижни столове и маси и пространство за работа в групи.
ЦЕЛИ:	• Научаване на повече неща за приобщаващите градове; • Размисли върху специалните нужди и как да предоставим на гражданите всички услуги, на които имат право; • Да се повиши осведомеността сред младите хора за значението на приобщаващия град, особено по отношение на задоволяването на потребностите на хората с увреждания.
Разработени основни компетентности на ГСЕ	☒ Компетентности за системно мислене ☒ Компетентност на очакването ☒ Нормативна компетентност ☐ Стратегическа компетентност ☐ Компетентност за сътрудничество ☒ Компетентност за критично мислене ☒ Компетентност за самоосъзнаване ☐ Компетентност за интегрирано решаване на проблеми
ПРЕДМЕТИ	
Включени ЦУР	ЦУР 4 – Качествено образование ЦУР 10 – Намаляване на неравенствата ЦУР 11 – Устойчиви градове ЦУР 16 – Мир, правосъдие и силни институции
00:00 – 00:20	Изграждане на къща • Разделете учащите на 4 или 5 групи и ги помолете да направят къща с рециклирани материали, лепило и тел (дайте точно същото количество и вид материали на всички групи).1. Обяснете, че във всяка група трябва да има трима души, които симулират следните условия: един със завързани очи, един със завързани ръце и един, който не може да говори. Поканете един или двама обучаеми да останат извън групите и да действат като наблюдатели. Дайте 10 минути за изграждане на къщата. Моля, бъдете извънредно чувствителни, в случай че в класа има някой, който не вижда или не може да говори и нека има предвид, че това е симулация. Обсъждане: Как мина работата? Какво беше чувството да сте физически неспособни и да правите същото като колегите? Как бяха интегрирани хората с увреждания от групата (или не бяха)? Помолете наблюдателите да споделят мнението си за това как колегите с физически недостатъци са били или не са били включени във всяка група. 20 мин
00:20 – 00:30	Участие на всички Покажете видеоклипа “ Приобщаване на хората с увреждания” (2’30) и подчертайте важността на способността да се справите с различните и да включите всички в процесите на вземане на решения и изпълнението на дейностите. Видеоо можете да намерите тук https://www.youtube.com/watch?v=rjluLV1F-UI, а субтитрите автоматично се превеждат на всички езици. 10 мин

00:30 - 00:55	Приобщаващи общности - В групи учащите отговарят на въпроса: “Какво е приобщаваща общност?” и след това споделят идеите си в съвместно обсъждане. Приобщаващата общност е определена като такава, която насърчава израстването с равнопоставеност. “Това е място, където всеки, независимо от икономическите си средства, пол, раса, етническа принадлежност или религия, е способен и оправомощен да участва пълноценно в социалните, икономическите и политическите възможности, които градовете могат да предложат” (ООН - Хабитат 2001). Приобщаващата общност създава “безопасна, жизнена среда със справедлив достъп до градски услуги (водоснабдяване, канализация, управление на твърди отпадъци, жилища и транспортни съоръжения), социални услуги (здравеопазване, образование, култура и обществено пространство) възможности за прехрана за всички жители на града и други потребители на града, за да насърчи оптималното развитие на човешкия капитал и да осигури зачитането на човешкото достойнство и равенство”. (Адаптирано от Азиатската банка за развитие, 2017 г.) - Въз основа на Обща дейност 1 “Изследване на ЦУР и ЦУР 11”, поканете обучаемите да поемат ролята на архитект и да създадат приобщаващ град в рамките на 10 минути, като обмислят места - училище, градини, болници, кметство, места за вяра (църкви,...) –, хора – деца, младежи и възрастни хора със и без физически и психически проблеми, които имат различни култури, различна сексуална ориентация ... - и области на намеса – бедност, глад, права, околна среда. Те може да черпят вдъхновение от Общата дейност, но този път може да използват цялото си въображение и да изградят съвсем различен град. - Помолете някои обучаеми да споделят своите рисунки и да покажат по какъв начин техните градове са приобщаващи. 25 мин
00:55 - 00:60	Обобщение: Помолете учащите да обобщят как градовете могат да бъдат по-приобщаващи. Помолете учащите да обобщят как градовете могат да бъдат по-приобщаващи. 5 мин Качване 1. Рисунка на дейността “Приобщаващи градове”.

ИДЕИ ЗА ПОСЛЕДВАЩИ ДЕЙНОСТИ Гледайте видеоклипа “Светлините не ни спират!” (5’23) за група хора, които се обединяват, за да направят града по-приобщаващ; видеоклипът е достъпен тук: https://www.youtube.com/watch?time_continue=315&v=BQEf-y08-To „, а субтитрите автоматично се превеждат на всички езици; Направете изложба в училище с рисунките на учениците; Поканете учащите да изследват и да направят снимки на различни места в своята общност, за които смятат, че трябва да станат по-приобщаващи. Споделете тези снимки в класа и създайте проекти (застъпничество, сенсибилизация и т.н.), за да допринесете за това подобрение.
--

ПРЕПОРЪКИ ЗА АДАПТИРАНЕ ЗА ПО-МАЛКИ УЧЕНИЦИ Поканете специалист, който да сподели някои идеи за това как даден град може да бъде приобщаващ.
--

ЛИНКОВЕ КЪМ ДРУГИ ТОП ДЕЙНОСТИ 1. “ИЗСЛЕДВАНЕ НА 17-те ЦУР И ЦУР 11”; 4.1 – “БЕЗОПАСНО И АДЕКВАТНО ЖИЛИЩЕ”
--

ПРЕПАТКИ “Дейността Изграждане на къща е вдъхновена от наръчника “Глобално как? Улесняване на глобалното обучение - Наръчник за инструктори”(стр. 62), достъпен на адрес: http://aidglobal.org/userfiles/FINAL_Manual_global_how_2pages_online-reading.pdf - Адаптиран от Азиатската банка за развитие - достъпен на https://www.adb.org/sites/default/files/institutional-document/223096/enabling-inclusive-cities.pdf

ПЛАН НА УРОК 1	СОЦИАЛНО ПРИОБЩАВАНЕ
ЗАГЛАВИЕ:	АЗ ПРИНАДЛЕЖА! – ДЕЙНОСТ 1.3
ВЪЗРАСТОВА ГРУПА	11-18 години
ОЧАКВАНА ПРОДЪЛЖИТЕЛНОСТ:	60 минути за изпълнение. 5 минути за подготовка (отпечатване и рязане).
МАТЕРИАЛИ:	Компютър, видео проектор, високоговорители или интерактивна дъска, празна хартия (може и рециклирана), химикалки, маркери Да се подготви предварително: Приложение 6 да бъде отпечатано и нарязано.
ИЗИСКВАНИЯ ЗА СТАЯТА:	Подвижни столове и маси и пространство за работа в групи.
ЦЕЛИ:	- Да се изследва различното измерение на социалното приобщаване; - Да се симпатизира на хора от различни социални ситуации; - Да се повиши осведомеността сред младежите за значението на социалното приобщаване.
Разработени основни компетентности на GCE	☒ Компетентности за системно мислене ☒ Компетентност на очакването ☐ Нормативна компетентност ☒ Стратегическа компетентност ☒ Компетентност за сътрудничество ☒ Компетентност за критично мислене ☒ Компетентност за самоосъзнаване ☐ Компетентност за интегрирано решаване на проблеми
ПРЕДМЕТИ	
Включени ЦУР	ЦУР 4 – Качествено образование ЦУР 10 – Намаляване на неравенствата ЦУР 11 – Устойчиви градове ЦУР 16 – Мир, правосъдие и силни институции
00:00 – 00:15	Социално какво? - Напишете “Социално приобщаване” на дъската или на флипчарт и организирайте брейнсторминг на тема какво означава това: идеи, проекти, проблеми, които идват в съзнанието на учащите, когато мислят за тези думи. Подчертайте, че “социалното приобщаване е процес”, който гарантира, че хората, изложени на риск от бедност и социално изключване, получават необходимите възможности и ресурси, за да участват пълноценно в икономическия, социалния, политическия и културния живот и да се радват на стандарта на живот, който се счита за нормален в обществото, в което живеят.” (...) То “гарантира, че уязвимите групи и лица имат по-голямо участие в процеса на вземане на решения, който засяга техния живот и че те имат достъп до основните си права” (Европейски съюз, 2010 г.). 15 мин
00:10 – 00:15	Ще спрете ли? Покажете видеото “Ще спрете ли, ако видите това малко момиченце на улицата? УНИЦЕФ” (3’05) и попитайте какво мислят за това, което са видели. Видеоклипът е достъпен на адрес https://www.youtube.com/watch?v=MQcN5DtMT-0 5 мин

00:15 - 00:50	Събрание за участие Разделете класа на следните 5 групи, всяка от които представлява герой, който се съдържа в Приложение 6. Моля, имайте предвид, че героите може да се променят според вашите предпочитания. Например, може да избере жена кмет и така нататък. Дайте на всяка група карта с герой си и представете следната ситуация: <i>“Стивън, Мария, Марио, Сюзън и Петър бяха избрани да представят своите асоциации/организации на общинска среща за социални местни политики. Кметът на града обяви програма от 50 млн. евро за насърчаване на социалното приобщаване. Той/тя иска мнението им за мерките, които смятат, че трябва да бъдат приложени/засиленени в общината, за да се отговори на потребностите на най-уязвимите групи от обществото и кои средства трябва да бъдат посветени на всяка от тези мерки”.</i>
	- Помолете групите да помислят какви мерки биха предложили за насърчаване на социалното приобщаване и да определят каква сума (от 50-те милиона) са необходими за тези мерки. - Поканете ги, група по група, да споделят идеите си и парите, които им трябва, но първо трябва да се представят, да кажат кои са, къде са доброволци/работят и да разкажат за предизвикателствата, пред които са били изправени (всяка група си избира представител). - Посредникът предава идеите накратко на дъската или флипчарта и обобщава всички предложени ценности, действайки като кмет на града. Ако сумата е над 50 милиона евро, помолете групите да коригират мерките, за да се вметят в 50 милиона евро. - Улеснете дебата с цел насърчаване на сътрудничеството между всички групи и постигане на общо заключение относно основните мерки и разпределението на парите. Създайте подходящата атмосфера за ролевата игра, като поставите масите и столовете във формата на “U”, като използвате подпори и т.н. - Обсъждане: Какво чувствахте, приемайки ролята на техния герой? Направихте ли връзка с реални случаи на хора, които познавате? 35 мин
00:50 - 00:55	Предизвикване на кризата Покажете видеото “История за социалната и солидарната икономика чрез предизвикване на кризата” (4’40). Видеото може да намерите тук https://www.youtube.com/watch?v=a6fTpAyqSpk и има субтитри на всички езици. 5 мин
00:55 - 00:60	Обсъждане: <i>Защо е важно да се насърчава социалното приобщаване? Какво (какъв урок) получихте от тази дейност? 5 мин</i> Качете няколко снимки на учениците, обсъждащи дейността “Събрание за участие”.
Разделете класа на две групи и поискайте едната да проучи съществуващите местни политически програми, които насърчават социалното приобщаване и подкрепа за хората с проблеми с наркотиците, алкохола и психичното здраве, а другата да проучи институциите, които оказват подкрепа на местно ниво за подобни ситуации. След събирането на информацията групите споделят резултатите с целия клас. Насърчете критичното мислене, обсъждането на този въпрос: като се имат предвид съществуващите нужди, тези програми достатъчни ли са? Помогнете на класа да идентифицира видовете действия, които може да организира (кампании, писане на писма до политици, подписване на петиции, участие в сдружение, ...). Помолете учащи да избират една тема и едно действие (например: да напишат писмо до кмета на града, за да поискат повече подкрепа за бездомните хора) и да ги приложат в общността.	
ПРЕПОРЪКИ ЗА АДАПТИРАНЕ ЗА ПО-МАЛКИ УЧЕНИЦИ Променете последния филм с мотивационна история “Най-добрите световни мотивационни видеоклипове за ученици” (3’03), които обясняват, че нашите ежедневни действия са важни, но ако обществото заедно участва в сдружения, политически партии и други колективни структури, индивидуалната ни сила нараства и промяната може да се случи в по-голям мащаб. Видеоклипът е достъпен на https://www.youtube.com/watch?v=Tjng5StX68g	
ЛИНКОВЕ КЪМ ДРУГИ ТОП ДЕЙНОСТИ 1. “ИЗСЛЕДВАНЕ НА 17-те ЦУР И ЦУР 11”; 3.3 – “ИДЕНТИЧНОСТИ И КУЛТУРНО РАЗНООБРАЗИЕ”; 4.1 – “БЕЗОПАСНО И АДЕКВАТНО ЖИЛИЩЕ”	

1

СТИВЪН Е БИВШ НАРКОМАН И СЕ ВЪЗСТАНО-
ВЯВА, СЛЕД КАТО МЕСТНА АСОЦИАЦИЯ, ПО ФИ-
НАНСИРАНА ОТ ДЪРЖАВАТА ПРОГРАМА, МУ ПО-
МАГА ДА СЕ ДЕТОКСИКИРА И ДА СИ НАМЕРИ
РАБОТА СЛЕД ВЪЗСТАНОВЯВАНЕТО СИ. СЕГА ТОЙ
Е ДОБРОВОЛЕЦ В АСОЦИАЦИЯТА, КОЯТО МУ Е
ПОМОГНАЛА.

2

МАРИЯ Е АЛКОХОЛИЧКА В ПРОДЪЛЖЕНИЕ НА 20 ГОДИНИ,
ЖИВЕЕ НА УЛИЦАТА И СЕ ВЪЗСТАНОВЯВА ЕДВА КОГАТО
ХОРАТА ОТ КВАРТАЛА СЕ СВЪРЗВАТ С АСОЦИАЦИЯ, КОЯТО ИМА
ПРОГРАМА ЗА ОКАЗВАНЕ НА ПСИХОЛОГИЧЕСКА ПОДКРЕПА. В
СВОЯТА РАБОТА ТЯ ВЕЧЕ ОТГОВАРЯ ЗА ПРОЕКТ ЗА СОЦИАЛНА
ОТГОВОРНОСТ, КОЙТО ОКАЗВА ПОДКРЕПА НА СЕМЕЙСТВАТА
НА СЛУЖИТЕЛИ, КОИТО ИМАТ ЗДРАВΟΣЛОВНИ ПРОБЛЕМИ И
ФИНАНСОВИ ЗАТРУДНЕНИЯ.

3

МАРИО, НА 80 ГОДИНИ, ПРЕКАРВА ДНИТЕ СИ
В САМОТА, ДОКАТО МЕСТНАТА ЦЪРКВА СЪЗ-
ДАВА ДНЕВЕН ЦЕНТЪР И НАСЪРЧАВА ВЗАИМО-
ДЕЙСТВИЕТО С УЧИЛИЩА, КАТО ПОЗВОЛЯВА НА
ДЕЦАТА ДА ПОСЕЩАВАТ ЦЕНТЪРА И ДА ОРГА-
НИЗИРАТ ДЕЙНОСТИ С ВЪЗРАСТНИТЕ ХОРА. МА-
РИО ПОМАГА КАТО ДОБРОВОЛЕЦ НА ЕКИПА НА
ДНЕВНИЯ ЦЕНТЪР ДА АНГАЖИРАТ ПОВЕЧЕ УЧИ-
ЛИЩА В ОБЩИНАТА.

4

СЮЗЪН Е БЕЖАНЕЦ И Е НА 8 ГОДИНИ, КОГАТО ИДВА СЪС СЕМЕЙСТВОТО СИ В
ЕВРОПА (ПОСОЧЕТЕ ДЪРЖАВА), ЗА ДА ИЗБЯГА ОТ РЕЛИГИОЗНОТО ПРЕСЛЕД-
ВАНЕ, КОЕТО ЗАПЛАШВА ЖИВОТА ѝ. ТОВА, КОЕТО Я КАРА ДА СЕ ПОЧУВСТВА
ДОБРЕ ДОШЛА И ИНТЕГРИРАНА В ПРИЕМАЩОТО ОБЩЕСТВО, СА ОРГАНИ-
ЗИРАНИТЕ ОТ УЧИЛИЩЕТО ѝ ЕЗИКОВИ И КУЛТУРНИ ПРОГРАМИ, КАКТО И
ПРОГРАМИ ЗА БОРБА С ТОРМОЗА, КОИТО ПОЗВОЛЯВАТ НА ВСИЧКИ В УЧИ-
ЛИЩЕТО (ОТ УЧЕНИЦИТЕ ДО УЧИТЕЛИТЕ) ДА РАЗБЕРАТ НЕЙНАТА КУЛТУРА И
ДА ОТКЛИКНАТ НА НУЖДИТЕ ѝ, КАТО ТАЗИ ОТ ОБЩУВАНЕ НАПРИМЕР. СЕГА
СЮЗЪН Е УЧИТЕЛ И ОТГОВАРЯ ЗА СОЦИАЛНА ПРОГРАМА ЗА ПОДПОМАГАНЕ НА
БЕЖАНСКИТЕ И ИМИГРАНТСКИТЕ СЕМЕЙСТВА В СВОЕТО УЧИЛИЩЕ.

5

ПЕТЪР ИМА ПСИХИЧНИ ЗАБОЛЯВАНИЯ И ЖИВЕЕ НА УЛИЦАТА В ПРОДЪЛ-
ЖЕНИЕ НА 6 ГОДИНИ. РОДИТЕЛИТЕ МУ НИКОГА НЕ СА ИМАЛИ ПАРИ ЗА
СПЕЦИАЛИЗИРАНО ЛЕЧЕНИЕ И В ПЪРВИТЕ СИ ГОДИНИ В УЧИЛИЩЕ ТОЙ
НЕ ПОЛУЧАВА ДОСТАТЪЧНО ОБРАЗОВАТЕЛНА ПОДКРЕПА. ЗА ЩАСТИЕ,
В НЯКАКЪВ МОМЕНТ ПРАВИТЕЛСТВОТО СЕ СМЕНЯ И ПОЛИТИЧЕСКАТА
ПАРТИЯ, КОЯТО ПЕЧЕЛИ, РЕАЛИЗИРА МНОГО НОВИ ПОЛИТИКИ ЗА ОСИ-
ГУРЯВАНЕ НА ДОСТАТЪЧНО УЧИТЕЛИ ЗА ДЕЦА СЪС СПЕЦИАЛНИ НУЖДИ
В УЧИЛИЩАТА И ОТДЕЛИ ЗА ПОДКРЕПА НА НЕЗАВИСИМИЯ ЖИВОТ НА
ХОРА С ПСИХИЧНИ ПРОБЛЕМИ, КОЕТО МУ ПОЗВОЛЯВА ДА ИМА НЕЗАВИ-
СИМОСТ И ДА СИ НАМЕРИ ПОДХОДЯЩА РАБОТА. СЕГА ПЕТЪР Е АКТИВИСТ
В НАЦИОНАЛНА ОРГАНИЗАЦИЯ, КОЯТО ПОПУЛЯРИЗИРА ВАЖНОСТТА НА
ГЛАСУВАНЕТО.

ПЛАН НА УРОК 2

СОЦИАЛНА И
ЕКОЛОГИЧНА
УСТОЙЧИВОСТ

ПЛАН НА УРОК 2	СОЦИАЛНА И ЕКОЛОГИЧНА УСТОЙЧИВОСТ
ЗАГЛАВИЕ:	СЪЗДАЙТЕ ИСТОРИЯ – ДЕЙНОСТ 2.1
ВЪЗРАСТОВА ГРУПА	11-18 години
ОЧАКВАНА ПРОДЪЛЖИТЕЛНОСТ:	60 минути за изпълнение. 2 минути за принтиране.
МАТЕРИАЛИ:	2-3 бели листа хартия за всеки ученик (може и рециклирани), пастели, моливи, маркери. Да се подготви предварително: 1 копие от недовършената история “Голямата люлка на планетата” (Приложение 7) за всяка група.
ИЗИСКВАНИЯ ЗА СТАЯТА:	Класна стая, по желание за по-добро въздействие – уютно пространство с възглавници и музика.
ЦЕЛИ:	- Да се въведе и да се доближи концепцията за устойчивост; - Да бъдат загрижени за своята роля за устойчива планета; - Да си представят, визуализират и да се вдъхновят за по-устойчива планета.
Разработени основни компетентности на GCE	☒ Компетентности за системно мислене ☒ Компетентност на очакването ☐ Нормативна компетентност ☐ Стратегическа компетентност ☒ Компетентност за сътрудничество ☒ Компетентност за критично мислене ☒ Компетентност за самоосъзнаване ☒ Компетентност за интегрирано решаване на проблеми
ПРЕДМЕТИ	
Включени ЦУР	ЦУР 2 – Без глад ЦУР 12 – Отговорно потребление и производство ЦУР 13 – Действия за климата ЦУР 14 – Живот под водата ЦУР 15 – Живот на земята ЦУР 17 – Партньорство за целите
Описание на дейностите:	
00:00 – 00:05	- Обяснете, че ще разкажете една история. Ако използвате уютно пространство, насърчете обучаемите да седнат удобно на възглавници, пуснете музика, заглушете светлините и ги помолете да затворят очи. - Прочетете историята “Голямата люлка на планетата” (Приложение 7) - Подчертайте, че историята няма край и ние трябва да го намерим! 5 мин
00:05 – 00:10	- Раздайте на всеки обучаващ се бели листа (може и рециклирани), пастели, маркери и един молив. - Обяснете, че ще повторите историята и този път те могат да си водят бележки или да нарисуват на хартията това, което мислят, чувстват или каквото ги е впечатлило, докато разказвате историята. Докато четете, направете няколко паузи, за да дадете време на обучаемите да пишат или рисуват. 5 мин
00:10 – 00:25	- Разделете обучаемите на групи от четири или пет човека, в зависимост от общия брой обучаеми. - Насърчете ги да споделят своите идеи, мисли и рисунки в групата - Помолете ги да работят заедно, да измислят споделен край на историята и да го запишат! 15 мин

00:25 – 00:35	Всяка група чете своя край на историята. <i>10 мин</i>
00:35 – 00:60	Обсъждане: - Защо избрахте този край за историята? Кой край звучи по-устойчиво? Оценете всички завършеци по скалата от 1 до 5. Трябва да оправдаете отговорите си със силни аргументи! Каква беше мотивацията на човека да бъде по-високо от другите същества в гората? Направете списък на дъската и продължете дискусията. Дайте някои примери от реалния живот за това как балансът е прекъснат на земята (в социален, екологичен, икономически аспект) поради горепосочените мотиви, които споменахте. Какво можем да направим, за да поддържаме и насърчаваме баланса/устойчивостта? <i>25 мин</i> Качване - Учещите могат да качат своите завършеци на историята, като започнат с по-устойчивите и завършват с по-малко устойчивите. - Споделете бележките от дискусията на платформата. Може да използвате електронната дъска, да ги запазите и да ги качите. Иначе може да водите бележки на дъската (или да помолите учениците да го направят) и да качите снимки на платформата
ИДЕИ ЗА ПОСЛЕДВАЩИ ДЕЙНОСТИ - Обучаващите се създават комикс или илюстрирана книга на историята “Голямата люлка на планетата” със своите завършеци. - Обучаващите се правят театрална пиеса по историята. Още по-добре е да играят историята без край и да приканят публиката да измисли нови варианти за край (вж. техниките на Форум театъра). - Учениците търсят снимки, статии, видеоклипове или късометражни филми, които показват дисбаланс. Те също така търсят добри примери за общности, които насърчават баланса и устойчивостта. Осигурете на класа всички обяснения, обръщайки внимание на надеждните източници на информация, автора на снимката, статията или видеото и посланието зад него. След това обсъдете тези различни видове живот и въздействието върху живота на хората.	
ПРЕПОРЪКИ ЗА АДАПТИРАНЕ ЗА ПО-МАЛКИ УЧЕНИЦИ Няма нужда от адаптация за малките ученици.	
ЛИНКОВЕ КЪМ ДРУГИ ТОП ДЕЙНОСТИ 1. “ИЗСЛЕДВАНЕ НА 17-те ЦУР И ЦУР 11”; 1,1. “АЗ УЧАСТВАМ”; 4.1 – “БЕЗОПАСНО И АДЕКВАТНО ЖИЛИЩЕ”	

ПРЕПАТКИ

Цялата дейност и историята “Голямата люлка на планетата” е част от книгата “Активен гражданин във и извън класната стая” ActionAid Hellas, написана от Деспоина Кардогеру, Димитра Дерояни, Мариза Цачали, публикации Патакис, Атина 2016 г.
За техниките на Форум театъра индикативно: <https://dramaresource.com/forum-theatre/>
Игри за актьори и не-актьори, Аугусто Боал, Routledge, Лондон и Ню Йорк, 2002

Историята

Голямата люлка на планетата

Когато всичко започна, беше нещо такова ... До секвоята имаше много други дървета – някои малки, а други по-големи, някои растящи на туфи, а други високи и тънки, но всички заедно те правеха Голямата гора. В гората, разбира се, живееха много други същества и твари, някои пееха, други стенеха, някои издаваха мрачен звук, а други говореха като нас. Любимата игра на всички беше люлката клатушка. И тъй като не можеха да решат кой кого ще повдига, те решиха да направят люлка, която да пасва на всички. Така че един ден бихте могли да намерите на люлката бухал, кестен, мъж и цвете. Друг ден можеше да се види поток, ястреб, камък и млад елен. Всички заедно създадоха нов начин за игра на люлката. Те се опитаха да постигнат абсолютния баланс. Те си даваха един на друг това, от което всеки наистина се нуждае, без никой да е лишен от нищо. Това направи люлката абсолютно балансирана. Беше наистина впечатляващо колко лесно се балансира люлката и това я направи известна отвъд границите на Земята.

Един ден човекът се замисли какво ли би било, ако беше малко по-високо от останалите на люлката. На следващия ден опита и му хареса. Останалите същества го видяха, но не казаха нищо. На човека му хареса толкова много, че следващия път, когато беше на люлката, се качи още по-нагоре и остана по-дълго. Останалите същества го видяха отново, но продължаваха да не казват нищо. В това положение той се почувства толкова добре, че започна да мечтае как стига до върха и остава там завинаги. И да! Много му харесваше тази идея. За да постигне това, той започна все по-често да се катери на люлката и да взима много повече, отколкото му е нужно, без да дава. Той отрязва още дървета (макар че не знаеше какво да прави с тях), ловеше повече риба (макар че не можеше да я изяде цялата) и яростно взимаше от земята всичко, което тя има. Дните минаваха и станаха години и никой не говореше за равновесието на люлката. Никой или може би ...

ПЛАН НА УРОК 2	СОЦИАЛНА И ЕКОЛОГИЧНА УСТОЙЧИВОСТ
ЗАГЛАВИЕ:	СЪЗДАЙТЕ ИСТОРИЯ – ДЕЙНОСТ 2.1
ВЪЗРАСТОВА ГРУПА	11-18 години
ОЧАКВАНА ПРОДЪЛЖИТЕЛНОСТ:	60 минути за изпълнение. 15 минути за подготовка, а именно събиране на боклук и записване на данни върху етикети (Приложение 8). Помислете за допълнително време за подготовка, ако искате да разгледате други данни, които да напишете на етикетите.
МАТЕРИАЛИ:	Компютър, видео проектор, високоговорители или интерактивна дъска, празна хартия (може и рециклирана), химикалки, маркери Да се подготви предварително: Отпадъци, които ще бъдат разпръснати в помещението (напр. бутилки за вода и сода, алуминиеви кутии, пластмасови или други опаковки, пластмасови торбички, стъклени бутилки, счупени пластмасови играчки, пластмасови чаши и т.н.). Етикети със статистически данни, които показват информация за депонирането на отпадъци, трябва да се поставят върху боклука (вж. Приложение 8). Печатни произведения на Крис Джордан, в случай че нямате проектор: http://www.chrisjordan.com/
ИЗИСКВАНИЯ ЗА СТАЯТА:	Типична класна стая - няма нужда от специална подредба
ЦЕЛИ:	- Получаване на информация за количеството отпадъци и управлението им по целия свят; - Обмисляне на въздействието на изхвърлянето на отпадъци. - Да се оцени значението на методите за устойчиво управление на отпадъците.
Разработени основни компетентности на GCE	☒ Компетентности за системно мислене ☒ Компетентност на очакването ☒ Нормативна компетентност ☐ Стратегическа компетентност ☒ Компетентност за сътрудничество ☒ Компетентност за критично мислене ☒ Компетентност за самоосъзнаване ☒ Компетентност за интегрирано решаване на проблеми
ПРЕДМЕТИ	
Включени ЦУР	ЦУР 3 – Добро здраве и благополучие ЦУР 6 – Чиста вода и канализация ЦУР 10 – Намаляване на неравенствата ЦУР 12 – Отговорно потребление и производство ЦУР 13 – Действия за климата ЦУР 17 – Партньорство за целите
Описание на дейностите:	
00:00 – 00:25	Подготовка преди дейността: - Напишете статистическата информация върху листове хартия и ги залепете върху всеки от боклуците (например с хартиено тиксо). Разхвърляйте предмети из класната стая. Искате да създадете усещане, че класната стая е пълна с боклук, като на мръсна улица. Проектирайте на дъската произведения на изкуството на Крис Джордан и изчакайте обучаемите да влязат в класната стая. Може би искате да започнете с произведението му, изобразяващо бутилки от вода, които са един от най-разпространените отпадъци http://www.chrisjordan.com/gallery/rtn2/#water-bottles - Започнете урока като в нормален ден. Учащите влизат в класната стая и започват да учат, без да споменават нищо за боклука на пода. - Обяснете им, че ще започнете деня с изкуството. Кажете им, че сте много развълнувани и впечатлени от работата на художника Крис Джордан.

	- Помолете ги да погледнат картината на дъската и да се опитат да разберат какво изобразява тя и как е направена. Приближете бавно, за да разкриете боклука, използван от художника. След като се види ясно, обсъдете какво послание иска да предаде художникът. Последователността на дейностите може да се промени в зависимост от това кога учениците попитат за боклука на пода. - Когато учащите попитат за боклука на пода, отговорете: <i>Защо сте толкова впечатлени? Цялата планета е пълна с такъв боклук. Просто не го виждат. Ако не ми вярвате, просто вземете един артикул и прочетете етикета. Статистиката в приложението е показателна. Може да проучите и добавите интересни факти от вашата страна и в зависимост от боклука, който изберете да покажете.</i> 25 мин
00:25 – 00:40	Обсъждане: <i>Какво ви впечатли най-много от това, което прочетохте? Колко от видовете боклук използвате ежедневно? Вие, вашето семейство, в училище? Искате ли да живеете в среда, пълна с боклук? Има много места по света, където хората буквално живеят в боклука. Знаете ли какво се случва с нашите отпадъци?</i> 15 мин
00:40 – 00:60	- Обсъдете с обучаемите следното: Стоките, изхвърлени в боклука, често се транспортират до депа, където остават недокоснати много дълго време, или боклукът се изгаря в инсинератор и пепелта се изпраща на депо. Някои продукти може да се извозват до съоръжение за рециклиране в нашите страни или извън ЕС. - Дайте пример за Китай и гледайте този видеоклип https://www.youtube.com/watch?v=sfeHsl4F-TE През януари 2018 г. Китай забранява вноса на 24 вида отпадъци за рециклиране от европейските държави. Дебат: <i>Защо смятате, че Китай са взели това решение? Какво мислите за въздействието върху европейските държави? Как те ще рециклират отпадъците си? Какъв вид решение за управление на отпадъците бихте предложили за вашата страна?</i> - Направете предложения за всяка от следните категории: Личен избор, Живот в училище, Фирми и производители, Правителства. Подчертайте, че преди да преминете към рециклиране, е много важно да намалите отпадъците. 20 мин Качете снимка на учебната стая с учениците Споделете бележките от крайните предложения. Може да използвате електронната дъска, да ги запазите и да ги качите. Иначе може да водите бележки на дъската (или да помолите учениците да го направят) и да качите снимки на платформата.

ИДЕИ ЗА ПОСЛЕДВАЩИ ДЕЙНОСТИ

- Гледайте “Бунище Земя” от Джеръми Айърнс <https://www.youtube.com/watch?v=bKkRD9I8KII> (То е на италиански език, моля намерете версията на английски или на вашия език, ако има такива)
- Проучете системата за управление на отпадъците във вашия район или страна. Как се събират боклуците? Посетете завод за рециклиране. Интервюирайте човек, който събира боклук. Опитайте се да намерите най-изхвърляните боклуци, които могат да бъдат рециклирани.
- Погледнете развиващите се страни. Дали всички те имат система за управление на отпадъците? Ако е така, коя система за управление на отпадъците имат те? Намерете интересна информация тук: <https://www.oxfamitalia.org/documento/waste-management-capacity-building-ekurhuleni-south-africa/>
- Как функционира системата за управление на отпадъците в бежанските лагери? Вижте този технически брифинг <https://policy-practice.oxfam.org.uk/publications/domestic-and-refugee-camp-waste-management-collection-and-disposal-126686> и гледайте този видеоклип, за да видите как управлението на отпадъците може да бъде свързано с устойчивостта <https://www.youtube.com/watch?v=4rcWLy2MgDQ>
- Проучете колко време е необходимо за разпадането на различните артикули. Направете списък с две колони, 1 с времето, което мислите, и 1 с действителното време, от което се нуждае всеки артикул, за да се разгради. Изберете артикулите, които обикновено се изхвърлят.
- Организирайте ден или пикник без отпадъци или пластмаса.
- Използвайте боклука от земята, за да създадете рециклирано произведение на изкуството. Почерпете вдъхновение от Мохамед Сюлейман, бежанец от Сахарската арабска демократична република https://www.youtube.com/watch?v=zVLUbj_F23k&feature=youtu.be
- Организирайте един ден, в който полагате общественополезен труд. Изберете област и събирайте отпадъците, почиствайки района! Свържете се с други асоциации от вашата област, които работят в това, заедно сме по-силни!

ПРЕПОРЪКИ ЗА АДАПТИРАНЕ ЗА ПО-МАЛКИ УЧЕНИЦИ

Съсредоточете се върху определена категория отпадъци, напр. хартия или пластмаса за цялата дейност. Фокусирайте се единствено върху личните устойчиви решения и устойчивите решения, свързани с училищния живот

ЛИНКОВЕ КЪМ ДРУГИ ТОП ДЕЙНОСТИ

- 1. “ИЗСЛЕДВАНЕ НА 17-те ЦУР И ЦУР 11”;
- 4.2 “ЗАМЪРСЯВАНЕ НА ВЪЗДУХА”;
- 4.3 “ВОДНИ БЕДСТВИЯ” - Може да илюстрирате художественото произведение на изкуството Ураганът “В събуждането на Катрина: Портрети на загуба от неприродно бедствие (2005 г.) “ <http://www.chrisjordan.com/gallery/katrina/#reddoor>, за да говорите за водните бедствия в западния свят.

ПРЕПАТКИ

Средиземноморска храна, Майкъл Скулос-Василики Малотиди, образователен материал, исторически, екологични, здравни и културни измерения, Атина 2007
Отпадъците в живота ни, Майкъл Скулос-Димитрис Пападопулос, Аргиро Алампе и Василики Малотиди, образователен материал, Книга на ученика, Атина 2007

ПРИЛОЖЕНИЕ 8 - ЕТИКЕТИ със статистики

ЕТИКЕТИ със статистически данни

- Един милион пластмасови бутилки се купуват по целия свят всяка минута и броят им ще скочи с още 20% до 2021 г.
- Потреблението на бира и газирани напитки в света използва около 200 милиарда алуминиеви кутии всяка година. Това са 6 700 кутии всяка секунда - достатъчно, за да обикалят планетата на всеки 17 часа.
- Предотвратяването на един тон хранителни отпадъци може да спести еквивалента на 4.2 тона CO2.
- Ние използваме 5 трилиона найлонови торбички годишно! Това са 160 000 на секунда! И над 700 годишно за всеки един човек на планетата.
- 50% от отпадъците на бизнеса се състоят от хартия.
- Хартията представлява 25% от отпадъците в депата и 33% от битовите отпадъци.
- Всяка година използваме около 560 милиона тона хартиени продукти.
- През 2015 г. в ЕС са произведени 167 кг отпадъци от опаковки на човек от населението (вариращи от 51,2 кг на жител в Хърватия и 222,2 кг на жител в Германия).
- От 2006 г. до 2015 г. основните отпадъци от опаковки в ЕС са хартия и картон (34,8 милиона тона през 2015 г.), следвани от пластмаса и стъкло (15,9 и 15,8 милиона тона).

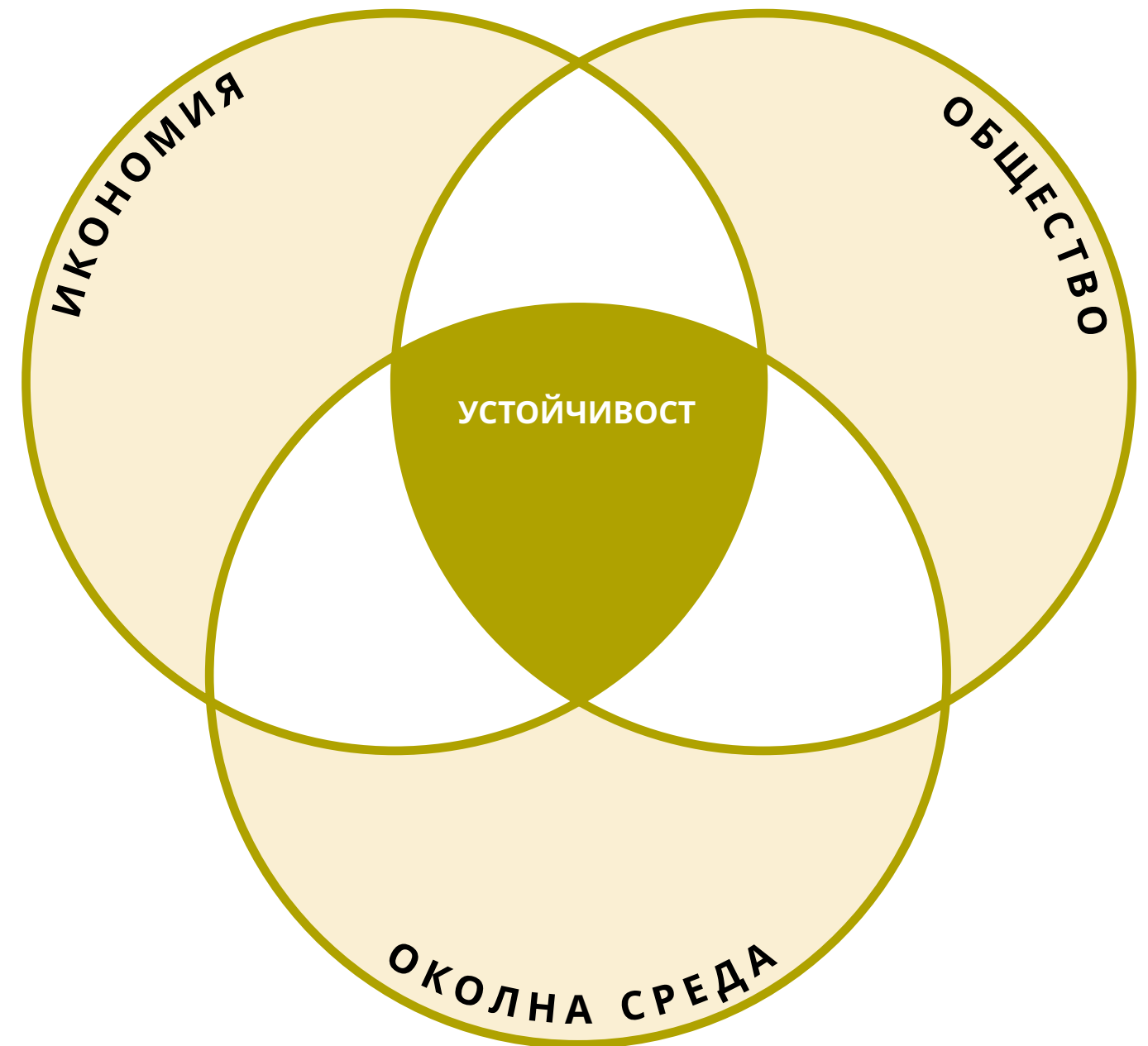

ПЛАН НА УРОК 2	СОЦИАЛНА И ЕКОЛОГИЧНА УСТОЙЧИВОСТ
ЗАГЛАВИЕ:	УСТОЙЧИВ ТРАНСПОРТ
ВЪЗРАСТОВА ГРУПА	11-18 години
ОЧАКВАНА ПРОДЪЛЖИТЕЛНОСТ:	60 минути за изпълнение. 2 минути за подготовка (принтиране).
МАТЕРИАЛИ:	Компютър, видео проектор, високоговорители или интерактивна дъска, празна хартия (може и рециклирана), химикалки, маркери, Таблица „Когато се движим“ (Приложение 9), на екрана трябва да се покаже Схема за устойчивост (Приложение 10). Да се подготви предварително: Отпечатайте картите на 3 града-шампиони (Приложение 11).
ИЗИСКВАНИЯ ЗА СТАЯТА:	Подвижни столове и маси и пространство за работа в групи.
ЦЕЛИ:	- Разсъждения върху това какво означава “устойчив транспорт”; - Набиране на идеи и предложения за техния град/общност и насърчаване на нисковъглеродния подход на местно ниво. - Да се чувстват отговорни за екологичните и социалните въздействия на собствения си индивидуален начин на живот.
Разработени основни компетентности на ГСЕ	☒ Компетентности за системно мислене ☒ Компетентност на очакването ☐ Нормативна компетентност ☒ Стратегическа компетентност ☒ Компетентност за сътрудничество ☒ Компетентност за критично мислене ☒ Компетентност за самоосъзнаване ☐ Компетентност за интегрирано решаване на проблеми
ПРЕДМЕТИ	
Включени ЦУР	ЦУР 7 – Достъпна и чиста енергия ЦУР 9 – Промисленост, иновации и инфраструктура ЦУР 13 – Действия за климата ЦУР 17 – Партньорство за целите
Описание на дейностите:	
00:00 – 00:20	Картографиране на нашите превози и тяхното въздействие - Помолете обучаемите да нарисуват маса в тетрадките си според шаблона „Когато се движим“ (Приложение 9). Помолете ги да попълнят таблицата според начина, по който те и семейството им се придвижват в типичен ден. Насърчавайте ги да добавят транспортни средства не само към и от училище, но и до други ежедневни типични дейности (извънкласни дейности, излизане, екскурзии, родители, ходещи на работа и др.). - Можете да използвате този онлайн калкулатор, за да намерите CO2 емисиите при всяко движение, което правят. Знаят ли обучаемите какво са CO2 емисиите? Опитайте се да ги обясните. В противен случай им предоставете обяснение. (Може да използвате това определение https://study.com/academy/lesson/carbon-dioxide-lesson-for-kids-definition-facts.html). https://calculator.carbonfootprint.com/calculator.aspx. - Помолете учащите да споделят с класа някои от своите превози и напишете на дъската или на флипчарта всички различните начини, по които учащите и техните семейства се движат. - Направете анкета за това как повечето от учащите обикновено идват на училище (колко с кола/пеша/автобус/мотор или скутер и т.н.). Напишете резултатите от анкетата на дъската. - Сега попитайте учениците: <i>Кой от начините на придвижване, написани на дъската, смятате, че е най-устойчив? (свързващ въпрос)</i> 20 мин

ПРЕПАТКИ

Вижте всички линкове по-горе.

3-те стълба на устойчивостта

ХОНКОНГ

(1ви за хората)

Photo: <https://commons.wikimedia.org/>

сите в Хонконг са чудесен начин да обиколите града - получавате и страхотна гледка.

Интересни факти

- По-малко от една пета от хората в Хонконг притежават кола
- В сравнение с европейските градове пътуването с велосипед е рядко. Това отчасти се дължи на климата и топографията на Хонконг, но градът не е направил нищо, за да стимулира придвижването с колоездене.

ЦЮРИХ

(1ви по печалба)

Photo: <https://commons.wikimedia.org/>

<https://en.reset.org/blog/zurich-transportation-going-sustainable-way-10212014>

Цюрих е най-големият град в Швейцария, осигуряващ дом за 415 000 души, значително повече от официалната столица Берн. Броят на хората, работещи в Цюрих (450 000), и населението на метрополитния регион Цюрих (над един милион) надвишава броя на жителите.

- Паркингите в града се поддържат в минимален размер от 1996 г., когато градът ограничава тези пространства за ползване от хората и техните автомобили.
- В центъра на града има рестриктивна политика за паркиране, постигната чрез директен референдум и сега е ограничена само до 1 паркомясто на 1200 кв.м.
- Водещи в Европа равнища на използване на обществен транспорт, ниска цена на транспортната инфраструктура и ограничено използване на автомобили, дори и в условията на висок стандарт.
 - а) обслужване на жилищни райони чрез зонов автобуси; б) висока честота на заминаване; в) покритие през целия ден и през нощта; г) обширно географско покритие; д) интегрирани карти за пътуване с обществен транспорт; е) намалени тарифи , ж) проучване на потребностите на клиентите и з) активно общуване с гражданите чрез широк кръг от медии, включително директен маркетинг.

Въпреки че трамваите, автобусите, градските влакове и дори корабите и въжените линии вече образуват здрава и ефикасна мрежа на обществения транспорт, все още има място за по-нататъшно развитие. Предвиждат се още трамвайни и влакови линии и цялата мрежа на Zürcher Verkehrsbetriebe ще бъде разширена чрез изграждането на допълнителни линии.

Други мерки, предназначени да подобрят екологичната устойчивост на системата, включват подмяна на дизеловите автобуси с тролейбуси и поддръжка на домакинствата без автомобили. Системата е толкова ефективна, че дори е подложена на критика, защото благоприятства пешеходците и обществения транспорт. Тя успява да запази притежанието на автомобила в града под 50%, което със сигурност заслужава признание.

ФРАНКФУРТ

(1-ви за Планетата)

Благодарение на разположението си на кръстопътя на няколко европейски търговски маршрута, Франкфурт е международен финансов и търговски център и е дом на няколко големи европейски институции. Следователно броят на пътуващите е значителен: приблизително 360 000 души идват във Франкфурт за работа, увеличавайки населението на града до почти един милион.

Почти половината от площта на Франкфурт е “зелена” според градския отдел по околна среда, който отбелязва, че 52% от площта на града е отделена за отдих и за компенсиране на изменението на климата. Състои се от паркове, гори, земеделски земи, овощни градини, ливади, парцели и хоби градини, крайбрежни тревни площи и водни тела.

През последните 25 години градът си е създал собствена енергийна агенция и е основател на Европейския алианс за климата, обещавайки да намалява емисиите на въглероден диоксид с 10% всяка година, което означава, че ще достигне намаляване на емисиите с 50% до 2030 г.

Общината се стреми до 2050 г. да добива цялата изразходвана енергия от възобновяеми източници, което означава намаляване на емисиите с 95%.

Създадена е по-тясна мрежа с по-висока честота за обществения транспорт, с разширяване на съществуващите влакови линии и създаване на нови линии, които се планират. Ще бъдат създадени кръгови железопътни линии и периферни линии с надеждата за децентрализиране на трафика, а станциите ще се разширят, за да бъдат отворени за редовни градски влакове и трафик на дълги разстояния. Градът също така има за цел да намали пътния трафик, като ограничи броя на новите паркоместа в центъра на града и въведе система за паркиране, благоприятстваща наемателите пред пътуващите. Градът също така следва стратегия за електронна мобилност, която не само подкрепя електрическите превозни средства, но също така насърчава използването на техни велосипедни еквиваленти; повече зареждащи станции се изграждат и за двете.

ПЛАН НА УРОК 3

**ОБЩНОСТИ: УВАЖЕНИЕ
И ВАЛОРИЗАЦИЯ
НА КУЛТУРНО
И ЕТНИЧЕСКО
МНОГООБРАЗИЕ**

ПЛАН НА УРОК 3	ОБЩНОСТИ: УВАЖЕНИЕ И ВАЛОРИЗАЦИЯ НА КУЛТУРНО И ЕТНИЧЕСКО МНОГООБРАЗИЕ
ЗАГЛАВИЕ:	СТЕРЕОТИПИТЕ И ПРЕДРАЗСЪДЪЦИТЕ КАТО БАРИЕРА КЪМ КУЛТУРНОТО РАЗНООБРАЗИЕ – ДЕЙНОСТ 3.1
ВЪЗРАСТОВА ГРУПА	11-18 години
ОЧАКВАНА ПРОДЪЛЖИТЕЛНОСТ:	60 минути за изпълнение. 5 минути за принтиране.
МАТЕРИАЛИ:	Дъска, хартия, химикалка, тиксо, самозалепваща канцеларска гума, Приложения 13 и 14 за показване. Да се подготви предварително: отпечатайте и нарежете хартията с различните думи, които искате да нарисувате (Cultionary), така че да изглеждат като малки парчета хартия (картички), отпечатайте индивидуална и групова версия на дейността “Eurogail” (вж. Приложение 12)
ИЗИСКВАНИЯ ЗА СТАЯТА:	Подвижни столове и маси и пространство за работа в групи.
ЦЕЛИ:	- Въвеждане на темата чрез размисли за различните култури и малцинства и възприемането им; - Работа с представителството на малцинствените групи и изправяне пред различните ценности и стереотипи на участниците; - Разбиране на функционирането на стереотипите и размисли върху въздействието им върху мултикултурното общество.
Разработени основни компетентности на GCE	☒ Компетентности за системно мислене ☐ Компетентност на очакването ☒ Нормативна компетентност ☐ Стратегическа компетентност ☒ Компетентност за сътрудничество ☐ Компетентност за критично мислене ☒ Компетентност за самоосъзнаване ☐ Компетентност за интегрирано решаване на проблеми
ПРЕДМЕТИ	
Включени ЦУР	ЦУР 4 – Качествено образование ЦУР 5 – Равенството между половете ЦУР 10 – Намаляване на неравенствата ЦУР 16 – Мир, правосъдие и силни институции
Описание на дейностите:	
00:00 – 00:20	Дейност „Cultionary“ - Помолете обучаемите да формират отбори между 4 и 6 души. - Кажете на отборите да съберат няколко листа хартия (може и рециклирани) и молив и да намерят място за сядане, така че да са леко изолирани един от друг. - Дайте на всяка група набор от карти с думите от списъка по-долу, които да отгатнат, и обяснете, че могат да четат картите само една по една и само когато посредникът каже на групите да започнат. Може да дадете общи думи на различните групи. Тогава учащите ще могат да сравнят различната интерпретация на една и съща дума. - Правила: Кажете на обучаемите да изберат първи представител, който да нарисува думата, докато другите членове на екипа се опитват да я отгатнат. Те може да рисуват само изображения; не може да се използват цифри или думи. Без говорене, освен за да потвърдите правилния отговор. Останалата част от отбора може да каже само предположенията си, не може да задава въпроси. Важно е да оставим групата да работи и сама да контролира тази дейност, а не да коментираме какво рисуват. Този подход ще бъде полезен в процеса на обсъждане.

	- Когато думата бъде позната, помолете отбора да избере друг член, който да рисува. Той поглежда следващата карта. Имайте предвид, че хората, които смятат, че не рисуват хубаво, може да си мислят, че това ще бъде трудно за тях. Уверявайте ги, че не търсите произведения на изкуството и насърчавайте всеки да опита да поеме ролята на човека, който рисува. Простотата е ключът: направете го просто! - Помолете човека, който рисува, след всеки кръг да напише на картинката си дали е завършена или не, каква е била думата. - Помолете отборите в края на играта да закрепят снимките си така, че различните интерпретации и изображения на думите да могат да бъдат сравнявани и обсъждани. Обсъдете защо са решили да нарисуват определена дума точно по този начин. - Пример за думи (Списъкът на думите може да бъде адаптиран според националния/местния контекст): - Расизъм - Разлика - Образование - Дискриминация - Антисемитизъм - Мигрант - Конфликт - Европеец - Гражданин (от страната, където се провежда дейността) - Околна среда - Устойчивост - Равенство - Селянин - Бедност - Мюсюлманин - Мюсюлманка - Хомосексуалист - Култура - Мир - Справедливост - Разнообразие - ХИВ позитивно лице - Ром - Японец - Руснак - Африканец - Американец - Човешки права - Медии - Турист - Чужденец - Солидарност - Беглец - Сляп човек - Любов - Арабин - Молдовец - Домакин
	Тази дейност вероятно ще доведе до най-непосредствените и обобщени стереотипи, които имаме за други хора, включително чужденци или малцинства. Това е много креативно и много забавно. Много е важно обаче дейността да не спира на рисунките, а да се насърчават размислите върху рисковете от стереотипизиране и особено това откъде получаваме нашите образи (отразяващи нашите стереотипи). Всеки има нужда от стереотипи, за да може да се отнесе към околната среда и хората около нас. Всички ние имаме и носим стереотипи, това е не само неизбежно, но и необходимо. Ето защо трябва да се избягва съденето на стереотипите, които имат участниците. Това, което оценката и дискусиата трябва да насърчават, е, че трябва да сме наясно, че стереотипите са точно това: образи и предположения, които често нямат нищо общо с действителността. Осъзнаването на стереотипите и на рисковете, които разчитането на тях крие, е най-добрият начин за предотвратяване на предразсъдъците, които водят до дискриминация. Моля имайте предвид, че деконструирането на стереотипите само по себе си е урок и трябва да се прави внимателно, за да се избегне укрепването на стереотипите, както вече беше посочено. 20 мин

00:20 – 00:50

- Дейност “Eurorail à la carte”**
- Опишете накратко сценария и им кажете да прочетат описанията на хората.
- Помолете обучаемите да направят индивидуално своите три първи избора на хората, с които най-много биха искали да останат, и на трите, с които най-малко биха искали да останат. Дайте им 7 минути, за да направят това.
- След това формирайте групи от 4-5 души и им дайте хартията, посветена на групите (вж. Приложение 12, групов формуляр).
- Помолете ги да споделят своя избор и да обсъдят причините, довели до решенията им. След това помолете обучаемите да се опитат да постигнат консенсус за общ списък на тримата най-желани и тримата най-нежелани компаньони. Дайте им 12 минути за тази част от дейността.
- На общо обсъждане всяка група представя заключенията си. Обсъдете основните фактори, които определят техните решения като индивиди и като група. Насърчете размислите по следните въпроси, пригодени според избора на групата: Полът/сексуалната ориентация/религията/професията/здравословното състояние, .. могат да определят човек? Дали човек е “по-добър” или “по-лош” в зависимост от гореспоменатите въпроси”? Дали нашата среда (опит, знания, ...) влияе върху нашата гледна точка за другите?
- Целта на участниците е да разсъждават върху предразсъдъците, които са свързани със стереотипите.

30 мин

00:50 – 00:60

Обсъждане: Хареса ли ви дейността? Какво ви хареса най-много? Как нарисовахте картинките? И защо избрахте или не някои думи? Кой е засегнат от стереотипите? Помислете специално за вашия град. Какви са последствията от стереотипите и предразсъдъците за културното многообразие? Какви са рисковете от липса на културно разнообразие в един град?

След това обсъждане може да илюстрирате процеса, който води от представителство към дискриминация, с пирамидата на омразата (вж. Приложение 13) и механизма на сегрегация (вж. Приложение 14).

10 мин

Качване 1. Рисунки на някои избрани думи и изображения за показване на стереотипи и 2. Рисунка на размислите от обсъждането (в случай че сте използвали дъската) или документ, който ги съдържа.

ИДЕИ ЗА ПОСЛЕДВАЩИ ДЕЙНОСТИ

- Учениците може да съберат някои примери в своя контекст** (училище, асоциация, техния град и т.н.), които разпространяват стереотипи (изображения, вестници, видеоклипове и др.). Предложете им да качат на платформата избраните медии с коментар/положително послание, за да се противопоставят на стереотипа, който медиите разпространяват. Кой е най-склонен да бъде жертва на тези предразсъдъци и стереотипи?
- Може да напишете писмо до медиите, предлагайки им да избягват използването на стереотипи** или бихте могли да пренапишете статията, като премахнете стереотипите: как изглежда? Изпратете го на медиите!
- Помолете учениците да се представят за журналисти във вестниците във вашата страна, които са склонни да разпространяват стереотипи.** Помолете ги тогава да напишат кратка статия в подобен стил, която да насърчи читателите да обичат вещиците или да не харесват феите.

ПРЕПОРЪКИ ЗА АДАПТИРАНЕ ЗА ПО-МАЛКИ УЧЕНИЦИ

Изберете по-лесни думи за “cultionary”.
Може да използвате снимки вместо имена за дейността “Eurorail à la carte” и да намалите броя на героите.

ЛИНКОВЕ КЪМ ДРУГИ ТОП ДЕЙНОСТИ

- 1. “ИЗСЛЕДВАНЕ НА 17-те ЦУР И ЦУР 11”;
- 1.2 “БЪДИ ПРИОБЩАВАЩ!”
- 1.3 “АЗ ПРИНАДЛЕЖА”

ПРЕПАТКИ

Дейностите от тази сесия са адаптирани от образователния пакет “Всички различни - всички равни” на Съвета на Европа. <http://www.eycb.coe.int/edupack/>

ИНДИВИДУАЛЕН ФОРМУЛЯР

Име:

“Глобалното затопляне, за съжаление, има лоши последствия за много градове по света. Вашият град е бил наводнен (адаптирайте към вашия контекст) след наистина силни дъждове. Вие и повечето хора от вашия град/село не могат да се приберат въкъщи. Кметът на града решава да създаде лагер в околността за жертвите на наводненията. Той съобщава, че жителите няма да могат да стигнат до града си 1 седмица! Градът осигурява няколко палатки, но те трябва да бъдат споделени от няколко човека. Трябва да изберете 3-те лица, с които искате да останете в палатката и 3-те, с които не искате да останете.”

1. Войник.

2. Швейцарски финансов банкер

3. Италиански диджей, който изглежда има много долари.

4. Африканка, продаваща кожени изделия.

5. Млад художник, който е ХИВ позитивен.

6. Един ром (циганин или пътешественик)

7. Човек, който току-що е пуснат от затвора.

7. Националист, който редовно пътува до Русия.

8. Германски рапър, водещ много алтернативен начин на живот.

9. Сляп акордеонист от Австрия.

10. Украински студент, който не иска да се прибира у дома.

11. Румънка на средна възраст, която няма виза и има едногодишно дете на ръце.

12. Скинхед от Швеция, очевидно под влияние на алкохола.

13. Полска проститутка от Берлин.

16. Френски фермер, който говори само френски и има кошница, пълна с миризливо сирене.

Имате 7 минути:

Бих искал да остана с:	Не бих искал да остана с:

ГРУПОВ ФОРМУЛЯР

Имена:

“Глобалното затопляне, за съжаление, има лоши последствия за много градове по света. Вашият град е бил наводнен (адаптирайте към вашия контекст) след наистина силни дъждове. Вие и повечето хора от вашия град/село не могат да се приберат въкъщи. Кметът на града решава да създаде лагер в околността за жертвите на наводненията. Той съобщава, че жителите няма да могат да стигнат до града си 1 седмица! Градът осигурява няколко палатки, но те трябва да бъдат споделени от няколко човека. Трябва да изберете 3-те лица, с които искате да останете в палатката и 3-те, с които не искате да останете.”

1. Войник.

2. Швейцарски финансов банкер

3. Италиански диджей, който изглежда има много долари.

4. Африканка, продаваща кожени изделия.

5. Млад художник, който е ХИВ позитивен.

6. Един ром (циганин или пътешественик)

7. Човек, който току-що е пуснат от затвора.

7. Националист, който редовно пътува до Русия.

8. Германски рапър, водещ много алтернативен начин на живот.

9. Сляп акордеонист от Австрия.

10. Украински студент, който не иска да се прибира у дома.

11. Румънка на средна възраст, която няма виза и има едногодишно дете на ръце.

12. Скинхед от Швеция, очевидно под влияние на алкохола.

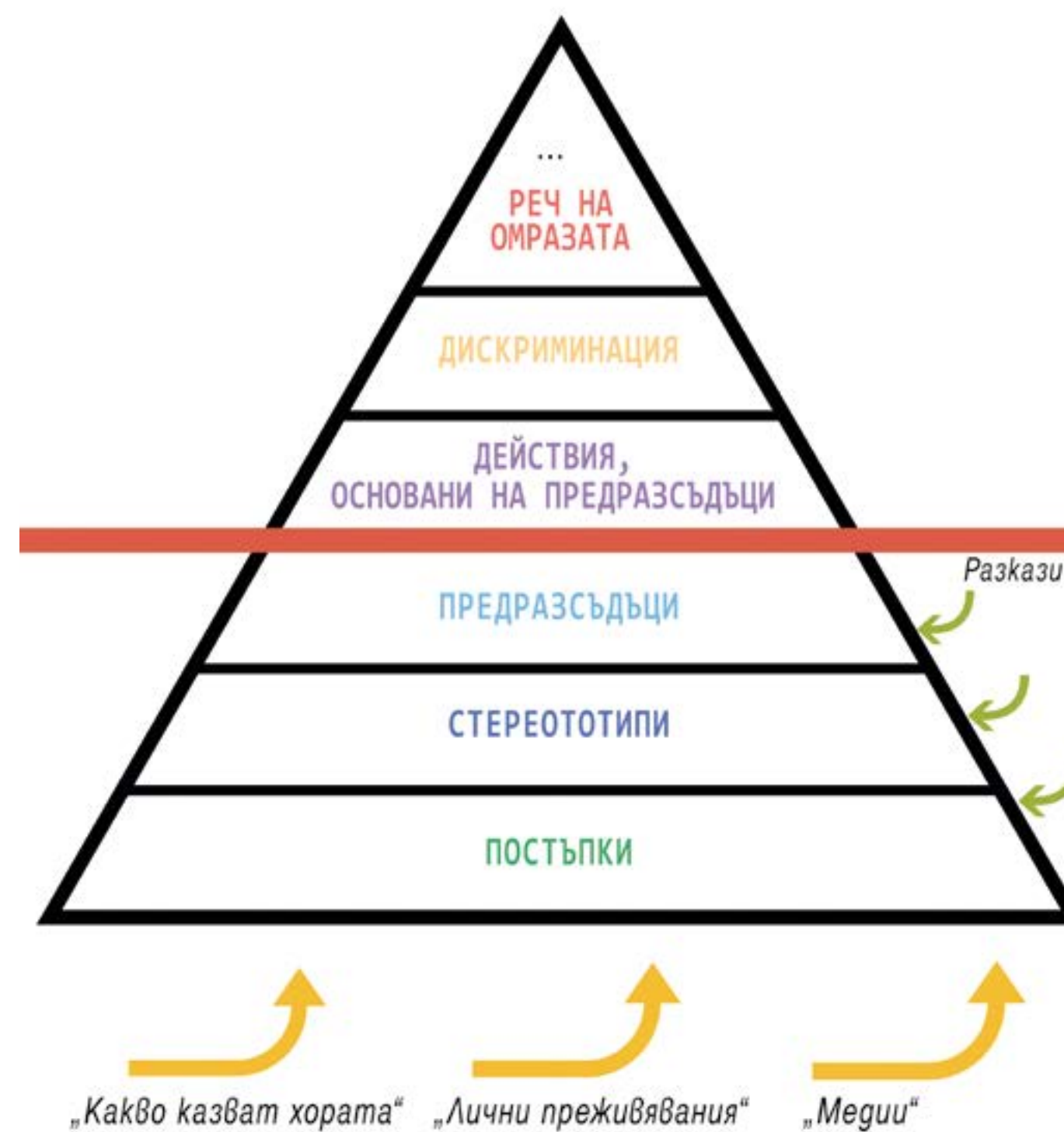
13. Полска проститутка от Берлин.

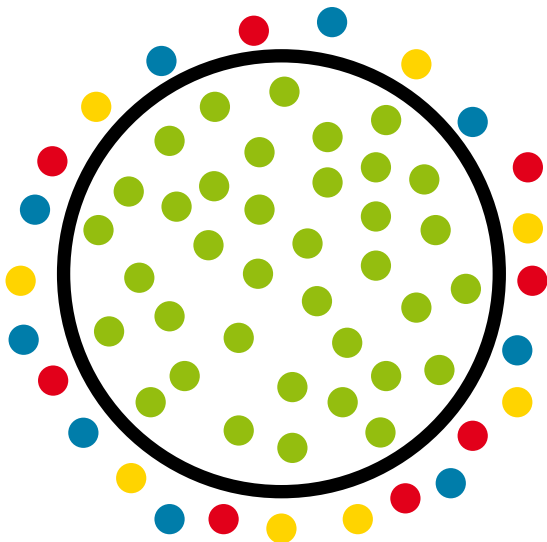
16. Френски фермер, който говори само френски и има кошница, пълна с миризливо сирене.

Имате 12 минути:

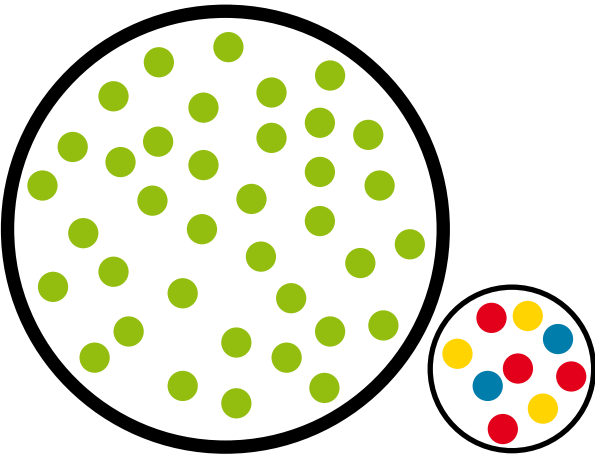
Бих искал да остана с:	Не бих искал да остана с:

ПИРАМИДА НА ОМРАЗАТА

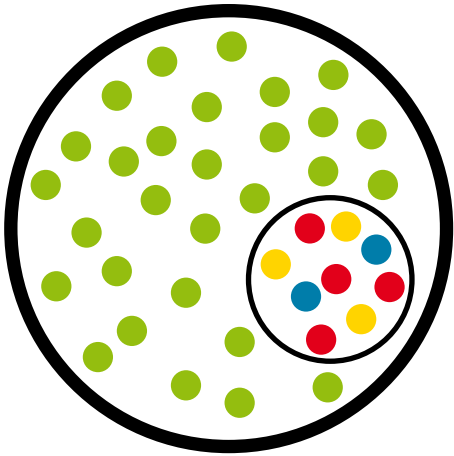

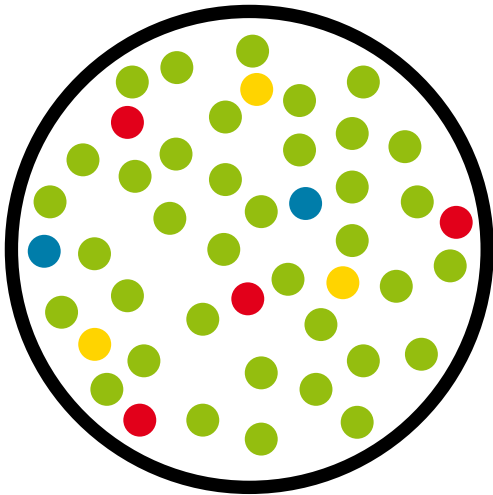
Исключване

Сегрегация

Интеграция

Включване

ПЛАН НА УРОК 3	ОБЩНОСТИ: УВАЖЕНИЕ И ВАЛОРИЗАЦИЯ НА КУЛТУРНО И ЕТНИЧЕСКО МНОГООБРАЗИЕ
ЗАГЛАВИЕ:	ВЗАИМОДЕЙСТВИЕ МЕЖДУ ЧЛЕНОВЕТЕ - ДЕЙНОСТ 3.2
ВЪЗРАСТОВА ГРУПА	11-18 години
ОЧАКВАНА ПРОДЪЛЖИТЕЛНОСТ:	60 минути за изпълнение. 2 минути за принтиране.
МАТЕРИАЛИ:	Дъска, хартия (може рециклирана), химикалка, кутия за урна и специална хартия за гласуване (т.е. цветни листове) Да се подготви предварително: отпечатайте ситуациите, съдържащи се в Приложение 15 за групите
ИЗИСКВАНИЯ ЗА СТАЯТА:	Подвижни столове и маси и пространство за работа в групи.
ЦЕЛИ:	- Да се въведе значението на свободата на словото и да се разберат силните страни на гражданството; - Да се повдигне въпроса за значението на сътрудничеството и разбирането на идентичността и културата на другите като начин за постигане на устойчивост.
Разработени основни компетентности на GCE	☒ Компетентности за системно мислене ☒ Компетентност на очакването ☒ Нормативна компетентност ☒ Стратегическа компетентност ☒ Компетентност за сътрудничество ☒ Компетентност за критично мислене ☒ Компетентност за самоосъзнаване ☒ Компетентност за интегрирано решаване на проблеми
ПРЕДМЕТИ	
Включени ЦУР	ЦУР 4 – Качествено образование ЦУР 10 – Намаляване на неравенствата ЦУР 13 – Действия за климата
Описание на дейностите:	
00:00 – 00:15	“Местният съвет” - Разделете учащите на малки отбори между 4 и 11 души в зависимост от размера на вашата група. Не искайте от вашия клас да работи в повече от 3 ситуации, в идеалния случай 2 ситуации, в противен случай няма да има достатъчно време да се представят всички аргументи (вж. Приложение 15) - Обяснете на всеки отбор, че те са част от местен съвет и ще трябва да обсъдят проблем (1 различна ситуация за всеки отбор), който се е появил в града/общността (вж. ситуациите в Приложение 15): Посредниците може да адаптират различните ситуации към техния местен контекст и темата, която преподават. - Кажете им, че ще имат време да подготвят аргументите си, след което ще ги обсъдят с другия екип, за да сравнят своите възгледи, а накрая останалата част от класа (останалите отбори) ще представят гражданите и ще гласуват за най-убедителните аргументи. - Обяснете отборите, че ще защитават 2 различни мнения/позиции и трябва решат кой е от едната страна и кой е от другата страна. Така че всеки отбор ще бъде разделен на 2 подгрупи. Всеки екип ще поеме роля, независимо от личните си идеи. - Дайте на всяка подгрупа 10 минути, за да подготвят аргументите си.
00:15 – 00:45	15 мин Съберете всички учащи на общо заседание и им кажете, че всяка ситуация ще бъде прочетена и че всяка подгрупа представители ще трябва да представи аргументите си пред другата, преди гласуването на гражданите. (Гражданите са ученици, които са работили по друга ситуация, различна от представената).

	- Според броя на ситуацияите, разработени във вашия клас, дайте повече или по-малко 10 минути за всяка ситуация. Дайте по 1 минута на подгрупа, за да изразят мнението си един по един. Запазете 2 минути за гласуването след всяко разискване. Наблюдавайте кой говори в групата и кой не. - Помолете обучаемите, които не работят в тази ситуация, да гласуват за най-убедителните аргументи. - След като всяка ситуация бъде обсъдена, пребройте гласовете за всяка ситуация и обсъдете резултатите. 30 мин ☑ Тази дейност може да се извършва и онлайн. Определете друг клас от вашата страна или европейска партньорска държава. Всеки клас ще представлява едно от включените мнения и ще подготви своите аргументи. Планирайте среща онлайн и се обърнете към „местния съвет“. Всеки клас ще избере 2 представители. След това поискайте от 2-те класа да напишат различните аргументи и да ги споделят на платформата на проекта, за да помолят учениците от всички страни по проекта да гласуват за аргумента, който искат да оценят.
00:45 – 00:60	Обсъждане: <i>Хареса ли ви дейността? Трудно ли беше да се представи мнение? Как се справихте? Всички представители ли говориха? Какво чувствате, когато гласът ви се чува? Кои въпроси бяха повдигнати? Какво е мястото на ЦУР и човешките права, участващи в различните дебати? Беше ли лесно да гласувате за един от различните интереси? Защо? В реалния живот може ли всеки да надигне гласа си в рамките на градските политически структури? Къде? Кой може да бъде изключен? От какво? Колко е важно да се вземат предвид различните мнения в рамките на един град?</i> 15 мин 📎 Качване 1. Снимки на дебатите и моментите на гласуване.
ИДЕИ ЗА ПОСЛЕДВАЩИ ДЕЙНОСТИ - Учениците може да напишат резюме на аргументите си и да го публикуват на платформата. - Може също така да поканите учениците да помагат на местна консултация относно процеса на вземане на решения.	
ПРЕПОРЪКИ ЗА АДАПТИРАНЕ ЗА ПО-МАЛКИ УЧЕНИЦИ Възможно е да се занимавате само с една ситуация с целия ви клас. Затова групите ще трябва ясно да посочат представители за конфронтиране на мнения преди гласуването. Вместо да представлява “местен съвет”, разделете помещението на две страни: едната е “съгласен съм” а другата - “не съм съгласен”. Прочетете няколко изречения и попитайте обучаемите къде ще застанат. Те могат да заемат междинна позиция и да променят гледната си точка по всяко време на дебата. Пример за изречения: “По-важно е да имаш покрив над главата си, отколкото да можеш да кажеш какво искаш” “Защитата на културните стоки не е приоритет за града” “Хората с увреждания имат повече права, отколкото другите хора” “Кухненският робот улеснява живота на жените”	
ЛИНКОВЕ КЪМ ДРУГИ ТОП ДЕЙНОСТИ 1. “ИЗСЛЕДВАНЕ НА 17-те ЦУР И ЦУР 11”; 1.1 “АЗ УЧАСТВАМ” 2.1 “СЪЗДАЙ ИСТОРИЯ”;	

СИТУАЦИЯ 1: Вие сте на малък остров. Една от последните статуи е на върха на една скала. Това е безценно културно наследство за племето Юку. Избран служител иска да направи това културно и туристическо място достъпно за хората с увреждания, като построи мост до върха на скалата. Стъпалата, изкопани от етническата група през годините, не позволяват хора с намалена подвижност да посещават това място. Населението е раздвоено: достъпност за хора с увреждания или защита на културни ценности? Гражданите ще трябва да гласуват. Те искат да чуят вашите аргументи преди това!	
Група 1: Вие подкрепяте изграждането на моста. Всеки трябва да има достъп до това място. <i>Вие подготвяте аргументите, които ще представите на съгражданите си на следващия местен съвет, за да ги убедите да дадат своя глас в полза на вашето мнение.</i>	Група 2: Вие сте против изграждането на моста, искате да запазите това място непокътнато, за да запазите наследството на вашите предци Юку. <i>Вие подготвяте аргументите, които ще представите на съгражданите си на следващия местен съвет, за да ги убедите да дадат своя глас в полза на вашето мнение.</i>
СИТУАЦИЯ 2 : Изключителен плик с 10 000 евро ще бъде предоставен на едно единствено сдружение във вашия град. Кметът се колебае между 2 структури, на които да отпусне безвъзмездните средства: - Асоциация, която се занимава със защита на мигрантите и иска да създаде център за приемане на мигранти в града. - Асоциация, която иска да създаде във вашия град фирма, която зачита 100% равенство между половете. Населението е разделено: проект за мигранти или за равенство между мъжете и жените? Гражданите ще трябва да гласуват. Те искат да чуят вашите аргументи преди това!	
Група 1: Вие подкрепяте асоциацията, която иска да създаде център за мигранти. Достойнството на човешкото същество е от съществено значение. <i>Вие подготвяте аргументите, които ще представите на съгражданите си на следващия местен съвет, за да ги убедите да дадат своя глас в полза на вашето мнение.</i>	Група 2: Вие подкрепяте асоциацията, която иска да създаде фирма, която зачита равенството между половете. Безработицата е висока във вашия град и равенството между половете е от съществено значение за бъдещето. <i>Вие подготвяте аргументите, които ще представите на съгражданите си на следващия местен съвет, за да ги убедите да дадат своя глас в полза на вашето мнение.</i>
СИТУАЦИЯ 3 : Вашият град променя всички знаци в града, за да популяризира културните ценности и туристическите забележителности. Знаците са написани само на езика на мнозинството, наречен якал. Много граждани в града говорят друг език, наречен малини. Те са ядосани и протестират, защото искат знаците да включват и техния език. Кметът е недоволен, защото знаците вече са платени от общината. Промяната на всички знаци и повторното им плащане може да застраша финансовата устойчивост на града. Населението е разделено: Промяна на всички знаци, така че да включват езика малини или запазване на сегашните знаци, за да не се застрашава финансовата стабилност на града. Гражданите ще трябва да гласуват. Те искат да чуят вашите аргументи преди това!	
Група 1: Вие подкрепяте промяната на знаците. Важно е всички езици, които се говорят във вашия град, да бъдат представени. <i>Вие подготвяте аргументите, които ще представите на съгражданите си на следващия местен съвет, за да ги убедите да дадат своя глас в полза на вашето мнение.</i>	Група 2: Вие искате да запазите знаците такива, каквито са. Не си струва да се застраши финансовата устойчивост на вашия град заради знаци. <i>Вие подготвяте аргументите, които ще представите на съгражданите си на следващия местен съвет, за да ги убедите да дадат своя глас в полза на вашето мнение.</i>
СИТУАЦИЯ 4 : Вашата община планира да създаде музей, посветен на човешките права, на територията на родово племе на една от малцинствените групи, Яас. Кметът е убеден, че е добра идея да се създаде място за подкрепа на човешките права на такова символично място. В града няма много празни пространства, подходящи за изграждане на музей. Хората от малцинството Яас наистина се обиждат и искат тяхното поле да остане така, както е сега – празно! Населението е разделено: изграждане на музей или оставяне на културното поле празно? Гражданите ще трябва да гласуват. Те искат да чуят вашите аргументи преди това!	
Група 1: Вие подкрепяте построяването на музея. От съществено значение е да се създадат пространства за култура и подпомагане правата на човека. <i>Вие подготвяте аргументите, които ще представите на съгражданите си на следващия местен съвет, за да ги убедите да дадат своя глас в полза на вашето мнение.</i>	Група 2: Вие не подкрепяте построяването на музея. От съществено значение е да се защити културното наследство на общността Яас. <i>Вие подготвяте аргументите, които ще представите на съгражданите си на следващия местен съвет, за да ги убедите да дадат своя глас в полза на вашето мнение.</i>

ПЛАН НА УРОК 3	ОБЩНОСТИ: УВАЖЕНИЕ И ВАЛОРИЗАЦИЯ НА КУЛТУРНО И ЕТНИЧЕСКО МНОГООБРАЗИЕ
ЗАГЛАВИЕ:	ИДЕНТИЧНОСТИ И КУЛТУРНО РАЗНООБРАЗИЕ - ДЕЙНОСТ 3.3
ВЪЗРАСТОВА ГРУПА	11-18 години
ОЧАКВАНА ПРОДЪЛЖИТЕЛНОСТ:	60 минути за изпълнение. 2 минути за принтиране.
МАТЕРИАЛИ:	Дъска, хартия, химикалка, снимки (по желание), хартия Да се подготви предварително: принтирайте или изрежете рециклирани хартии с формата на звезда.
ИЗИСКВАНИЯ ЗА СТАЯТА:	Подвижни столове и маси и пространство за работа в групи.
ЦЕЛИ:	- Да се въведе културното многообразие и да се създадат връзки между групите; - Да се свърже идентичността и културното многообразие; - Да повишим осведомеността, че културното разнообразие е навсякъде около нас в града (чрез храна, дрехи, музика, магазини и т.н.) и че това разнообразие е сила и то трябва да бъде защитено.
Разработени основни компетентности на ГСЕ	☐ Компетентности за системно мислене ☒ Компетентност на очакването ☐ Нормативна компетентност ☒ Стратегическа компетентност ☒ Компетентност за сътрудничество ☒ Компетентност за критично мислене ☒ Компетентност за самоосъзнаване ☐ Компетентност за интегрирано решаване на проблеми
ПРЕДМЕТИ	
Включени ЦУР	ЦУР 4 – Качествено образование ЦУР 5 – Равенството между половете ЦУР 10 – Намаляване на неравенствата ЦУР 17 – Партньорство за целите
Описание на дейностите:	
00:00 – 00:30	“Кой съм аз?” - Помолете обучаемите да се представят, че са непознати и да се представят един на друг. - Поканете ги, преди да започнат, да помислят какво е интересно или важно да знаете за някой друг, когато го срещнете за пръв път, и да обмислят общите категории информация. Например име, възраст, пол, националност, семейна роля, религия, възраст, джендър, етническа принадлежност, работа/учене, музикален вкус, хоби, спорт, общи неща, които харесва или не харесва и др. - Раздайте хартията и химикалките и обяснете, че първата стъпка е всеки от тях да очертае представата за своята самоличност. Те трябва да мислят за себе си като за звезди и да идентифицират онези аспекти на своята идентичност, които излъчват в обществото и общността си. Помолете хората да разгледат осемте най-важни аспекта на своята самоличност и да нарисуват своята лична звезда. - Кажете на хората да се разходят, да видят другите звезди и да ги сравняват. Когато открият някой друг, с когото споделят лъч, трябва да напишат името на този човек близо до лъча. (Например, ако Ян и Парвей имат лъч “рапър”, Ян пише името си на лъча на Парвей, където е написано “рапър” и същото прави и “Парвей”). Важно е учащите да напишат името си близо до определения лъч, а не където и да е в звездата. Дайте 15 минути за това. - На общо заседание помолете хората да говорят за това колко е уникален всеки индивид. Може да попитате: <i>Кои аспекти на идентичността са общи за хората и кои са уникални? Колко подобни и колко различни са хората в групата? Дали хората имат повече общи неща помежду си, отколкото разлики?</i> - Накрая направете брейнсторминг на аспектите на идентичността, които хората избират и тези, с които се раждат. 30 мин

00:30 – 00:50	“Разнообразието в града” - Обяснете на обучаемите, че ще размишляват върху различните места и ситуации, в които наблюдаваме разнообразието в един град в ежедневието. - Помолете ги да се съберат в малки групи (по 3 или 4 души) и да мислят за ежедневието си, какво ядат, какви дрехи носят, каква музика слушат, в какви магазини ходят, какви цветя виждат, какви филми гледат и т.н. - Дайте им хартия, на която могат да нарисуват и напишат всичко, което отразява разнообразието в ежедневието им. Те може да нарисуват герои, сгради, магазини, храна, дрехи, зеленчуци, музика, ... - Закачете различните рисунки на стената и дайте възможност на участниците да видят произведенията на другите. 20 мин
00:50 – 00:60	Обсъждане: <i>Хареса ли ви дейността? Какви са силните страни на културно разнообразие? Къде стои културното разнообразие във вашия град? Мислили ли сте за това преди? Какъв вид иновация или действие биха могли да подобрят представянето и взаимодействието между различните общности?</i> 10 мин Качете рисунките от дейността “Разнообразие в града”. Може да отидете по-далеч и да поискате от участниците да проектират града и един или няколко от неговите жители в приложение или специфичен софтуер. След това може да изпратят произведението си на други ученици чрез платформата

ИДЕИ ЗА ПОСЛЕДВАЩИ ДЕЙНОСТИ

- Помолете учениците да направят снимки на символите на културното разнообразие в своя град.** Дайте им пространство в бъдещ курс, за да споделят снимките си.
- Те може да направят фотомонтаж,** който да споделят на платформата с други европейски ученици.
- Помолете учениците да си представят/създадат действие, за да стимулират диалога и връзките между различните култури в своя град.**
- Учениците може да поставят своя герой на картата на Града на устойчивостта,** върху който са работили в първата дейност.
- В случай че познавате асоциации, които подслоняват бежанци или търсещи убежище, можете да ги поканите** в училище и да работите върху тази дейност заедно.

ПРЕПОРЪКИ ЗА АДАПТИРАНЕ ЗА ПО-МАЛКИ УЧЕНИЦИ

Вместо думи, дайте възможност на обучаемите да нарисуват или дори да изберат снимки от селекцията, която сте подготвили, за да ги вдъхновите. Също така може да се намали броят на лъحوвете на звездата: от 8 на 6.

За да улесните разсъжденията за културното разнообразие в града, раздайте рисунка, който вече е започната, за да вдъхновите обучаващите се (Пример в Приложение 16).

Тази сесия може да продължи малко повече от 1 час.

ЛИНКОВЕ КЪМ ДРУГИ ТОП ДЕЙНОСТИ

- 1. “ИЗСЛЕДВАНЕ НА 17-те ЦУР И ЦУР 11”;
- 1.3 “АЗ ПРИНАДЛЕЖА”;

ПРЕПАТКИ

Дейността “Кой съм аз” е адаптирана от © Compass: <http://www.eycb.coe.int/compass/en/contents.html>

СИТУАЦИИ: Посредниците могат да адаптират различните ситуации към техния местен контекст и темата, която преподават.

СИТУАЦИЯ 1:	Вие сте на малък остров. Една от последните статуи е на върха на една скала. Това е безценно културно наследство за племето Юку. Избран служител иска да направи това културно и туристическо място достъпно за хората с увреждания, като построи мост до върха на скалата. Стъпалата, изкопани от етническата група през годините, не позволяват хора с намалена подвижност да посещават това място. Населението е раздвоено: достъпност за хора с увреждания или защита на културни ценности? Гражданите ще трябва да гласуват. Те искат да чуят вашите аргументи преди това!
Група 1:	Вие подкрепяте изграждането на моста. Всеки трябва да има достъп до това място. <i>Вие подготвяте аргументите, които ще представите на съгражданите си на следващия местен съвет, за да ги убедите да дадат своя глас в полза на вашето мнение.</i>
Група 2:	Вие сте против изграждането на моста, искате да запазите това място непокътнато, за да запазите наследството на вашите предци Юку. <i>Вие подготвяте аргументите, които ще представите на съгражданите си на следващия местен съвет, за да ги убедите да дадат своя глас в полза на вашето мнение.</i>
СИТУАЦИЯ 2:	Изключителен плик с 10 000 евро ще бъде предоставен на едно единствено сдружени във вашия град. Кметът се колебае между 2 структури, на които да отпусне безвъзмездните средства: - Асоциация, която се занимава със защита на мигрантите и иска да създаде център за приемане на мигранти в града. - Асоциация, която иска да създаде във вашия град фирма, която зачита 100% равенство между половете. Населението е разделено: проект за мигранти или за равенство между мъжете и жените? Граждани-те ще трябва да гласуват. Те искат да чуят вашите аргументи преди това!
Група 1:	Вие подкрепяте асоциацията, която иска да създаде център за мигранти. Достойнството на човешкото същество е от съществено значение. <i>Вие подготвяте аргументите, които ще представите на съгражданите си на следващия местен съвет, за да ги убедите да дадат своя глас в полза на вашето мнение.</i>
Група 2:	Вие подкрепяте асоциацията, която иска да създаде фирма, която зачита равенството между половете. Безработицата е висока във вашия град и равенството между половете е от съществено значение за бъдещето. <i>Вие подготвяте аргументите, които ще представите на съгражданите си на следващия местен съвет, за да ги убедите да дадат своя глас в полза на вашето мнение.</i>
СИТУАЦИЯ 3:	Вашият град променя всички знаци в града, за да популяризира културните ценности и туристическите забележителности. Знаците са написани само на езика на мнозинството, наречен якал. Много граждани в града говорят друг език, наречен малини. Те са ядосани и протестират, защото искат знаците да включват и техния език. Кметът е недоволен, защото знаците вече са платени от общината. Промяната на всички знаци и повторното им плащане може да застраши финансовата устойчивост на града. Населението е разделено: Промяна на всички знаци, така че да включват езика малини или запазване на сегашните знаци, за да не се застрашава финансовата стабилност на града. Гражданите ще трябва да гласуват. Те искат да чуят вашите аргументи преди това!
Група 1:	Вие подкрепяте промяната на знаците. Важно е всички езици, които се говорят във вашия град, да бъдат представени. <i>Вие подготвяте аргументите, които ще представите на съгражданите си на следващия местен съвет, за да ги убедите да дадат своя глас в полза на вашето мнение.</i>
Група 2:	Вие искате да запазите знаците такива, каквито са. Не си струва да се застраши финансовата устойчивост на вашия град заради знаци. <i>Вие подготвяте аргументите, които ще представите на съгражданите си на следващия местен съвет, за да ги убедите да дадат своя глас в полза на вашето мнение.</i>
СИТУАЦИЯ 4:	Вашата община планира да създаде музей, посветен на човешките права, на територията на родово племе на една от малцинствените групи, Яяс. Кметът е убеден, че е добра идея да се създаде място за подкрепа на човешките права на такова символично място. В града няма много празни пространства, подходящи за изграждане на музея. Хората от малцинството Яяс наистина се обиждат и искат тяхното поле да остане така, както е сега – празно! Населението е разделено: изграждане на музея или оставяне на културното поле празно? Граждани-те ще трябва да гласуват. Те искат да чуят вашите аргументи преди това!
Група 1:	Вие подкрепяте построяването на музея. От съществено значение е да се създадат пространства за култура и подпомагане правата на човека. <i>Вие подготвяте аргументите, които ще представите на съгражданите си на следващия местен съвет, за да ги убедите да дадат своя глас в полза на вашето мнение.</i>
Група 2:	Вие не подкрепяте построяването на музея. От съществено значение е да се защити културното наследство на общността Яяс. <i>Вие подготвяте аргументите, които ще представите на съгражданите си на следващия местен съвет, за да ги убедите да дадат своя глас в полза на вашето мнение.</i>

ПЛАН НА УРОК 4

БЕЗОПАСНОСТ

ПЛАН НА УРОК 4	БЕЗОПАСНОСТ
ЗАГЛАВИЕ:	Безопасно и адекватно жилище - ДЕЙНОСТ 4.1
ВЪЗРАСТОВА ГРУПА	11 -18
ESTIMATED DURATION:	60 минути за изпълнение. 10 минути за подготовка (принтиране).
MATERIALS:	Компютър, видео проектор, високоговорители или интерактивна дъска. To be printed in advance: Разпечатайте Приложение 17 със снимки (цветове) и описания за групите, разпечатайте Приложение 18 с Ромб 9 и герои за групи.
ИЗИСКВАНИЯ ЗА СТАЯТА:	Подвижни столове и маси и пространство за работа в групи.
ЦЕЛИ:	- Информация за безопасното и адекватно жилище в развитите и развиващите се страни - Размисли върху основните изисквания и различните потребности на различните категории хора и свързаните с това човешки права - Предприемане на действия, за да се разберат по-добре местните нужди и отговорите на местните власти
Разработени основни компетентности на GCE	☒ Компетентности за системно мислене ☒ Компетентност на очакването ☒ Нормативна компетентност ☒ Стратегическа компетентност ☒ Компетентност за сътрудничество ☒ Компетентност за критично мислене ☒ Компетентност за самоосъзнаване ☐ Компетентност за интегрирано решаване на проблеми
ПРЕДМЕТИ	
Включени ЦУР	ЦУР 1 – Без бедност ЦУР 3 – Добро здраве и благополучие ЦУР 5 – Равенството между половете ЦУР 6 – Чиста вода и канализация ЦУР 10 – Намаляване на неравенствата ЦУР 13 – Действия за климата
Описание на дейностите:	
00:00 – 00:40	Какво означава “дом” за мен? - Попитайте обучаемите какво е първото нещо, което им хрумва, когато мислят за думата “дом”. Запишете всички думи на дъската. Друга възможност е да подготвите флипчарт с думата “дом”, написана в центъра и да дадете на всеки ученик самозалепващи се бележки. 5 мин - Групирайте думите и споделете с обучаемите различните измерения, които са обхванали (емоционалните и личните). Безопасността включена ли е в това? Is safety included in this? Обяснете, че международният закон за правата на човека признава правото на всички на адекватен жизнен стандарт, включително адекватно жилище. Въпреки централното място на това право в рамките на глобалната правна система, над един милиард души не са адекватно настанени. Милиони хора по света живеят в опасни за живота или здравето условия, в пренаселени квартали и в неформални селища или в други условия, които не защитават човешките им права и достойнство. Адекватното жилищно настаняване е признато като част от правото на адекватен стандарт на живот във Всеобщата декларация за правата на човека от 1948 г. и в Международния пакт за икономически, социални и културни права от 1966 г. 5 мин

Безопасността на жилищата по света	
00:40 – 00:60	- Разделете класа на 3 групи (или повече от 3, в зависимост от размера на групата). Всяка група получава 3 снимки относно ситуация А, Б или В. Всички карти се отнасят само за 3 ситуации: А) изгарянето на кулата Гренфел, Лондон; Б) земетресението в Иския, Италия; В) пожарите в Мумбай, Индия (вж. Приложение 17). В случай че имате голям клас, повторете снимките, така че да има различни групи, работещи върху едни и същи ситуации. - Помолете всички групи да разгледат снимките. Виждали ли са вече тази ситуация в новините по телевизията, във вестника, в интернет? - Всяка група трябва да отговори на тези 5 въпроса. Задавайте по един въпрос на всеки 3 минути и се уверете, че записват отговора: - Какво виждате на снимката? - Къде смятате, че се е случил този инцидент? - Кога смятате, че се е случил? - Кои смятате са хората, които участват? - Защо смятате, че се е случило това? - Помолете групата да сподели своите идеи на общо обсъждане. Някои от учениците доближиха ли се до правилния отговор? Кои бяха общите неща? Кои отговори бяха различни? Прочетете им историята на трите снимки (вж. Приложение 1) 30 мин
	Ромб 9: жилищни нужди и права - Променете групите и сега формирайте 6 различни групи. Всяка група е свързана с различен герой/категория и получава плик, съдържащ 9 карти с основни изисквания (по едно на всяка карта), на които трябва да отговаря една безопасна и адекватна къща и описание на ситуацията на героя/категорията: 1. семейство мигранти; 2. новопристигнали бежанци; 3. млад човек, който отива в университета; 4. възрастен човек; 5. млада самотна майка и 6. младо момче с увреждания (вж. Приложение 18). Можете също така да сформирате по-малко групи и да използвате по-малко герои, но имайте предвид, че това ще ограничи разнообразието. - Проверете дали всички ученици разбират езика на картите. - Обяснете, че всяка група трябва да се съгласи кое изискване е най-важно и трябва да бъде поставено на върха на ромба (1), като се вземат предвид нуждите на техния герой/категория. След това те трябва да групират останалите изисквания в низходящ ред по важност, следвайки формата на ромба. Картите съдържат 9 права с една допълнителна празна карта, за да могат учениците да съставят свои собствени изисквания. Ако учениците решат да напишат свое собствено изискване, едно от другите девет права трябва да бъде отхвърлено.Учениците трябва внимателно да обсъдят къде да поставят всяка карта в Ромб 9 на своята група и да са готови да променят мнението си, както и да се придържат към това, което според тях е вярно. Освен това всяка карта е свързана с човешките права: можете да поискате от тях да отгатнат към кое човешко право се отнася картата или да им прочетете обяснението, съдържащо се в Приложение 2 Тук е формата на ромба: 1 2 2 3 3 3 4 4 5 15 мин Обсъждане: Помолете всяка група да сподели с класа своя герой/категория и “формата” на своя ромб. Ромбовете им различават ли се? Има ли изискване, което се намира в една и съща позиция за всички? Какво общо имат всички “герои”? Добавили ли са някои изисквания? Защо? Не на последно място, как смятате, че се чувства героят?

Те вече могат да видят колко е сложна “безопасността на жилищата”. Пояснете също така, че Комисията на ООН за икономически, социални и културни права подчертава, че правото на адекватно жилище не трябва да се тълкува тясно. По-скоро трябва да се разглежда като право да живеем някъде в сигурност, мир и с достойнство. Освен това, тъй като видяхме случаи на уязвими хора, следва да се подчертае, че всяко човешко същество има право на равен и недискриминационен достъп до еднакво жилище. Не на последно място напомняме, че правото на адекватно жилище има по-широк смисъл от правото на собствено жилище, тъй като се отнася за права, които не са свързани със собствеността и има за цел да гарантира, че всеки има безопасно и сигурно място за живеене в мир и с достойнство, включително и хора, които не са собственици на имота.

5 мин

- Направете снимка на различните Ромб 9, свързани с различните герои, и я качете на платформата.
- Водете си бележки от обсъждането и ги споделете на платформата. Може да използвате електронната дъска, да ги запазите и да ги качите. Иначе може да водите бележки на дъската (или да помолите учениците да го направят) и да качите снимки на платформата.

ИДЕИ ЗА ПОСЛЕДВАЩИ ДЕЙНОСТИ

- Подканете учениците да мислят за своето бъдеще** Те може да искат да отидат в университета или да се преместят в по-голям град, за да живеят там. Какво им е необходимо, за да се уверят, че наистина могат да го направят? Например, университетът на близкия град предлага ли настаняване? Какви са изискванията?
- Помолете учениците да наблюдават какво се случва в техния град или село:** има ли бездомни хора? Къде се намират те? Къде спят? Къде се хранят? Къде се къпят? Има ли празни домове? Някои от тях дават ли се под наем? Колко е наемът? Колко е средната заплата?
- Кои са отговорностите на местните власти за гарантиране на безопасно жилище? Поканете експерт или член на LLAA в класа си и ги помолете да обяснят техния план за безопасно и адекватно жилище. Как защитават уязвимите граждани?** Припомнете, че правото на жилище обхваща мерки, които са необходими за предотвратяване на бездомността, забрана на принудително изселване, дискриминация, фокусиране върху най-уязвимите и маргинализирани групи, гарантиране на сигурността на всички и гарантиране на адекватно жилищно настаняване на всички. Тези мерки може да изискват намеса на правителството на различни нива: законодателни, административни, политически или разходни приоритети.
- Проучете последствията: ако нямате безопасен дом, какво влияние може да окаже това върху живота ви? Използвайте “верижния” метод.** Напр.: Моят апартамент няма подходящо отопление. Много често се разболявам. Много често се нуждая от лекарства. Моето здравословно състояние може много да се влоши. Рискувам да отида в болницата. Бих могъл да прекарам много време в болницата и да пропусна училище. Може да пропусна учебната година и трябва да започна наново следващата година.
- Проучете как правото на подходящо жилищно настаняване се прилага за конкретни групи** , като жени, деца, обитатели на бедните квартали, бездомни лица, хора с увреждания, разселени лица и мигранти и коренното население. Погледнете в: “Правото на адекватно жилище” - ООН ХАБИТАТ - Информационен лист № 21 / Rev 1, “The Right to Adequate Housing” – UN HABITAT – Fact Sheet No. 21/Rev 1, http://www.ohchr.org/Documents/Publications/FS21_rev_1_Housing_en.pdf
- Научете повече за хората, живеещи в кулите Гренфел:** <https://www.theguardian.com/uk-news/ng-interactive/2018/may/14/lives-of-grenfell-tower-victims-fire?INTCMP=grenfell-thrasher>

ПРЕПОРЪКИ ЗА АДАПТИРАНЕ ЗА ПО-МАЛКИ УЧЕНИЦИ

Текстовете за “Безопасността на жилищата по света” може да са сложни за по-малките ученици. Може или да ги опростите малко, или да обясните по-сложните термини на учениците.

ЛИНКОВЕ КЪМ ДРУГИ ТОП ДЕЙНОСТИ

- 1. “ИЗСЛЕДВАНЕ НА 17-те ЦУР И ЦУР 11”;
- 1.2 “БЪДИ ПРИОБЩАВАЩ”
- 1.3 “АЗ ПРИНАДЛЕЖА”;
- 2.1 “СЪЗДАЙ ИСТОРИЯ”;
- 2.3 “УСТОЙЧИВ ТРАНСПОРТ”

ПРЕПАТКИ:

Дейността “Ромб 9” е вдъхновена от проекта “Форум за бъдещи младежки училища” <http://fys-forums.eu/en/>, по-конкретно от “Цели дейности в училищната класна стая”. Може да намерите дейността на Ромб 9 относно Равенството между половете (ЦУР 5) тук <http://fys-forums.eu/en/fys-toolkit/forum-curriculum/367-whole-school-classroom-activities> и Хората, принудени да избягат (ЦУР 10) тук <http://fys-forums.eu/en/fys-toolkit/forum-curriculum-people-force-flee/167-whole-school-classroom-activities>. Ресурсите са достъпни на английски, италиански, гръцки, полски и литовски език.

СИТУАЦИЯ 1 КУЛАТА ГРЕНФЕЛ, ЛОНДОН (Великобритания)

Кулата Гренфел е 24-етажен жилищен блок в Северен Кенсингтън в Лондон, Англия. Тя е завършена през 1974 г. като част от първата фаза на Ланкастър Уест Естейт. Етажите на сградата се състоят от 127 апартамента и 227 спални. През 2015-2016 г. тя е претърпяла ремонт, в следствие на който са ѝ поставени нови прозорци и нова облицовка с топлоизолация. Пожар на 14 юни 2017 г. причинява значителни щети на сградата и 71 човека загиват. Пожарът започва в хладилник Hotpoint, но полицията заявява, че не е започнат умишлено. Кадрите показват, че пожарът се разпространява навън от едната страна на сградата, преди да погълне целия блок. Облицовката, поставена на кулата Гренфел в скорошно обновяване, е подложена на проверка, като експертите твърдят, че е можело да се използва по-огнеупорен тип. И облицовката, и изолацията от външната страна на сградата не успяват да издържат всички предварителни тестове, извършени от полицията. Изолационните проби изгарят по-бързо от облицовъчните плочки. Документи, получени от Би Би Си, показват, че облицовката, монтирана при обновяването, е сменена с по-евтина версия. Те показват, че първоначално предложената цинкова облицовка е заменена с алуминиев тип, който е по-малко устойчив на огън, с което са спестени почти 300 000 паунда. Облицовката може да създаде кухни, които в някои случаи могат да причинят ефекта на комина, издърпвайки пламъците нагоре в кухнята, ако няма противопожарни бариери. Отделът за общини и местно самоуправление (DCLG) заявява, че композитните алуминиеви панели с полиетиленово ядро не трябва да се използват като облицовки на сгради с височина над 18 метра. Освен това след инцидента са проведени тестове с врати от жилища в западния блок на лондонската кула и те показват, че вратите могат да задържат пламък 15 минути, въпреки че са проектирани да издържат половин час. Текст, адаптиран от 2017 г. <http://www.bbc.com/news/uk-england-london-40272168> <http://www.dailymail.co.uk/news/article-5504137/Grenfell-Tower-door-hold-fire-15-minutes.html> Снимки от <http://www.bbc.com/news/uk-england-london-40272168> http://www.repubblica.it/esteri/2017/06/17/foto/incendio_londra_grenfell_tower_pompieri_-168362436/1/#9

СИТУАЦИЯ 2 ОСТРОВ ИСКИЯ (ИТАЛИЯ)

На 21 август Иския - малък италиански вулканичен остров, разположен в Тиренско море (северния край на Неаполския залив, на 30 километра от град Неапол), е бил поразен от земетресение с магнитуд 4.2. Смята се, че островът има особено крехка земя, но можем ли да обвиняваме територията за вредите? Всъщност, въпреки умерения магнитуд, няколко сгради и една църква се сричат и две жени загиват.

В деня след земетресенията експертите обръщат внимание на сериозен проблем: изграждането на къщи с нискокачествени материали, които не съответстват на действащите закони. Експерти, политици и общественото мнение започват да говорят за превенцията и правото на гражданите да са запознати с нивото на сигурност на къщата, в която живеят или работят. Правителствата са помолени да предприемат превантивни мерки. Като една от основните причини за такива щети се посочва неспазването и незачитането на строителните закони и липсата на изпитване за земетресения. Както посочва Сандро Симончини, преподавател по урбанистика и опазване на околната среда в Университета „Ла Сапиенца“ в Рим, къщите са построени на забранени места и често са използвани нискокачествени материали, които не са устойчиви на земетресения. Това явление се нарича спекулация с имоти.

Гражданите искат да построят нови къщи, а политиците искат консенсус, но това излага на риск живота на хората.

Наистина е необходимо гражданите да разберат, че трябва да зачитат законите и правилата в името на собствената си безопасност. Италия харчи повече от 3 милиона евро годишно за ремонт на щети, причинени от земетресения и има 10 милиона къщи в т.нар. 1-ва и 2-ра сеизмични зони (с висок приоритет), които се нуждаят от работи по обезопасяване.

Текст, адаптиран от 2017 г.

http://www.repubblica.it/cronaca/2017/08/22/news/terremoto_ischia_morire_per_scossa_di_bassa_magnitudo-173587827/?refresh_ce

Снимки от

<http://www.lettera43.it/it/articoli/cronaca/2017/08/21/terremoto-scossa-di-magnitudo-40-a-ischia/213098/>

http://www.repubblica.it/cronaca/2017/08/22/news/terremoto_ischia_morire_per_scossa_di_bassa_magnitudo-173587827/?refresh_ce

СИТУАЦИЯ 3 БЕДНЯШКИ КВАРТАЛ, МАНИЛА (ФИЛИПИНИТЕ)

На 26ти април 2010 г. огромен огън, минаващ през бедняшки квартал извън филипинската столица, оставя около 7 000 души без дом и унищожава най-малко 300 къщи.

Пожарникарите в Манила се справят с интензивните пожари, които сричат домовете в Кесон Сити. Подхранван от силни ветрове и изгарящи температури, огънят се разпростира бързо през бедните квартали.

Най-малко 2 души са ранени при пожара, който започва около 15 часа местно време и продължава да гори вечерта. Течните петролни продукти, продавани в няколко магазина в бедния квартал, допълнително подхранват пламъците. Пожарникарите се мъчат да проникнат през алеите, които са задръстени от хора, опитващи се да спасят вещите си и сами да спрат пламъците. Жителите плачат, докато наблюдават горящите си къщи. Един собственик, Глен Сардън, казва: “Ние не успяхме да спасим нищо, освен дрехите си”. Кметът на Кесон Сити Фелисиано Белмонте заявява, че колежът „Де Лос Сантос“ се използва като временен евакуационен център за засегнатите жители. Гетата във филипинската столица са уязвими от пожари, тъй като къщите, често изработвани от остатъчна дървесина, са изградени близо една до друга, понякога дори натрупани една върху друга.

Текст адаптиран и снимки, взети от 2010 г.

<http://www.dailymail.co.uk/news/article-1268741/Thousands-homeless-sweeps-Philippine-slum.html>

Бележка за обитателите на бедните квартали, взета от “Правото на адекватно жилище” - ООН ХАБИТАТ - Информационен лист № 21 / Rev 1, http://www.ohchr.org/Documents/Publications/FS21_rev_1_Housing_en.pdf: Гетата са помрачени от липса на издръжливи жилища, недостатъчно жизнено пространство, липса на чиста вода, неадекватна санитарна система и т.н. Поради неформалната природа на своите населени места живеещите в гетата често нямат сигурност, което ги прави уязвими към принудително изселване, заплахи и други форми на тормоз. ООН-Хабитат съобщава, че около 2 милиона души, повечето от които живеят в бедни квартали, биват насилствено изселвани всяка година. Ефектите от принудителното изселване върху обитателите на гетата често са катастрофални, оставяйки ги без дом и довеждайки ги до по-дълбока бедност. Властите - национални или местни - често не са склонни да разширяват основните услуги в бедняшките квартали, точно защото са неформални. В резултат на това обитателите на гетата рядко имат достъп до питейна вода, подходяща канализация или електричество, а събирането на отпадъци е ограничено или не съществува. Тъй като бедните квартали не са свързани с водопроводните системи, на обитателите им често се налага да плащат 5 до 10 пъти повече за вода, отколкото градските жители с по-висок доход.

РОМБ 9 (за ученици)

Настаняване в центъра на града	Достатъчно място за всеки член на семейството/ на апартамента	Безопасна сграда
Питейна вода, енергия за готвене, отопление, осветление	Работеща тоалетна и адекватна канализация	Евтин наем
Безопасен квартал, който предлага услуги и възможности	Договор за собственост/наем	Без архитектурни бариери

ГЕРОИ (за ученици)

ГЕРОЙ 1
Семейство мигранти

Вие сте семейство с миграционен произход, съставено от 7 души: майка, баща и 5 деца (14, 12, 9, 5 и 1 година). В семейството бащата е единственият, който работи в момента, а майката трябва да търси нова работа, защото е била уволнена, когато забременява с най-малкото дете.

ГЕРОЙ 2
Новопристигнал бежанец от Нигерия

Вие сте току-що пристигнало от Нигерия момиче на 23. Поискали сте убежище в страната, в която живеете, и сте получили статута на бежанец, защото сте жертва на трафик на хора. Нуждаете се от безопасно и евтино място, където да останете, тъй като понастоящем правите платен стаж като фризьор.

ГЕРОЙ 3
Младеж, който отива в университета

Започвате първата си година в университета в столицата на вашата страна. Нямате постоянен доход (от време на време работите като сервитьор/сервитьорка) и може да разчитате на родителите си само за половината от разходите за наем.

ГЕРОЙ 4
Възрастен човек

Вие сте 80-годишен човек, който се мести от провинцията, защото вече не можете да карате колата си и имате нужда от повече съоръжения и услуги наблизо. Можете да разчитате само на пенсията си, която е минимална.

ГЕРОЙ 5
Млада самотна майка

Вие сте млада самотна майка, която търси работа и се нуждае от детска градина за своето 3-годишно дете.

ГЕРОЙ 6
Лице с увреждания

Вие сте 25-годишен млад мъж на инвалидна количка. Имате работа, която наистина обичате, в местна асоциация извън центъра на града и взимате средна заплата. Искате да станете независим от семейството си и трябва да намерите малко студио или апартамент.

ОБЯСНЕНИЕ НА ИЗИСКВАНИЯТА ЗА БЕЗОПАСНО ЖИЛИЩЕ (за учители)

Настаняване в центъра на града	Всеки има право да избира своето местопребиваване, да определя къде да живее и да се движи свободно
Питейна вода, енергия за готвене Отопление, осветление, работеща тоалетна и адекватна канализация	Жилищата не са адекватни, ако обитателите им нямат безопасна питейна вода, адекватна канализация, енергия за готвене, отопление, осветление, съхранение на храни или изхвърляне на отпадъци (наличие на услуги, материали и инфраструктура).
Евтин наем	Жилището не е адекватно, ако цената му заплашва или компрометира радостта на обитателите от други човешки права (достъпна цена)
Достатъчно място за всеки член на семейството/на апартамента Безопасна сграда	Жилището не е адекватно, ако то не гарантира физическа безопасност или осигуряване на достатъчно пространство, както и защита срещу студ, влага, топлина, дъжд, вятър, други заплахи за здравето и структурни опасности (обитаемост).
Без архитектурни бариери	Жилището не е адекватно, ако специфичните нужди на групите в неравностойно положение и маргинализираните групи не се вземат предвид (Достъпност).
Безопасен квартал, който предлага услуги и възможности	Жилищата не са адекватни, ако са откъснати от възможности за работа, здравни услуги, училища, детски центрове и други социални съоръжения или ако са разположени в замърсени или опасни райони (местоположение).
Договор за собственост/наем	Правото на жилищно настаняване не е адекватно, ако обитателите му нямат степен на сигурност, която гарантира правна защита срещу принудително изселване, тормоз и други заплахи.

ВРЪЗКАТА МЕЖДУ ПРАВОТО НА ДОПЪЛНИТЕЛНО ЖИЛИЩЕ И ДРУГИ ПРАВА НА ЧОВЕКА

(партньорите могат да решат дали да го преведат или не)

Правата на човека са взаимозависими, неделими и взаимосвързани. С други думи, нарушаването на правото на адекватно жилище може да засегне радостта от широк кръг от други човешки права и обратно.

Достъпът до адекватни жилища може да бъде предпоставка за упражняването на няколко човешки права, включително правото на труд, здравеопазване, социална сигурност, гласуване, личен живот или образование. Възможността за изкарване на прехрана може да бъде сериозно нарушена, когато дадено лице е преместено след принудително изселване на място, което е откъснато от възможностите за заетост. Без документ за пребиваване бездомните лица може да не могат да гласуват, да се ползват от социални услуги или да получават здравни грижи. Училищата могат да откажат да регистрират децата от гетата, тъй като техните населени места нямат официален статут. Неподходящото жилище може да има отражение върху правото на здраве; например, ако къщите и населените места имат ограничена или няма безопасна питейна вода и канализация, жителите им може да се разболеят сериозно.

Принудителното изселване може да има последици за упражняването на няколко човешки права, включително правото на образование и правото на лична сигурност. Принудителното изселване често води до прекъсване или спиране на училищното обучение. Травмата, претърпяна след принудително изселване, също може да увреди способността на детето да посещава часове. По време на принудителното изселване хората често са тор-мозени или бити, а понякога дори подлагани на нечовешко отношение или убивани. Жените и момичетата са особено уязвими от насилие, включително сексуално насилие, преди, по време на и след изселване.

Същевременно правото на адекватно жилище може да бъде засегнато от степента, до която са гарантирани други права на човека. Достъпът до жилища е най-застрашен за лицата, които са лишени от правото на образование, работа или социална сигурност. Подобряването на жилищните условия и защитата от принудително изселване често зависят от исканията на засегнатите лица. Когато правата на свобода на изразяване, събиране или сдружаване не се спазват, възможността на хората и общностите да се борят за по-добри условия на живот значително намалява. Защитниците на правата на човека, които работят за защита на правото на адекватно жилище за хората и общностите, са били подлагани на насилие, произволен арест и произволно и продължително задържане.

ПРАВОТО НА АДЕКВАТНОТО ЖИЛИЩЕ В МЕЖДУНАРОДНОТО ПРАВО НА ПРАВАТА НА ЧОВЕКА

Правото на адекватно жилище е признато от международното право за правата на човека като част от правото на адекватен стандарт на живот.

Едно от първите препратки към него е в член 25, параграф 1 от Всеобщата декларация за правата на човека. Международният пакт за икономически, социални и културни права, широко разглеждан като основен инструмент за защита на правото на адекватно жилищно настаняване, се отнася до правото на адекватен стандарт на живот за всеки човек и неговото семейство, включително подходяща храна, облекло и жилище, както и за непрекъснатото подобряване на условията на живот (чл. 11).

Както бе споменато по-горе, Комитетът приема общи коментари относно правото на адекватно жилище и въпроси, свързани с жилищното настаняване, които дават авторитетни насоки относно разпоредбите на Пакта и по-специално неговите общи коментари № 4, 7 и 16. Други международни договори за правата на човека разглеждат правото на адекватно жилище по различни начини. Някои от тях са с общо приложение, докато други обхващат човешките права на конкретни групи, като жени, деца, коренно население, работници мигранти и членове на техните семейства или лица с увреждания.

Други международни договори за правата на човека, които признават правото на адекватно жилище

- Конвенцията от 1951 г. за статута на бежанците (чл. 21).
- Конвенция № 117 на Международната организация на труда от 1962 г. относно Основни цели и стандарти на социалната политика (чл. 5(2))
- Международната конвенция от 1965 г. за премахване на всички форми на расова дискриминация (чл. 5 (е)(iii))
- Международният пакт за граждански и политически права от 1966 г. (чл. 17).
- Конвенцията от 1979 г. за премахване на всички форми на дискриминация срещу жените (чл. 14 (2) и 15 (2))
- Конвенцията от 1989 г. за правата на детето (чл. 16(1)) и 27(3))
- Конвенция № 169 на Международната организация на труда от 1989 г. относно Местните и племенните народи в независими държави (чл. 14, 16 и 17)
- Международната конвенция от 1990 г. за защита правата на всички работници мигранти и членове на техните семейства (чл. 43(1)) (г)
- Конвенцията от 2006 г. за правата на хората с увреждания (чл. 9 и 28

Ако искате допълнителна информация относно “Как правото на адекватно жилище се прилага за конкретни групи”, моля, отидете на стр. 16 от взетия от “Право на адекватно жилище” - ООН ХАБИТАТ- Информационен лист № 21 / Rev 1, http://www.ohchr.org/Documents/Publications/FS21_rev_1_Housing_en.pdf

ПЛАН НА УРОК 2	БЕЗОПАСНОСТ
ЗАГЛАВИЕ:	ЗАМЪРСЯВАНЕ НА ВЪЗДУХА - ДЕЙНОСТ 4.2
ВЪЗРАСТОВА ГРУПА	11-18 години
ESTIMATED DURATION:	60 минути за изпълнение. 15 минути за подготовка (отпечатване и рязане), особено на Приложение 20.
МАТЕРИАЛИ:	Компютър, видео проектор, високоговорители или интерактивна дъска. Да се подготви предварително: Принтирайте Приложение 19 и Приложение 20
ИЗИСКВАНИЯ ЗА СТАЯТА:	Подвижни столове и бюра (по възможност голямо празно пространство за втората част на сесията)
ЦЕЛИ:	- Придобиване на информация за замърсяването на въздуха в световен мащаб - Размисли върху различните последици от замърсяването на въздуха върху човешкото здраве, имуществото, екосистемите и икономиката; - Разбиране на ролята на всеки гражданин и на вземащите решения.
Разработени основни компетентности на GCE	☒ Компетентности за системно мислене ☒ Компетентност на очакването ☒ Нормативна компетентност ☐ Стратегическа компетентност ☒ Компетентност за сътрудничество ☒ Компетентност за критично мислене ☐ Компетентност за самоосъзнаване ☒ Компетентност за интегрирано решаване на проблеми
ПРЕДМЕТИ	
ВКЛЮЧЕНИ ЦУР	ЦУР 3 – Добро здраве и благополучие ЦУР 9 – Промисленост, иновации и инфраструктура ЦУР 10 – Намаляване на неравенствата ЦУР 13 – Действия за климата ЦУР 15 – Живот на земята
Описание на дейностите:	
00:00 – 00:20	Предположение за замърсяването на въздуха - Разделете класната стая на групи от по 5-6 ученика и дайте на всяка група ВЪПРОСНИК ЗА ЗАМЪРСЯВАНЕТО НА ВЪЗДУХА (вж. Приложение 19). - Всяка група трябва да намери правилните отговори във въпросника. Тези, които свършат първи, стават победители: това е състезание! Винаги е добра идея да имате награда за победителите. Намерете най-добрата за вашите ученици! - Когато проверявате отговорите, преминете през всеки един от тях и дайте отговори и информация. - След като преминете през всички отговори, попитайте учениците си: има ли нещо, за което биха искали да имат повече информация? Ако е така, запишете я на черната дъска (виж идеи за последващи занимания и действия) 20 мин

00:20 – 00:40	Намерете партньора си в стаята - Уверете се, че предварително сте подготвили материала от Приложение 20, като нарежете листа и направите отделни карти. Смесете темите с обясненията, така че всеки да намери своя партньор по време на тази дейност. Ще трябва да повторите някои думи и обяснения, в зависимост от броя на учениците във вашия клас. Тази дейност предвижда два различни ресурса в зависимост от възрастта и подготовката на вашите ученици (и двете се съдържат в Приложение 3). За нея е необходимо и място, където учениците да се движат, затова се уверете, че разположението в стаята е подходящо. - Раздайте по един лист хартия (с определение или обяснение) на всеки ученик и ги помолете да се смесят. - След като намерят партньора си, те трябва да прочетат един на друг съдържанието и да подчертаят думите или понятията, които не разбират. - След това помолете всяка двойка да прочете на глас своята тема и обяснение. В случай че повече от една двойка има една и съща тема, помолете едната двойка да прочете темата, а другата да прочете обяснението. Подчертайте, че замърсяването на въздуха влияе върху различни измерения: здраве, имущество, екосистема и дори икономиката. 20 мин
00:40 – 00:60	ОБСЪЖДАНЕ <i>Попитайте учащите: Какво научихте? Смятате ли, че замърсяването на въздуха е толкова глобално явление? Какво може да направи всеки, за да намали замърсяването на въздуха? Каква е ролята на лицата, вземащи решения, за спасяването на живота на 7 милиона души годишно?</i> 10 мин Направете снимка на учениците, които се смесват и си сътрудничат за дейността “Намерете партньора си в стаята” Водете си бележки от обсъждането и ги споделете на платформата. Може да използвате електронната дъска, да ги запазите и да ги качите. Иначе може да водите бележки на дъската (или да помолите учениците да го направят) и да качите снимки на платформата.
ИДЕИ ЗА ПОСЛЕДВАЩИ ДЕЙНОСТИ След провеждането на дейността “Предположение за замърсяването на въздуха”, учениците може да проведат проучвания със своята собствена група, за да разберат повече за въпросите, които все още имат. Те може да следват предоставените указания, за да направят точно проучване (вж. Приложение 21) и можете да им дадете място във вашия следващ час, като започнете процес на учене между връстниците. Помолете ги да помислят за дейност, която ще повиши осведомеността по темата. Една идея е да се създаде нещо като “бисквитки на късмета” със съвети за това как да се обърне внимание на замърсяването на въздуха и да поискате от учениците от цялото училище да си вземат по една в почивката. Погледнете картата тук и намерете вашия град http://maps.who.int/airpollution/. Какви са резултатите? Кой са най-малко замърсените райони? Защо? Изследване на последиците от замърсяването на въздуха СОР 21 и САЩ, които излизат от нея: какви са последиците?	
ПРЕПОРЪКИ ЗА АДАПТИРАНЕ ЗА ПО-МАЛКИ УЧЕНИЦИ За дейност “Намерете партньора си в стаята” по-малките обучаеми ще намерят ресурсите си в Приложение 3.	
ЛИНКОВЕ КЪМ ДРУГИ ТОП ДЕЙНОСТИ 1. “ИЗСЛЕДВАНЕ НА 17-те ЦУР И ЦУР 11”; 2.2. “СЪОБЩЕНИЕ В БУТИЛКА”; 2.3 “УСТОЙЧИВ ТРАНСПОРТ”	
ПРЕПАТКИ Всички данни от въпросника за замърсяването на въздуха са взети от http://www.who.int/phe/publications/air-pollution-global-assessment/en/ (2018) Дейността “Намерете своя партньор в стаята” е вдъхновена и данните за по-големите ученици са взети от http://cleanairasia.org/wp-content/uploads/portal/files/Air_pollution_Teaching_Toolkit_0.pdf	

ВЪПРОСНИК ЗА ЗАМЪРСЯВАНЕТО НА ВЪЗДУХА

Намерете правилния отговор. Може да има повече от 1 правилен отговор

1) Когато говорим за замърсяването на въздуха, за какво става дума?

- а) замърсяване на закрито
- б) замърсяване на открито
- в) замърсяване на закрито и на открито

2) Колко хора са засегнати от замърсяването на въздуха?

- а) 9/10
- б) 7/10
- в) 5/10

3) Колко хора по света умират всяка година заради замърсяването на въздуха?

- а) 7 милиона души
- б) 10 милиона души
- в) 3 милиона души

4) Кой са основните жертви на замърсяването на въздуха?

- а) всеки
- б) децата и жените по целия свят
- в) децата и жените, живеещи в развиващите се страни

5) През последните 6 години (2011-2017 г.) равнищата на замърсяване на въздуха в световен мащаб:

- а) са се увеличили
- б) са се намалили
- в) са останали същите

6) Къде има доказателства за леко намаляване на концентрация в замърсяването на въздуха?

- а) в Европа
- б) в Югоизточна Азия
- в) в Северна и Южна Америка

7) Къде СЗО регистрира най-високите нива на замърсяване на околната среда?

- а) в Северна и Южна Америка
- б) в Европа
- в) в региона на Източното Средиземноморие и Югоизточна Азия

8) Къде са най-ниските нива на замърсяване на атмосферния въздух?

- а) в страните с високи доходи
- б) в страните с ниски доходи
- в) доходите не са свързани със замърсяването на въздуха

9) Лесно ли се намират данните за замърсяването на въздуха?

- а) Да, всяка страна предоставя точни данни за замърсяването на въздуха всяка година
- б) Изобщо не, липсват данни за замърсяването на въздуха от много страни, особено от Глобалния Юг
- в) Държавите не са задължени да контролират нивата на замърсяване на въздуха, така че данните не са важни

ВЪПРОСНИК ЗА ЗАМЪРСЯВАНЕТО НА ВЪЗДУХА

1) Когато говорим за замърсяването на въздуха, за какво става дума?

- а) замърсяване на закрито
- б) замърсяване на открито

в) замърсяване на закрито и на открито

Отговор: Въздушното замърсяване може да се появи навсякъде. То се случва, когато околната среда е замърсена от някакъв химичен, физичен или биологичен агент, който променя естествените характеристики на атмосферата. Печките в дома, моторните превозни средства, промишлените съоръжения и горските пожари са често срещани източници на замърсяване на въздуха.

Източник: СЗО, Замърсяване на въздуха в околната среда: Глобална оценка на експозицията и тежестта на заболяването. 2018

2) Колко хора са засегнати от замърсяването на въздуха?

а) 9/10

б) 7/10

в) 5/10

Отговор: 9 от 10 души дишат въздух, съдържащ високи нива на замърсители (90% от световното население).

Източник: СЗО, Замърсяване на въздуха в околната среда: Глобална оценка на експозицията и тежестта на заболяването. 2018

3) Колко хора по света умират всяка година заради замърсяването на въздуха?

а) 7 милиона души

б) 10 милиона души

в) 3 милиона души

Отговор: Актуализираните оценки разкриват обезпокоителен брой смъртни случаи - 7 милиона души всяка година, причинени от замърсяването на въздуха на околната среда (външно) и домашното замърсяване.

Източник: СЗО, Замърсяване на въздуха в околната среда: Глобална оценка на експозицията и тежестта на заболяването. 2018

4) Кои са основните жертви на замърсяването на въздуха?

а) всеки

б) децата и жените по целия свят

в) децата и жените, живеещи в развиващите се страни

Отговор: “Замърсяването на въздуха заплашва всички нас, но най-бедните и най-маргинализирани хора носят най-голямата тежест”, казва д-р Тедрос Аданом Гебрейесус, генерален директор на СЗО. “Неприемливо е, че над 3 милиарда души - повечето от тях жени и деца - все още дишат смъртоносен дим всеки ден поради употребата на замърсяващи печки и горива в домовете си.

Източник: СЗО, Замърсяване на въздуха в околната среда: Глобална оценка на експозицията и тежестта на заболяването. 2018

5) През последните 6 години (2011-2017 г.) равнищата на замърсяване на въздуха в световен мащаб:

а) са се увеличили

б) са се намалили

в) са останали същите

Отговор: През последните 6 години нивата на замърсяване на околния въздух са останали високи и приблизително стабилни

Източник: СЗО, Замърсяване на въздуха в околната среда: Глобална оценка на експозицията и тежестта на заболяването. 2018

6) Къде има доказателства за леко намаляване на концентрация в замърсяването на въздуха?

а) в Европа

б) в Югоизточна Азия

в) в Северна и Южна Америка

Отговор: През последните 6 години нивата на замърсяване на околния въздух са останали високи и приблизително стабилни, с леко намаляваща концентрация в Европа и Северна и Южна Америка.

Източник: СЗО, Замърсяване на въздуха в околната среда: Глобална оценка на експозицията и тежестта на заболяването. 2018

7) Къде СЗО регистрира най-високите нива на замърсяване на околната среда?

а) в Северна и Южна Америка

б) в Европа

в) в региона на Източното Средиземноморие и Югоизточна Азия

Отговор: Най-високите нива на замърсяване на атмосферния въздух са в източната част на Средиземноморието и в Югоизточна Азия, като годишните средни нива често надхвърлят повече от 5 пъти ограниченията на СЗО,

следвани от градовете с ниски и средни приходи в Африка и Западния Тихи океан.*Източник: СЗО, Замърсяване на въздуха в околната среда: Глобална оценка на експозицията и тежестта на заболяването. 2018*

8) Къде са най-ниските нива на замърсяване на атмосферния въздух?

а) в страните с високи доходи

б) в страните с ниски доходи

в) доходите не са свързани със замърсяването на въздуха

Отговор: Като цяло нивата на замърсяване на околния въздух са най-ниски в страните с високи доходи, особено в Европа, Америка и Западния Тихи океан.

Източник: СЗО, Замърсяване на въздуха в околната среда: Глобална оценка на експозицията и тежестта на заболяването. 2018

9) Лесно ли се намират данните за замърсяването на въздуха?

а) Да, всяка страна предоставя точни данни за замърсяването на въздуха всяка година

б) Изобщо не, липсват данни за замърсяването на въздуха от много страни, особено от Глобалния Юг

в) Държавите не са задължени да контролират нивата на замърсяване на въздуха, така че данните не са важни

Отговор: Африка и някои държави от западната част на Тихия океан имат сериозна липса на данни за замърсяването на въздуха. За Африка базата данни сега съдържа измервания на ПЧ за повече от два пъти повече градове, отколкото при предишните версии, но са намерени данни само за 8 от 47 страни в региона. Европа има най-голям брой места за отчитане на данни.

Източник: СЗО, Замърсяване на въздуха в околната среда: Глобална оценка на експозицията и тежестта на заболяването. 2018

Двойки (за по-големи ученици)

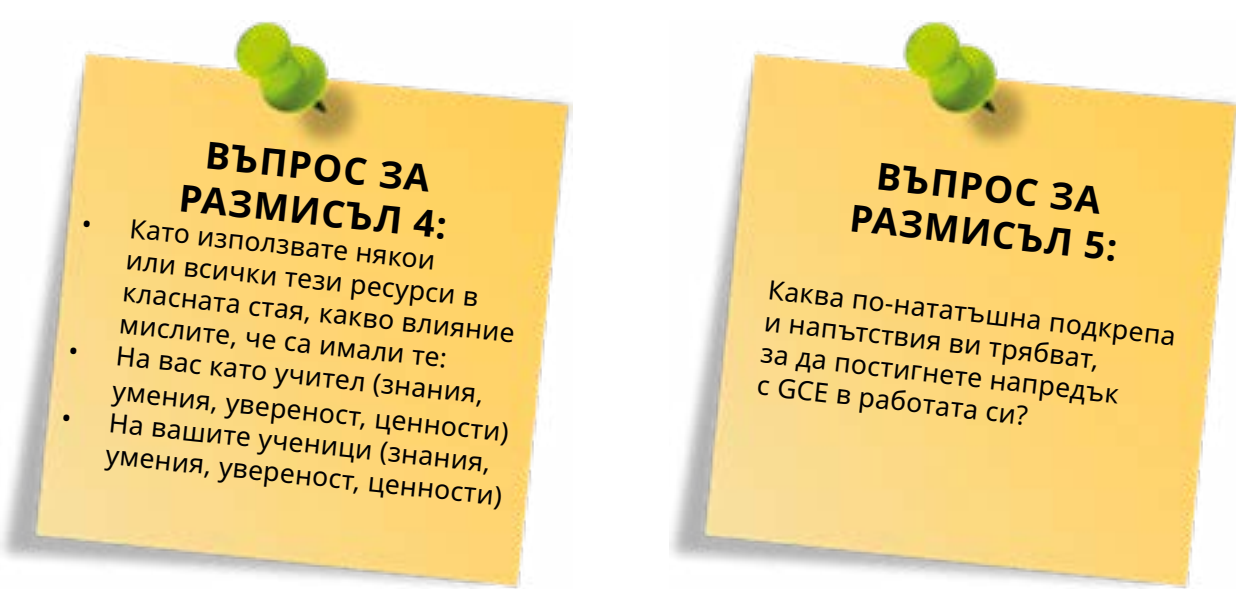
1	АТМОСФЕРЕН ВЪЗДУХ	Това е външният въздух, в който живеят и дишат хора и други организми. Съдържанието и качеството на атмосферния въздух са пряко засегнати от днешните дейности на хората.
2	ВЪГЛЕРОДЕН ОКИС	Това е безцветен, силно отровен газ без мирис, CO, образуван от непълното изгаряне на въглерод или въглероден материал, като бензин.
3	ТЕМПЕРАТУРНА ИНВЕРСИЯ	В метеорологията ситуация, при която слой от топъл въздух (инверсионен слой) се намира върху слой студен въздух.
4	ПРИРОДНИ ИЗТОЧНИЦИ	Горски пожари, вулканични изригвания, ветрова ерозия, разпръскване на полени, изпарение на органични съединения и естествена радиоактивност са всички естествени причини за замърсяването на въздуха.
5	ЛОС	Те са съединения, които имат високо налягане на парите и ниска водоразтворимост. ЛОС често са компоненти на нефтени горива, хидравлични течности, разреждители на бои и химически препарати за почистване. ЛОС са често срещани замърсители на подземните води.
6	ПРАХОВИ ЧАСТИЦИ	Това е материалът, висящ във въздуха под формата на малки твърди частици или течни капчици, особено когато се разглежда като атмосферен замърсител.
7	ЗАМЪРСИТЕЛ	Това е вещество, елемент или съединение, което може да навреди на хората или на други форми на живот, ако бъде освободено в околната среда.
8	ИЗГАРЯНЕ	Това е химическа промяна, особено окисляване, придружено от производството на топлина и светлина.
9	БЕНЗЕН	Той е безцветен, запалим, течен ароматен въглеводород, C ₆ H ₆ , извлечен от петрол и използван във или за производство на голямо разнообразие от химически продукти, включително ДДТ, детергенти, инсектициди и моторни горива.
10	АЗОТНИ ОКСИДИ	Всеки от няколкото азотни оксида, образувани от действието на азотна киселина върху окисляващи се материали; намират се в ауспуха на колата.
11	ФОТОХИМИЧЕН ПРОЦЕС	Това е химическа реакция, повлияна или инициирана от светлина, особено ултравиолетова светлина, както при хлорирането на бензен за получаване на бензен хексахлорид.
12	АСБЕСТ	Една от двете огнеупорни, химически устойчиви, влакнести минерални форми на нечист магнезиев силикат, използвана за пожароустойчивост, електрическа изолация, строителни материали, спирачни накладки и химически филтри.
13	ОЛОВО	Един от елементите - тежък, гъвкав, нееластичен метал с ярък, синкав цвят, но лесно потъмняващ.
14	ОЗОН	Това е нестабилен, отровен алотроп на кислорода, който се образува естествено в озоновия слой от атмосферния кислород чрез електрически разряд или излагане на ултравиолетово лъчение и също така се произвежда в долната атмосфера чрез фотохимичната реакция на някои замърсители.
15	КИСЛОРОД	Това е безцветен, газообразен елемент без вкус и мирис, възникващ в свободно състояние в атмосферата, от която формира около процент от теглото и около процент от обема, като е малко по-тежък от азота.

Двойки (за по-малки ученици)

БОИ - Когато боядисвате стая, бъдете абсолютно сигурни, че помещението е правилно отворено към външната среда (вентилирано) както когато боядисвате, така и докато съхне. Дръжте прозорците отворени, за да може в цялата стая да циркулира свеж въздух и използвайте вентилатори за изпускателни прозорци, за да преместят въздуха от помещението навън. Това е особено важно за много малки деца. Излагането на високи нива на олово може да повлияе на умственото развитие на детето, което води до проблеми с ученето.	Повечето бои отделят дим, който се изпарява във въздуха, причинявайки различни симптоми, от главоболие до затруднено дишане. Най-честите непосредствени симптоми от изпаренията на боята включват дразнене на очите и гърлото, главоболие, замаяност и затруднено дишане. По-дългосрочното излагане на изпарения от боя може да доведе до неврологични проблеми (като хронични главоболия) и хронични проблеми с дишането (като астма). За да не се разболеете от изпаренията на боята, първо се уверете, че сте избрали боя, която не съдържа олово или живак. Оловото е премахнато от боите в края на 70-те години, но живакът е отстранен едва наскоро. Четете етикетите на боята внимателно, преди да направите покупка.
ХИМИЧЕСКИ ТОРОВЕ - Химическите торове се произвеждат от синтетичен материал, който има еднакво разпределение на три основни хранителни вещества: фосфор, азот, калий. Няколко химически торове имат високо киселинно съдържание. Примери за това са амониев сулфат, амониев фосфат, амониев нитрат, карбамид, амониев хлорид и подобни. Относително малкото количество азот, съдържащо се в торовете, приложени в почвата, всъщност се асимилира от растенията. Много от тях се измиват в околните водни тела или се просмукват в подземните води. Това е добавило значителни количества нитрати към водата, която се консумира от обществеността.	Някои медицински изследвания предполагат, че някои болестите на пикочните и бъбречните системи са резултат от прекомерните нитрати в питейната вода. Също така се смята, че това е особено вредно за бебета и дори може да бъде потенциално канцерогенно. Нитратите, които се съдържат в торовете, не се смятат за вредни. Обаче някои бактерии в почвата превръщат нитратите в нитритни йони. Изследванията показват, че когато се поглъщат нитритни йони, те могат да влязат в кръвообращението. Там те се свързват с хемоглобина – протеин, който е отговорен за съхраняването на кислород. Когато нитритният йон се свързва с хемоглобина, той губи способността си да съхранява кислород, което води до сериозни здравословни проблеми.
ОТОПИТЕЛНИ СИСТЕМИ - Повечето непалски домакинства все още използват открити огнища в домовете си за готвене, отопление и осветление. Затова дихателните и очните заболявания са широко разпространени, особено сред жените и децата, тъй като дървото, използвано в кухнята, гори с много черен дим. Средните дневни нива на излагане на прахови частици са значително по-високи от международните максимално допустими нива на експозиция.	Средно домакинство в Хумла използва 20 - 40 кг дърва на ден за готвене, отопление и осветление. Готвенето в частност използва големи количества дърва за огрев, тъй като компонентите на традиционното ястие, “daal bhat (ориз, леща и зеленчуци), трябва да се приготвят едно след друго. Най-накрая огромното потребление на дърва за огрев в открити огнища трябва да бъде споменато и като основна причина за обезлесяването в селските райони на Непал. Използването на ефективни подобрени печки за готвене и биогаз, произведен от животинска тор, са някои потенциални решения за ограничаване на този проблем.
ИЗГАРЯНЕ НА БОКЛУК - Изгарянето на боклук на открито създава замърсяване, което е опасно за човешкото здраве и замърсява въздуха, водата и почвата. Малките огньове означават големи проблеми. Те произвеждат много дим, както и разнообразие от токсични вещества - дори изгарянето на привидно безвредни материали, като хартия.	Боклукът се е променил. Днешните битови отпадъци съдържат много пластмаси и хартия, обработвани с химикали, покрития и мастила. Дим. Замърсителите от изгарянето на боклука в задния двор се отделят основно във въздуха и близо до нивото на земята, където лесно се вдишват - без контрол на замърсяването. Пепелта, която остава, съдържа концентрирани количества от тези токсични материали, които могат да се разнесат или да проникнат в почвата и подземните води. Практиките за намаляването, повторното използване, рециклирането и компостирането на отпадъците в домакинството са най-добрите начини за решаване на проблема с управлението на твърдите отпадъци.
ЗАМЪРСЯВАНЕ ОТ АВТОМОБИЛИ И МОТОЦИКЛЕТИ -	Регулирането на потока на употребявани автомобили в развиващите се страни е решаващо, но до голяма степен игнорирано парче от пъзела за транспорт и развитие. Богатите икономики „експортират замърсяване“ към развиващите се, казват експерти от градския транспорт. Докато електрическите и свързаните автомобили, както и тези без шофьори, създават фурор в сектора на развитието: бедните хора в развиващите се страни са много по-склонни да притежават кола втора употреба, отколкото електрическа. Много от тези употребявани автомобили излъчват високи нива на замърсяване, което води до отрицателни последици за здравето и околната среда, свързани с изменението на климата, както и дихателни болести, причинени от вдишването на замърсяване и прахови частици. По-старите автомобили също по-скоро не отговарят на стандартите за безопасност и може да причинят инциденти. Снабдяването с резервни части може също да бъде предизвикателство, както и разглобяването или рециклирането на тези по-стари автомобили, така че те да не продължават да замърсяват, след като бъдат извадени от пътя.
ЗАМЪРСЯВАНЕ ОТ ФАБРИКИТЕ	Процъфтяващият производствен сектор в Китай е произвел едно от най-големите исторически увеличения на капацитета за производство на електроенергия - но това се случва на огромна цена. Според анализ от Изследването на глобалната тежест на болеста, замърсяването на въздуха в Китай е допринесло за 1,2 милиона преждевременни смъртни случаи през 2010 г., което представлява загуба на 25 милиона години здравословен живот. Трябва да се намерят средства за продължаване на развитието на страната, като същевременно се намалява използването на изкопаеми горива. Това означава инвестиране в мрежа за производство на електроенергия, която може да замени въглищата, включително възобновяеми енергийни източници, ядрени и газови инсталации, както и постепенното премахване на генераторите с ниска ефективност. Напредъкът трябва да се измерва с нещо различно от БВП, който не включва условията на околната среда или качеството на живот.

ПЛАН НА УРОК 2	БЕЗОПАСНОСТ
ЗАГЛАВИЕ:	ВОДНИ БЕДСТВИЯ - ДЕЙНОСТ 4.3
ВЪЗРАСТОВА ГРУПА	11 -18
ОЧАКВАНА ПРОДЪЛЖИТЕЛНОСТ:	60 минути за изпълнение. 2 минути за подготовка (принтиране).
МАТЕРИАЛИ:	Компютър, видео проектор, високоговорители или интерактивна дъска и ножици. Да се принтира предварително: Приложение 22 да бъде отпечатано предварително, черна дъска.
ИЗИСКВАНИЯ ЗА СТАЯТА:	Подвижни столове и бюра (по възможност голямо празно пространство за втората част на сесията)
ЦЕЛИ:	• Да научат повече за водните бедствия в световен мащаб (причините и самите явления); • Размисли върху въздействието на тези бедствия върху гражданите • Разбиране на ролите и отговорностите на вземащите решения и предприемане на конкретни действия за търсене на решения
Разработени основни компетентности на GCE	☒ Компетентности за системно мислене ☒ Компетентност на очакването ☒ Нормативна компетентност ☒ Стратегическа компетентност ☒ Компетентност за сътрудничество ☒ Компетентност за критично мислене ☒ Компетентност за самоосъзнаване ☒ Компетентност за интегрирано решаване на проблеми
ПРЕДМЕТИ	
Включени ЦУР	ЦУР 11 – Без бедност ЦУР 3 – Добро здраве и благополучие ЦУР 6 – Чиста вода и канализация ЦУР 10 – Намаляване на неравенствата ЦУР 13 – Действия за климата
Описание на дейностите:	
00:00 – 00:15	Когато причината е водата • Напишете тези думи на дъската и попитайте учениците си: какво е общото между тези думи? Това помага да започне дискусията. Вероятно много от тях няма да знаят някои от думите. Опитайте се да получите отговори, в противен случай им дайте обяснение • Ураган • Наводнения • Тайфуни • Цунами • Суша • Циклон • Холера • Малария Когато дадено бедствие удари, то обикновено се проявява чрез водата. Наводненията, свлачищата, цунамитата, бурите, горещите вълни, застудяванията, засушаванията и болестите, свързани с водата са все по-чести и по-интензивни. Действието и разходите за тези събития се изострят от фактори, като непланирано урбанизиране и влошаване на екосистемните услуги. Намаляването на риска и подобряването на устойчивостта на услугите за водоснабдяване и канализация ще бъдат от ключово значение за поддържането на достъпа по време на несигурно по отношение на климатичните условия бъдеще.

00:15 – 00:50	Време за въпроси, свързани с местното към глобалното - Гледайте видеоклипа https://www.youtube.com/watch?v=d7TazNhkq4M. - Попитайте учащите: Какво се случва във видеоклипа? Как мислите, че се чувстват хората? От какво се нуждаят хората в тези случаи? Имало ли е нещо подобно във вашата страна? - Сега разделете обучаемите на групи от максимум 5, дайте на всяка група текста на видеоклипа и задайте въпросите, свързани с местното към глобалното (вж. Приложение 22). Те трябва да обсъдят и да отговорят на всички въпроси - На общо заседание учениците споделят мнението си. - След като чуete размислите на всяка група, съсредоточете вниманието си върху решенията на лично, колективно и глобално ниво. <i>Какво може да направи всеки от нас в ежедневието си, за да се бори с бедствията, свързани с водата? Не забравяйте да обърнете внимание на първопричините! Какви решения могат да предоставят местните власти? А централното управление? Напр.: Въвеждане на по-добри системи за предупреждение при наводнения; Промяна на домовете и бизнеса, за да им помогне да издържат на наводненията; Изграждане на сгради над нивата на наводнения; Справяне с изменението на климата; Увеличаване на разходите за защита от наводнения; Защита на влажните зони и засаждане на растения на стратегически места; Възстановяване на естествените курсове на реките; Въвеждане на зони за съхранение на вода; Подобриване на почвените условия; Поставяне на повече бариери пред наводненията.</i> 35 минути
00:50 – 00:60	Изпратете съобщение до вземащите решения. Вземането на правилните решения в подходящия момент може да спаси животи. Вземащите решения трябва да слушат исканията на гражданите за тяхната безопасност от бедствия във вашата страна и навсякъде другаде. Знаем обаче, че уязвимите хора винаги ще страдат повече и са по-изложени на риск от смърт и поради природни бедствия. Какво бихте искали да кажете на хората, вземащи решения, например в Индия и по целия свят? Направете снимка на учениците, които правят своята дейност “Време за въпроси, свързани с местното към глобалното” и я споделете на платформата. Споделете на платформата най-малко 3 съобщения от учениците до лицата, вземащи решения.
ИДЕИ ЗА ПОСЛЕДВАЩИ ДЕЙНОСТИ Какво се случва, когато общностите срещат противоположния проблем? Водата в Кейптаун свършва https://news.nationalgeographic.com/2018/02/cape-town-running-out-of-water-drought-taps-shutoff-other-cities/ Помислете как дъждовната вода може да се съхранява и пречиства. Опознайте решението на Off Grid Box https://www.offgridbox.com/ за питейна вода и чиста енергия в развиващите се страни. Повишете осведомеността във вашето училище за това как страните по света страдат от водни бедствия и суша. Може да съберете снимки и да направите училищна изложба! https://www.independent.co.uk/news/uk/10-measures-that-must-be-taken-to-prevent-more-flooding-in-the-future-a6788866.html.	
ПРЕПОРЪКИ ЗА АДАПТИРАНЕ ЗА ПО-МАЛКИ УЧЕНИЦИ	
ЛИНКОВЕ КЪМ ДРУГИ ТОП ДЕЙНОСТИ 1. “ИЗСЛЕДВАНЕ НА 17-те ЦУР И ЦУР 11”; 2.2. “СЪОБЩЕНИЕ В БУТИЛКА”.	
ПРЕПРАТКИ Дейността за въпросите, свързани с местното към глобалното, е адаптирана от проекта “Форум за бъдещи младежки училища” http://fys-forums.eu/en/, по-конкретно от “Семинари”. Може да намерите дейността “Въпросите, свързани с местното към глобалното” по въпроса за Равенство между половете (ЦУР 5) тук http://fys-forums.eu/en/fys-toolkit/forum-curriculum/367-whole-school-classroom-activities и Хората, принудени да избягат (ЦУР 10) тук http://fys-forums.eu/en/fys-toolkit/forum-curriculum-people-force-flee/167-whole-school-classroom-activities. Ресурсите са достъпни на английски, италиански, гръцки, полски и литовски.	

Приложение 22 – ВЪПРОСИ ЗА МЕСТНОТО КЪМ ГЛОБАЛНОТО

- Как този проблем засяга хората във вашия район?
- Как засяга хората по целия свят?
- Засяга ли мъжете и жените по различен начин?
- Засяга ли повече бедните или богатите?
- Как засяга околната среда?
- Какви са причините за този проблем?
- Едни и същи ли са причините за хората по света?
- Какви са решенията на този проблем?
- Решенията еднакви ли са за хората по света?
- Когато нещо се случва в една част на света, то засяга ли хората на други места?
- Как това е глобален проблем?

WALK THE GLOBAL WALK

Walk the Global Walk! тръгва на път през следващите три години (2017 – 2020)!

Проектът, популяризиран от Регион Тоскана и Oxfam Italia Intercultura и съфинансиран от Европейския съюз, свързва 11 европейски страни: Италия, Франция, Хърватия, Кипър, Великобритания (Уелс и Шотландия), Португалия, Гърция, Румъния, България, Босна и Херцеговина и Албания.

Предоставяйки на учителите и учениците от основното и средното училище подходящи инструменти, те включват темите и методите на Образованието за глобално гражданство в училищната програма, в рамките на училищата и заради училищата, за да се укрепи партньорството с местните власти за устойчиво развитие.

Основните теми, които ще се разглеждат, ще бъдат:

- Устойчиви градове и общности (ЦУР11)
- Действия по климата (ЦУР 13)
- Мир, правосъдие и силни институции (ЦУР 16)

Проектът **Walk the Global Walk** превръща Образованието за глобално гражданство в универсална функция, осигуряваща на учителите ценни възможности за сътрудничество; той въвежда модели на активно участие и лидерство в училищата, като същевременно установява безкраен диалог на световно и местно ниво.

Ние предлагаме:

- Обучение на учители по проекта Walk the Global Walk и използването на Наръчника, с акцент върху темите за Образованието за глобално гражданство;
- Подпомагане на учителите в изпълнението на програмата в училищата;
- Обучение на ученици по лидерство и активно гражданство;
- Създаване на групи от млади лидери в училищата с цел повишаване на осведомеността на учениците;
- Организиране на малки дейности за повишаване на осведомеността в подготовката за Европейската седмица на устойчивото развитие;
- Участие на ученици в Global Walk за устойчиво развитие.
- Участието в Лятното училище в Кипър, Португалия и Италия, което се решава от европейски конкурс.

Този информационен и ресурсен пакет за учители е резултат от интензивното сътрудничество на Образователна работна група от 4 различни европейски организации (Международен институт за човешки права и мир - Франция, ActionAid Hellas - Гърция, Aid Global - Португалия и Oxfam Italia Intercultura - Италия, със съдействието на Университета на Глазгоу, Отдела за световно гражданско образование - Шотландия) и избрани учителски комитет, със съдействието на останалите 7 партньори (от Хърватия, Кипър, Уелс, Босна и Херцеговина, Албания, България и Румъния). По своя характер този продукт отразява основното си европейско измерение и предвижда пълна приспособимост към всеки национален контекст, целящ развитието на обща европейска образователна общност.